

25444 LLEI ORGÀNICA 10/1995, de 23 de novembre, del Codi penal. («BOE» 281, de 24-11-1995.)

JUAN CARLOS I
REI D'ESPANYA

A tots els qui vegeu i entengueu aquesta Llei orgànica.

Sapigueu: Que les Corts Generals han aprovat la Llei orgànica següent i jo la sanciono.

EXPOSICIÓ DE MOTIUS

Si s'ha arribat a definir l'ordenament jurídic com un conjunt de normes que regulen l'ús de la força, es pot entendre fàcilment la importància del Codi penal en qualsevol societat civilitzada. El Codi penal defineix els delictes i faltes que constitueixen els pressupòsits de l'aplicació de la forma suprema que pot revestir el poder coactiu de l'Estat: la pena criminal. En conseqüència, ocupa un lloc preeminent en el conjunt de l'ordenament, fins al punt que, no sense raó, se l'ha considerat una espècie de «constitució negativa». El Codi penal ha de tutelar els valors i principis bàsics de la convivència social. Quan aquests valors i principis canvien, també ha de canviar. No obstant això, al nostre país, malgrat les profundes modificacions d'ordre social, econòmic i polític, el text vigent data, en el que es pot considerar el nucli bàsic, del segle passat. Així doncs, la necessitat de reformar-lo no es pot discutir.

A partir dels diferents intents de reforma que s'han dut a terme des de la instauració del règim democràtic, el Govern ha elaborat el projecte que sotmet a la discussió i aprovació de les cambres. Per això, ha d'exposar, encara que sigui de manera succinta, els criteris en què s'inspira, malgrat que es puguin deduir amb facilitat de la lectura del text.

L'eix dels criteris ha estat, com és lògic, l'adaptació positiva del nou Codi penal als valors constitucionals. Els canvis que el projecte introdueix en aquesta direcció són innombrables, però val la pena destacar-ne uns quants.

En primer lloc, es proposa una reforma total de l'actual sistema de penes, de manera que permeti atènyer, tant com sigui possible, els objectius de resocialització que la Constitució li assigna. El sistema que es proposa simplifica, d'una banda, la regulació de les penes privatives de llibertat, alhora que amplia les possibilitats de substituir-les per d'altres que afectin béns jurídics menys bàsics, i, d'una altra, introdueix canvis en les penes pecuniàries, adoptant el sistema de dies-multa i afegint-hi els treballs en benefici de la comunitat.

En segon lloc, s'ha afrontat l'antinòmia que hi ha entre el principi d'intervenció mínima i les necessitats creixents de tutela en una societat cada vegada més complexa, acollint prudentment noves formes de delinqüència, però alhora eliminant figures delictives que han perdut la raó de ser. En el primer sentit, s'ha de destacar la introducció dels delictes contra l'ordre socioeconòmic o la nova regulació dels delictes relatius a l'ordenació del territori i dels recursos naturals; en el segon, la desaparició de les figures complexes de robatori amb violència i intimidació en les persones que, sorgides en el marc de la lluita contra el bandolerisme, han de desaparèixer per deixar pas a l'aplicació de les regles generals.

En tercer lloc, s'ha donat especial relleu a la tutela dels drets fonamentals i s'ha procurat dissenyar amb especial mesura el recurs a l'instrument punitiu allà on hi ha en joc l'exercici de qualsevol d'aquells: com a exemple, d'una banda, la tutela específica de la integritat moral i, d'una altra, la nova regulació dels delictes contra l'honor. En tutelar específicament la integritat moral,

s'atorga al ciutadà una protecció més forta davant la tortura, i en configurar els delictes contra l'honor de la manera que es proposa, s'atorga a la llibertat d'expressió tota la rellevància que pot i que ha de reconèixer-li un règim democràtic.

En quart lloc, i de conformitat amb l'objectiu de tutela i respecte als drets fonamentals, s'ha eliminat el règim de privilegi de què fins ara han gaudint les ingerències il·legítimes dels funcionaris públics en l'àmbit dels drets i llibertats dels ciutadans. Per tant, es proposa que les detencions, entrades i escorcolls en el domicili que dugui a terme una autoritat o funcionari llevat dels casos permesos per la llei es tractin com a formes agreujades dels corresponents delictes comuns, i no pas com fins ara ho han estat, és a dir, com a delictes especials incomprensiblement i injustificadament atenuats.

En cinquè lloc, s'ha procurat avançar en el camí de la igualtat real i efectiva, i s'ha intentat acomplir la tasca que, en aquest sentit, imposa la Constitució als poders públics. És cert que no és el Codi penal l'instrument més important per portar a terme aquesta tasca; tanmateix, hi pot contribuir eliminant regulacions que són un obstacle per a la seva realització o introduint mesures de tutela en situacions discriminatòries. A més de les normes que atorguen una protecció específica davant les activitats que tendeixen a la discriminació, s'ha d'esmentar la nova regulació dels delictes contra la llibertat sexual. Amb aquesta regulació es pretén adequar els tipus penals al bé jurídic protegit, el qual ja no és, tal com ho havia estat històricament, l'honestedat de la dona, sinó la llibertat sexual de tothom. Sota la tutela de l'honestedat de la dona s'amagava una situació de greuge intolerable, que la regulació que es proposa elimina totalment. Pot sorprendre la novetat de les tècniques punitives utilitzades; però, en aquest cas, allunyar-se de la tradició sembla un encert.

Deixant l'àmbit dels principis i baixant al de les tècniques d'elaboració, aquest projecte difereix dels anteriors en la pretensió d'universalitat. S'havia actuat amb la idea que el Codi penal constituís una regulació completa del poder punitiu de l'Estat. La realització d'aquesta idea partia d'un dèficit, atesa la importància que té al nostre país la potestat sancionadora de l'Administració; però, a més, era innecessària i pertorbadora.

Innecessària, perquè l'opció del segle XIX a favor del Codi penal i en contra de les lleis especials es basava en el fet innegable que el legislador, quan elaborava un codi, estava constret, per raons externes de transcendència social, a respectar els principis constitucionals, cosa que no passava, o passava menys, en el cas d'una llei particular. En el marc d'un constitucionalisme flexible, aquest era un argument d'especial importància per fonamentar la pretensió d'universalitat absoluta del Codi. Avui, tanmateix, tant el Codi penal com les lleis especials estan jeràrquicament subordinats a la Constitució i obligats a sotmetre-s'hi, no només per aquesta jerarquia, sinó també per l'existència d'un control jurisdiccional de la constitucionalitat. Conseqüentment, les lleis especials no poden suscitar la prevenció que provocaven històricament.

Pertorbadora, perquè tot i que és innegable que un codi no mereixeria aquest nom si no continguéssim la major part de les normes penals i, per descomptat, els principis bàsics informadors de tota la regulació, el cert és que hi ha matèries que difícilment s'hi poden introduir. Perquè, si una pretensió relativa d'universalitat és inherent a la idea de codi, també ho són les d'estabilitat i fixesa, i hi ha àmbits en què, per l'especial situació de la resta de l'ordenament, o per la naturalesa mateixa de les coses, aquesta estabilitat i fixesa són impossibles. Aquest és el cas, per exemple, dels delictes relatius al control de canvis. En aquests delictes, la modificació constant de les condicions econòmiques i del context normatiu, en el qual, tant

si es vol com si no es vol, s'integren aquesta mena de delictes, aconsella situar les normes penals en aquest context i deixar-les fora del Codi: d'altra banda, aquesta és la nostra tradició, i en els països del nostre entorn no hi falten exemples caracteritzats d'una manera de fer semblant.

Així doncs, en aquest cas i en altres de semblants, s'ha optat per remetre a les lleis especials corresponents la regulació penal de les matèries respectives. La mateixa tècnica s'ha utilitzat per a les normes reguladores de la despenalització de la interrupció voluntària de l'embaràs. En aquest cas, al costat de raons semblants a les exposades anteriorment, es podria argüir que no es tracta de normes incriminatòries, sinó de normes que regulen supòsits de no-incriminació. El Tribunal Constitucional va exigir que, en la configuració d'aquests supòsits, s'adoptessin garanties que no semblen pròpies d'un codi penal, sinó més aviat d'un altre tipus de norma.

A l'hora d'elaborar el projecte s'han tingut molt presents les discussions parlamentàries del de 1992, el dictamen del Consell General del Poder Judicial, l'estat de la jurisprudència i les opinions de la doctrina científica. S'ha dut a terme des de la idea, profundament sentida, que el Codi penal ha de ser de tots i que, per tant, s'han d'escoltar totes les opinions i optar per les solucions que semblin més raonables, és a dir, per les que tothom hauria de poder acceptar.

No es pretén haver realitzat una obra perfecta, sinó, simplement, una obra útil. El Govern no hi té l'última paraula, sinó només la primera. Amb aquest projecte es limita, doncs, a pronunciar-la i invita totes les forces polítiques i tots els ciutadans a col·laborar en la tasca de perfeccionar-lo. Només si tots volem tenir un codi penal millor i contribuïm a aconseguir-ho es pot assolir un objectiu la importància del qual difícilment es podria exagerar per a la convivència i el gaudi pacífic dels drets i les llibertats que la Constitució proclama.

TÍTOL PRELIMINAR

De les garanties penals i de l'aplicació de la llei penal

Article 1.

1. No ha de ser castigada cap acció ni omissió que una llei anterior a la seva perpetració no hagi previst com a delictes o falta.

2. Les mesures de seguretat només es poden aplicar si es donen els pressupòsits que la llei estableix prèviament.

Article 2.

1. No ha de ser castigat cap delictes ni falta amb pena que no estigui prevista per una llei anterior a la seva perpetració. Tampoc tenen efecte retroactiu les lleis que estableixin mesures de seguretat.

2. No obstant això, tenen efecte retroactiu les lleis penals que afavoreixin el reu, encara que en entrar en vigor s'hagi dictat sentència ferma i el subjecte estigui complint condemna. En cas de dubte sobre la determinació de la llei més favorable, s'ha d'escoltar el reu. Els fets comesos sota la vigència d'una llei temporal han de ser jutjats, tanmateix, de conformitat amb aquesta, llevat que es disposi de manera expressa el contrari.

Article 3.

1. No es pot executar cap pena ni mesura de seguretat si no és en virtut d'una sentència ferma dictada pel

jutge o tribunal competent, d'acord amb les lleis processals.

2. Tampoc es pot executar cap pena ni mesura de seguretat en una altra forma que la que prescriuen la llei i els reglaments que la despleguen, ni amb altres circumstàncies o accidents que els que expressa el text. L'execució de la pena o de la mesura de seguretat s'ha de realitzar sota el control dels jutges i tribunals competents.

Article 4.

1. Les lleis penals no s'han d'aplicar a casos diferents dels que aquestes compreguin de manera expressa.

2. En el cas que un jutge o tribunal, en l'exercici de la seva jurisdicció, tingui esment d'alguna acció o omissió que, sense estar penada per la llei, estimi digna de repressió, s'ha d'abstenir de qualsevol procediment sobre aquesta acció o omissió i ha d'exposar al Govern les raons per les quals creu que ha de ser objecte de sanció penal.

3. De la mateixa manera ha de recórrer al Govern per exposar el que cregui convenient sobre la derogació o modificació del precepte o la concessió d'un indult, sense perjudici d'executar de manera immediata la sentència, quan de l'aplicació rigorosa de les disposicions de la llei resulti penada una acció o omissió que, segons el parer del jutge o tribunal, no ho hauria de ser, o quan la pena sigui notablement excessiva, atesos el mal causat per la infracció i les circumstàncies personals del reu.

4. Si hi ha petició d'indult, i el jutge o tribunal ha apreciat en una resolució fonamentada que per complir la pena pot resultar vulnerat el dret a un procés sense dilacions indegudes, ha de suspendre'n l'execució mentre no s'emeti resolució sobre la petició formulada.

El jutge o tribunal també poden suspendre l'execució de la pena, mentre no s'emeti resolució sobre l'indult, quan, en cas que s'executi la sentència, la finalitat d'aquest pugui resultar il·lusòria.

Article 5.

No hi ha pena sense dol o imprudència.

Article 6.

1. Les mesures de seguretat es fonamenten en la perillositat criminal del subjecte al qual s'imposen, exterioritzada en la comissió d'un fet previst com a delictes.

2. Les mesures de seguretat no poden resultar ni més costoses ni de més durada que la pena abstractament aplicable al fet comès, ni excedir el límit del que és necessari per prevenir la perillositat de l'autor.

Article 7.

A l'efecte de determinar la llei penal aplicable en el temps, els delictes i faltes es consideren comesos en el moment en què el subjecte executa l'acció o omet l'acte que estava obligat a realitzar.

Article 8.

Els fets susceptibles de ser qualificats d'acord amb dos o més preceptes d'aquest Codi, i no compresos en els articles 73 a 77, s'han de castigar observant les regles següents:

1a El precepte especial s'aplica amb preferència al general.

2a El precepte subsidiari s'aplica només si manca el principal, tant si se'n declara de manera expressa la subsidiarietat, com si aquesta és tàcitament deduïble.

3a El precepte penal més ampli o complex absorbeix els que castiguen les infraccions consumides en aquell.

4a Si manquen els criteris anteriors, el precepte penal més greu exclou els que castiguen el fet amb una pena inferior.

Article 9.

Les disposicions d'aquest títol s'han d'aplicar als delictes i faltes que estiguin penats per lleis especials. Les altres disposicions d'aquest Codi s'han d'aplicar com a supletòries en tot el que aquelles no hagin previst de manera expressa.

LLIBRE I

Disposicions generals sobre els delictes i les faltes, les persones responsables, les penes, les mesures de seguretat i altres conseqüències de la infracció penal

TÍTOL I

De la infracció penal

CAPÍTOL I

Dels delictes i faltes

Article 10.

Són delictes o faltes les accions i omissions doloses o imprudents penades per la llei.

Article 11.

Els delictes o faltes que consisteixin en la producció d'un resultat només s'han d'entendre comesos per omisió quan el fet de no evitar-lo, en infringir un especial deure jurídic de l'autor, equivalgui, segons el sentit del text de la llei, a la seva causació. A aquest efecte s'ha d'equiparar l'omissió a l'acció:

a) Quan hi hagi una obligació legal o contractual específica d'actuar.

b) Quan qui omet hagi creat una ocasió de risc per al bé jurídicament protegit mitjançant una acció o omisió precedent.

Article 12.

Les accions o omissions imprudents només s'han de castigar quan ho disposi la llei de manera expressa.

Article 13.

1. Són delictes greus les infraccions que la llei castiga amb pena greu.

2. Són delictes menys greus les infraccions que la llei castiga amb pena menys greu.

3. Són faltes les infraccions que la llei castiga amb pena lleu.

4. Quan la pena, per la seva extensió, es pugui incloure alhora entre les esmentades en els dos primers números d'aquest article, el delictes s'ha de considerar, en tot cas, com a greu.

Article 14.

1. L'error invencible sobre un fet constitutiu de la infracció penal exclou la responsabilitat criminal. Si l'error, ateses les circumstàncies del fet i les personals de l'autor, és vencible, la infracció ha de ser castigada, si s'escau, com a imprudent.

2. L'error sobre un fet que qualifiqui la infracció o sobre una circumstància agreujant, n'impedeix l'apreciació.

3. L'error invencible sobre la il·licitud del fet constitutiu de la infracció penal exclou la responsabilitat criminal. Si l'error és vencible, s'ha d'aplicar la pena inferior en un o dos graus.

Article 15.

1. Són punibles el delictes consumat i la temptativa de delictes.

2. Les faltes només s'han de castigar si han estat consumades, excepte les que s'intentin contra les persones o el patrimoni.

Article 16.

1. Hi ha temptativa si el subjecte inicia l'execució del delictes directament per fets exteriors, i practica tots o una part dels actes que objectivament haurien de produir el resultat, i tanmateix aquest no es produeix per causes independents de la voluntat de l'autor.

2. Queda exempt de responsabilitat penal pel delictes intentat el qui n'eviti voluntàriament la consumació, tant si desisteix de l'execució iniciada, com si impedeix que es produeixi el resultat, sense perjudici de la responsabilitat en què pugui haver incorregut pels actes executats, si aquests constitueixen un altre delictes o falta.

3. Si en un fet hi intervenen diversos subjectes, queden exempts de responsabilitat penal els qui desisteixen de l'execució iniciada, i n'impedeixen o n'intenten impedir, seriosament, ferma i decidida, la consumació, sense perjudici de la responsabilitat en què puguin haver incorregut pels actes executats, si aquests constitueixen un altre delictes o falta.

Article 17.

1. La conspiració existeix quan dues o més persones es concerten per executar un delictes i resolen executar-lo.

2. La proposició existeix quan qui ha resolt cometre un delictes invita una altra o unes altres persones a executar-lo.

3. La conspiració i la proposició per delinquir només s'han de castigar en els casos previstos especialment en la llei.

Article 18.

1. La provocació existeix quan directament s'incita mitjançant la impremta, la radiodifusió o qualsevol altre mitjà d'eficàcia semblant, que faciliti la publicitat, o davant d'una concurrència de persones, a perpetrar un delictes.

És apologia, a l'efecte d'aquest Codi, exposar, davant d'una concurrència de persones o per qualsevol mitjà de difusió, idees o doctrines que exalcin el crim o n'enalteixin l'autor. L'apologia només és delictiva com a forma de provocació i si per la seva naturalesa i circumstàncies constitueix una incitació directa a cometre un delictes.

2. La provocació ha de ser castigada exclusivament en els casos en què ho preveu la llei.

Si la perpetració del delictes segueix a la provocació, ha de ser castigada com a inducció.

CAPÍTOL II

De les causes que eximeixen de la responsabilitat criminal

Article 19.

Els menors de divuit anys no són responsables criminalment d'acord amb aquest Codi.

Quan un menor d'aquesta edat cometi un fet delictiu, pot ser-ne responsable d'acord amb el que disposa la llei que regula la responsabilitat penal del menor.

Article 20.

Estan exempts de responsabilitat criminal:

1r El qui en el moment de cometre la infracció penal, a causa de qualsevol anomalia o alteració psíquica, no pugui comprendre la il·licitud del fet o actuar d'acord amb aquesta comprensió.

El trastorn mental transitori no eximeix de pena si l'ha provocat el subjecte amb el propòsit de cometre el delictes o n'hagi previst o n'hagi hagut de preveure la comissió.

2n El qui en el moment de cometre la infracció penal estigui en estat d'intoxicació plena pel consum de begudes alcohòliques, drogues tòxiques, estupefaents, substàncies psicòtropes o d'altres que produeixin efectes anàlegs, sempre que no hagi buscat amb el propòsit de cometre-la o no n'hagi previst o n'hagi hagut de preveure la comissió, o estigui sota la influència d'una síndrome d'abstinència, a causa de la seva dependència d'aquestes substàncies, que li impedeixi comprendre la il·licitud del fet o actuar de conformitat amb aquesta comprensió.

3r El qui, pel fet de patir alteracions en la percepció des del naixement o des de la infància, tingui alterada greument la consciència de la realitat.

4t El qui actuï en defensa de la persona o drets propis o aliens, sempre que hi concorrin els requisits següents:

Primer. Agressió il·legítima. En cas de defensa dels béns, es considera agressió il·legítima l'atac als béns que constitueixi delictes o falta i els posi en greu perill de deteriorament o pèrdua imminents. En cas de defensa del domicili o les seves dependències, es considera agressió il·legítima l'entrada indeguda en aquell o aquestes.

Segon. Necessitat racional del mitjà utilitzat per impedir-la o repel·lir-la.

Tercer. Falta de provocació suficient per part del defensor.

5è El qui, en estat de necessitat, per evitar un mal a si mateix o a un altre lesioni un bé jurídic d'una altra persona o infringeixi un deure, sempre que hi concorrin els requisits següents:

Primer. Que el mal causat no sigui més gran que el que es tracta d'evitar.

Segon. Que la situació de necessitat no hagi estat provocada intencionadament pel subjecte.

Tercer. Que el necessitat no tingui, pel seu ofici o càrrec, obligació de sacrificar-se.

6è El qui actuï impulsat per una por insuperable.

7è El qui actuï en compliment d'un deure o en l'exercici legítim d'un dret, ofici o càrrec.

En els supòsits dels tres primers números s'han d'aplicar, si s'escau, les mesures de seguretat que preveu aquest Codi.

CAPÍTOL III

De les circumstàncies que atenuen la responsabilitat criminal

Article 21.

Són circumstàncies atenuants:

1a Les causes expressades en el capítol anterior si no hi concorren tots els requisits necessaris per eximir de responsabilitat en els casos respectius.

2a Que el culpable actuï a causa de la seva greu addicció a les substàncies esmentades al número 2n de l'article anterior.

3a La d'actuar per causes o estímuls tan poderosos que hagin produït arravatament, obcecació o un altre estat passional d'entitat semblant.

4a Que el culpable, abans de conèixer que el procediment judicial es dirigeix contra ell, hagi confessat la infracció a les autoritats.

5a Que el culpable hagi reparat el dany ocasionat a la víctima, o n'hagi disminuït els efectes, en qualsevol moment del procediment i amb anterioritat a l'acte del judici oral.

6a Qualsevol altra circumstància d'anàloga significació que les anteriors.

CAPÍTOL IV

De les circumstàncies que agreugen la responsabilitat criminal

Article 22.

Són circumstàncies agreujants:

1a Executar el fet amb traïdoria.

Hi ha traïdoria quan el culpable comet qualsevol dels delictes contra les persones utilitzant en l'execució mitjans, maneres o formes que tendeixin directament o especialment a assegurar-la, sense el risc que per a la seva persona pugui procedir de la defensa per part de l'agreujat.

2a Executar el fet mitjançant una disfressa, amb abús de superioritat o aprofitant les circumstàncies de lloc, temps o auxili d'altres persones que afebleixin la defensa de l'agreujat o facilitin la impunitat del delinqüent.

3a Executar el fet mitjançant un preu, una recompensa o una promesa.

4a Cometre el delictes per motius racistes, antisemites o una altra classe de discriminació referent a la ideologia, religió o creences de la víctima, l'ètnia, raça o nació a la qual pertanyi, el seu sexe o orientació sexual, o la malaltia o minusvalidesa que pateixi.

5a Augmentar deliberadament i inhumana el sofriment de la víctima, i causar-li sofriments innecessaris per executar el delictes.

6a Actuar amb abús de confiança.

7a Prevaler-se del caràcter públic que tingui el culpable.

8a Ser reincident.

Hi ha reincidència si, en delinquir, el culpable ha estat condemnat executòriament per un delictes comprès en el mateix títol d'aquest Codi, sempre que sigui de la mateixa naturalesa.

A l'efecte d'aquest número, no es computen els antecedents penals cancel·lats o que hagin de ser-ho.

CAPÍTOL V

De la circumstància mixta de parentiu

Article 23.

És circumstància que pot atenuar o agreujar la responsabilitat, segons la naturalesa, els motius i els efectes del delictes, el fet que l'agreujat sigui cònjuge o una persona a qui estigui lligat de manera estable per una relació d'afectivitat anàloga, ascendent, descendent o germà per naturalesa, per adopció o afinitat en els mateixos graus de l'ofensor.

CAPÍTOL VI

Disposicions generals

Article 24.

1. A l'efecte penal, es considera autoritat el qui per si mateix o com a membre d'alguna corporació, tribunal o òrgan col·legiat tingui comandament o exerceixi jurisdicció pròpia. En tot cas, tenen la consideració d'autoritat els membres del Congrés dels Diputats, del Senat, de les assemblees legislatives de les comunitats autònomes i del Parlament Europeu. També es consideren autoritat els funcionaris del Ministeri Fiscal.

2. Es considera funcionari públic tothom qui per disposició immediata de la llei o per elecció o per nomenament d'una autoritat competent participi en l'exercici de funcions públiques.

Article 25.

A l'efecte d'aquest Codi, es considera incapaç tota persona, se n'hagi declarat o no la incapacitació, que pateixi una malaltia de caràcter persistent que li impedeixi governar la seva persona o béns per ella mateixa.

Article 26.

A l'efecte d'aquest Codi, es considera document tot suport material que expressi o incorpori dades, fets o narracions amb eficàcia probatòria o amb qualsevol altre tipus de rellevància jurídica.

TÍTOL II

De les persones criminalment responsables dels delictes i faltes

Article 27.

Són responsables criminalment dels delictes i faltes els autors i els còmplices.

Article 28.

Són autors els qui realitzen el fet per si sols, conjuntament o per mitjà d'altri de qui se serveixen com a instrument.

També es consideren autors:

- a) Els qui indueixen directament a altri a executar-lo.
- b) Els qui cooperen en l'execució amb un acte sense el qual no s'hauria efectuat.

Article 29.

Són còmplices els qui, malgrat no estar compresos a l'article anterior, cooperin a executar el fet amb actes anteriors o simultanis.

Article 30.

1. En els delictes i faltes que es cometin utilitzant mitjans o suports de difusió mecànics no han de respondre criminalment ni els còmplices ni els qui els hagin afavorit personalment o realment.

2. Els autors als quals es refereix l'article 28 n'han de respondre de manera esglaonada, excloent i subsidiària d'acord amb l'ordre següent:

1r Els qui realment hagin redactat el text o produït el signe de què es tracti, i els qui els hagin induït a realitzar-ho.

2n Els directors de la publicació o programa en què es difongui.

3r Els directors de l'empresa editora, emissora o difusora.

4t Els directors de l'empresa enregistratora, reproductora o impressora.

3. Quan per qualsevol motiu diferent de l'extinció de la responsabilitat penal, fins i tot la declaració de rebel·lia o la residència fora d'Espanya, no es pugui perseguir cap de les persones compreses en algun dels números de l'apartat anterior, el procediment s'ha de dirigir contra les esmentades al número immediatament posterior.

Article 31.

El que actuï com a administrador de fet o de dret d'una persona jurídica, o en nom o representació legal o voluntària d'un altre, respon personalment, encara que no hi concorrin les condicions, qualitats o relacions que la corresponent figura de delictes o falta requereix per poder ser-ne subjecte actiu, si aquestes circumstàncies es donen en l'entitat o la persona en nom o representació de la qual actua.

TÍTOL III

De les penes

CAPÍTOL I

De les penes, les seves classes i efectes

SECCIÓ 1a DE LES PENES I LES SEVES CLASSES

Article 32.

Les penes que es poden imposar d'acord amb aquest Codi, o bé amb caràcter principal o bé com a accessòries, són privatives de llibertat, privatives d'altres drets i multa.

Article 33.

1. En funció de la seva naturalesa i durada, les penes es classifiquen en greus, menys greus i lleus.

2. Són penes greus:

- a) La presó superior a tres anys.
- b) La inhabilitació absoluta.
- c) Les inhabilitacions especials per un temps superior a tres anys.
- d) La suspensió d'ocupació o càrrec públic per un temps superior a tres anys.

e) La privació del dret a conduir vehicles de motor i ciclomotors per un temps superior a sis anys.

f) La privació del dret a tenir i portar armes per un temps superior a sis anys.

g) La privació del dret a residir en determinats llocs o a anar-hi per un temps superior a tres anys.

3. Són penes menys greus:

a) La presó de sis mesos a tres anys.

b) Les inhabilitacions especials fins a tres anys.

c) La suspensió d'ocupació o càrrec públic fins a tres anys.

d) La privació del dret a conduir vehicles de motor i ciclomotors d'un any i un dia a sis anys.

e) La privació del dret a tenir i portar armes d'un any i un dia a sis anys.

f) La privació del dret a residir en determinats llocs o a anar-hi, per un temps de sis mesos a tres anys.

g) La multa de més de dos mesos.

h) La multa proporcional, de qualsevol quantia.

i) L'arrest de set a vint-i-quatre caps de setmana.

j) Els treballs en benefici de la comunitat de noranta-sis a tres-cents vuitanta-quatre hores.

4. Són penes lleus:

a) La privació del dret a conduir vehicles de motor i ciclomotors de tres mesos a un any.

b) La privació del dret a tenir i portar armes de tres mesos a un any.

c) La multa de cinc dies a dos mesos.

d) L'arrest d'un a sis caps de setmana.

e) Els treballs en benefici de la comunitat de setze a noranta-sis hores.

5. La responsabilitat personal subsidiària per impagament de multa té naturalesa menys greu o lleu, segons la que correspongui a la pena que substitueix.

6. Les penes accessòries tenen la durada que respectivament tingui la pena principal.

Article 34.

No es consideren penes:

1. La detenció i presó preventiva i les altres mesures cautelars de naturalesa penal.

2. Les multes i altres correccions que, fent ús d'atribucions governatives o disciplinàries, s'imposin als subordinats o administrats.

3. Les privacions de drets i les sancions reparadores que estableixin les lleis civils o administratives.

SECCIÓ 2a DE LES PENES PRIVATIVES DE LLIBERTAT

Article 35.

Són penes privatives de llibertat la presó, l'arrest de cap de setmana i la responsabilitat personal subsidiària per impagament de multa.

Article 36.

La pena de presó té una durada mínima de sis mesos i màxima de vint anys, llevat del que excepcionalment disposin altres preceptes d'aquest Codi.

El seu compliment, així com els beneficis penitenciaris que suposin escurçament de la condemna, s'han d'ajustar al que disposen les lleis i aquest Codi.

Article 37.

1. L'arrest de cap de setmana té una durada de trenta-sis hores i equival, en qualsevol cas, a dos dies de priva-

ció de llibertat. Tan sols es poden imposar com a màxim vint-i-quatre caps de setmana com a arrest, llevat que la pena s'imposi com a substitutiva d'una altra privativa de llibertat; en aquest cas, la durada ha de ser la que resulti de l'aplicació de les regles que conté l'article 88 d'aquest Codi.

2. El seu compliment ha de tenir lloc durant els divendres, dissabtes o diumenges en l'establiment penitenciari més proper al domicili de l'arrestat.

No obstant el que disposa el paràgraf anterior, si les circumstàncies ho aconsellen, el jutge o tribunal sentenciador pot ordenar, amb l'acord previ del reu i escoltat el Ministeri Fiscal, que l'arrest de cap de setmana es compleixi durant uns altres dies de la setmana, o si no hi ha cap centre penitenciari en el partit judicial on resideixi el penat, sempre que sigui possible, en dipòsits municipals.

3. Si el condemnat incorre en dues absències no justificades, el jutge de vigilància, sense perjudici de deduir testimoni pel trencament de condemna, pot acordar que l'arrest s'executi ininterrompudament.

4. Les altres circumstàncies d'execució s'han d'establir per reglament d'acord amb el que disposa la Llei penitenciària, les normes de la qual s'han d'aplicar supletòriament en tot el que no prevegi aquest Codi de manera expressa.

Article 38.

1. Quan el reu estigui pres, la durada de les penes comença a computar-se des del dia en què la sentència condemnatòria hagi esdevingut ferma.

2. Quan el reu no estigui pres, la durada de les penes comença a comptar-se des que ingressi a l'establiment adequat per complir-les.

SECCIÓ 3a DE LES PENES PRIVATIVES DE DRETS

Article 39.

Són penes privatives de drets:

a) La inhabilitació absoluta.

b) Les d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic, professió, ofici, indústria o comerç, o dels drets de pàtria potestat, tutela, guarda o curatela, dret de sufragi passiu o qualsevol altre dret.

c) La suspensió d'ocupació o càrrec públic.

d) La privació del dret a conduir vehicles de motor i ciclomotors.

e) La privació del dret a tenir i portar armes.

f) La privació del dret a residir en determinats llocs o a anar-hi.

g) Els treballs en benefici de la comunitat.

Article 40.

La pena d'inhabilitació absoluta té una durada de sis a vint anys, les d'inhabilitació especial, de sis mesos a vint anys, la de suspensió d'ocupació o càrrec públic, de sis mesos a sis anys, la de privació del dret a conduir vehicles de motor i ciclomotors i la de privació del dret a tenir i portar armes, de tres mesos a deu anys; la de privació del dret a residir o acudir a determinats llocs, de sis mesos a cinc anys; i la de treballs en benefici de la comunitat, d'un dia a un any.

Article 41.

La pena d'inhabilitació absoluta produeix la privació definitiva de tots els honors, ocupacions i càrrecs públics que tingui el penat, encara que siguin electius. Produeix, a més, la incapacitat per obtenir-los o per obtenir qualse-

vol altre honor, càrrec o ocupació públics, i la de ser elegit per a un càrrec públic, durant el temps de la condemna.

Article 42.

La pena d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic produeix la privació definitiva de l'ocupació o càrrec sobre el qual recaigui i dels honors que li siguin annexos. Produeix, a més, la incapacitat per obtenir el mateix càrrec o altres d'anàlegs, durant el temps de la condemna. En la sentència s'han d'especificar les ocupacions, els càrrecs i els honors sobre els quals recau la inhabilitació.

Article 43.

La suspensió d'ocupació o càrrec públic priva el penat del seu exercici durant el temps de la condemna.

Article 44.

La inhabilitació especial per al dret de sufragi passiu priva el penat, durant el temps de la condemna, del dret a ser elegit per a càrrecs públics.

Article 45.

La inhabilitació especial per a professió, ofici, indústria o comerç o qualsevol altre dret, que s'ha de concretar de manera expressa i motivada en la sentència, priva el penat de la facultat d'exercir-los durant el temps de la condemna.

Article 46.

La inhabilitació especial per a l'exercici de la pàtria potestat, tutela, curatela, guarda o acolliment, priva el penat dels drets inherents a la primera, i suposa l'extinció de les altres, així com la incapacitat per obtenir nomenament per a aquests càrrecs durant el temps de la condemna.

Article 47.

La imposició de la pena de privació del dret a conduir vehicles de motor i ciclomotors inhabilita el penat per a l'exercici dels dos drets durant el temps fixat a la sentència.

La imposició de la pena de privació del dret a tenir i portar armes inhabilita el penat per exercir aquest dret durant el temps fixat a la sentència.

Article 48.

La privació del dret a residir en determinats llocs o a anar-hi impedeix al penat tornar al lloc on ha comès el delictes, o al lloc on resideix la víctima o la seva família, si són diferents.

Article 49.

Els treballs en benefici de la comunitat, que no es poden imposar sense el consentiment del penat, l'obliguen a prestar la seva cooperació no retribuïda en determinades activitats d'utilitat pública. La durada diària no pot excedir les vuit hores i les condicions són les següents:

1a L'execució s'ha de dur a terme sota el control del jutge o tribunal sentenciador, que, a aquest efecte, pot requerir informes sobre el desenvolupament del treball a l'Administració, entitat pública o associació d'interès general en què es prestin els serveis.

2a No ha d'atemptar contra la dignitat del penat.

3a El treball en benefici de la comunitat l'ha de facilitar l'Administració, la qual pot establir els convenis oportuns amb aquesta finalitat.

4a Ha de gaudir de la protecció dispensada als penats per la legislació penitenciària en matèria de Seguretat Social.

5a No s'ha de supeditar a l'obtenció d'interessos econòmics.

Les altres circumstàncies de l'execució s'han d'establir per reglament d'acord amb el que disposa la Llei penitenciària, les disposicions de la qual s'apliquen supletòriament en tot el que no preveu aquest Codi de manera expressa.

SECCIÓ 4a DE LA PENA DE MULTA

Article 50.

1. La pena de multa consisteix en la imposició al condemnat d'una sanció pecuniària.

2. La pena de multa s'ha d'imposar, llevat que la llei disposi una altra cosa, pel sistema de dies-multa.

3. La seva extensió mínima és de cinc dies i la màxima de dos anys. Aquest límit màxim no és aplicable si la multa s'imposa com a substitutiva d'una altra pena; en aquest cas, la durada ha de ser la que resulti de l'aplicació de les regles que preveu l'article 88.

4. La quota diària té un mínim de dues-cents pessetes i un màxim de cinquanta mil. A l'efecte de còmput, si se'n fixa la durada per mesos o per anys, s'entén que els mesos són de trenta dies i els anys de tres-cents seixanta.

5. Els jutges o tribunals han de determinar motivadament l'extensió de la pena dins els límits establerts per a cada delictes i segons les regles del capítol II d'aquest títol. Igualment, han de fixar a la sentència l'import d'aquestes quotes, tenint en compte per a això exclusivament la situació econòmica del reu, deduïda del seu patrimoni, ingressos, obligacions i càrregues familiars i altres circumstàncies personals.

6. El tribunal ha de determinar en la sentència el temps i la forma del pagament de les quotes.

Article 51.

Si, després de la sentència, empitjora la situació econòmica del penat, el jutge o tribunal, excepcionalment i després de la deguda indagació de la seva capacitat econòmica, pot reduir l'import de les quotes.

Article 52.

1. No obstant el que disposen els articles anteriors i quan el Codi ho determini, la multa s'ha d'establir proporcionalment al dany causat, el valor de l'objecte del delictes o el benefici que hagi reportat.

2. En aquests casos, en l'aplicació de les multes, els jutges i tribunals poden recórrer tota l'extensió en què la llei permeti imposar-les, i per determinar en cada cas han de considerar-ne la quantia, no només les circumstàncies atenuants i agreujants del fet, sinó principalment la situació econòmica del culpable.

Article 53.

1. Si el condemnat no satisfà, voluntàriament o per via de constrenyiment, la multa imposada, queda subjecte a una responsabilitat personal subsidiària d'un dia de privació de llibertat per cada dues quotes diàries no satisfetes, que es pot complir en règim d'arrestos de cap de setmana.

El jutge o tribunal, amb la conformitat prèvia del penat, també pot acordar que la responsabilitat subsidiària es compleixi mitjançant treballs en benefici de la comunitat. En aquest cas, cada dia de privació de llibertat equival a una jornada de treball.

2. En els supòsits de multa proporcional, els jutges i tribunals han d'establir, segons el seu prudent arbitri, la responsabilitat personal subsidiària que sigui procedent, que no pot excedir, en cap cas, un any de durada. El jutge o tribunal també pot disposar, amb la conformitat prèvia del penat, que es compleixi mitjançant treballs en benefici de la comunitat.

3. Aquesta responsabilitat subsidiària no s'imposa als condemnats a una pena privativa de llibertat superior a quatre anys.

4. El compliment de la responsabilitat subsidiària extingeix l'obligació de pagar la multa, encara que millori la situació econòmica del penat.

SECCIÓ 5a DE LES PENES ACCESSÒRIES

Article 54.

Les penes d'inhabilitació són accessòries en els casos que, sense imposar-les especialment, la llei declari que altres penes ja les comporten.

Article 55.

La pena de presó igual o superior a deu anys comporta la inhabilitació absoluta durant el temps de la condemna, llevat que aquesta estigui prevista com a pena principal per al supòsit de què es tracti.

Article 56.

En les penes de presó inferiors a deu anys, els jutges o tribunals han d'imposar, atenent la gravetat del delictes, com a penes accessòries alguna de les següents: suspensió d'ocupació o càrrec públic, inhabilitació especial per al dret de sufragi passiu durant el temps de la condemna, o inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic, professió, ofici, indústria o comerç o qualsevol altre dret, si aquests han tingut relació directa amb el delictes comès, vinculació que s'ha de determinar de manera expressa en la sentència.

Article 57.

Els jutges o tribunals, en els delictes d'homicidi, lesions, avortament, contra la llibertat, tortures i contra la integritat moral, la llibertat sexual, la intimitat, l'honor, el patrimoni i l'ordre socioeconòmic, atenent la gravetat dels fets i el perill que el delinqüent representi, poden acordar en les sentències la prohibició que el reu torni al lloc on va cometre el delictes, o vagi on resideix la víctima o la seva família, si són diferents, dins el període de temps que el jutge o tribunal assenyalin, segons les circumstàncies del cas, sense que pugui excedir els cinc anys.

SECCIÓ 6a DISPOSICIONS COMUNES

Article 58.

1. El temps de privació de llibertat sofert preventivament s'ha d'abonar totalment per al compliment de la pena o penes imposades en la causa en què la privació hagi estat acordada o, si no, de les que es puguin imposar contra el reu en altres, sempre que hagin tingut per objecte fets anteriors a l'ingrés a la presó.

2. Igualment, s'han d'abonar totalment, per al compliment de la pena imposada, les privacions de drets acordades cautelàriament.

Article 59.

Quan les mesures cautelars sofertes i la pena imposada siguin de diferent naturalesa, el jutge o tribunal ha d'ordenar que es tingui per executada la pena imposada en aquella part que estimi compensada.

Article 60.

1. Quan, després de pronunciada la sentència ferma, s'aprecii en el penat una situació duradora de trastorn mental greu que li impedeixi conèixer el sentit de la pena, s'ha de suspendre l'execució de la pena privativa de llibertat que se li hagi imposat i el jutge o tribunal ha de garantir que aquell rep l'assistència mèdica necessària.

2. Un cop restablerta la salut mental del penat, aquest ha de complir la sentència si la pena no ha prescrit, sense perjudici que el jutge o tribunal, per raons d'equitat, pugui donar per extingida la condemna o reduir-ne la durada, en la mesura que el compliment de la pena resulti innecessari o contraproduent.

CAPÍTOL II

De l'aplicació de les penes

SECCIÓ 1a REGLES GENERALS PER A L'APLICACIÓ DE LES PENES

Article 61.

Quan la llei estableix una pena, s'entén que la imposa als autors de la infracció consumada.

Article 62.

Als autors de temptativa de delictes se'ls ha d'imposar la pena inferior en un o dos graus a la que assenyalin la llei per al delictes consumat, en l'extensió que s'estimi adequada, atenent el perill inherent a l'intent i el grau d'execució assolit.

Article 63.

Als còmplices d'un delictes consumat o intentat se'ls ha d'imposar la pena inferior en grau a la que la llei fixa per als autors del mateix delictes.

Article 64.

Les regles anteriors no són aplicables en els casos en què la temptativa i la complicitat estiguin especialment penades per la llei.

Article 65.

1. Les circumstàncies agreujants o atenuants que consisteixen en la disposició moral del delinqüent, en les seves relacions particulars amb l'agreujat o en una altra causa personal, serveixen per agreujar o atenuar la responsabilitat només d'aquells en qui concorren.

2. Les que consisteixen en l'execució material del fet o en els mitjans utilitzats per realitzar-la, serveixen únicament per agreujar o atenuar la responsabilitat dels qui n'hagin tingut esment en el moment de l'acció o de la seva cooperació per al delictes.

Article 66.

En l'aplicació de la pena, els jutges o tribunals han d'observar, segons hi hagi o no circumstàncies atenuants o agreujants, les regles següents:

1a Quan no hi concorrin circumstàncies atenuants ni agreujants o quan hi concorrin unes i altres, els jutges o tribunals han d'individualitzar la pena imposant la que assenyala la llei en l'extensió adequada a les circumstàncies personals del delinqüent i a la superior o inferior gravetat del fet, cosa que s'ha de raonar en la sentència.

2a Quan es produeixi només alguna circumstància atenuant, els jutges o tribunals no poden excedir en l'aplicació de la pena la meitat inferior de la que fixa la llei per al delicte.

3a Quan hi concorrin una o diverses circumstàncies agreujants, els jutges o tribunals han d'imposar la pena en la meitat superior a la que estableix la llei.

4a Quan siguin dues o més les circumstàncies atenuants o una de sola molt qualificada, els jutges o tribunals, raonant-ho en sentència, poden imposar la pena inferior en un o dos graus a l'assenyalada per la llei, i l'han d'aplicar en l'extensió que considerin pertinent, segons l'entitat i el nombre de les circumstàncies.

Article 67.

Les regles de l'article anterior no s'han d'aplicar a les circumstàncies agreujants o atenuants que la llei hagi tingut en compte en descriure o sancionar una infracció, ni a les que siguin de tal manera inherents al delicte que no es podria cometre si no hi concorreguessin.

Article 68.

En els casos previstos a la circumstància 1a de l'article 21, els jutges o tribunals poden imposar, raonant-ho en la sentència, la pena inferior en un o dos graus a la que assenyala la llei, que han d'aplicar en l'extensió que considerin pertinent, atesos el nombre i l'entitat dels requisits que hi faltin o hi concorrin, les circumstàncies personals de l'autor i, si s'escau, la resta de les circumstàncies atenuants o agreujants.

Article 69.

Al major de divuit anys i menor de vint-i-un que cometi un fet delictiu, se li poden aplicar les disposicions de la llei que reguli la responsabilitat penal del menor en els casos i amb els requisits que aquesta disposi.

Article 70.

1. La pena superior o inferior en grau a la que preveu la llei per a qualsevol delicte té l'extensió resultant de l'aplicació de les regles següents:

1a La pena superior en grau es forma partint de la xifra màxima assenyada per la llei per al delicte de què es tracti i augmentant-li la meitat de la seva quantia. La suma resultant en constitueix el límit màxim.

2a La pena inferior en grau es forma partint de la xifra mínima assenyada per la llei per al delicte de què es tracti i deduint-ne la meitat de la seva quantia. El resultat de la deducció en constitueix el límit mínim.

2. Quan, en l'aplicació de la regla que estableix el subapartat 1r de l'apartat 1 d'aquest article, la pena superior en grau excedeixi els límits màxims que fixa aquest Codi per a cada pena s'han de considerar immediatament superiors:

1r Si la pena determinada és la de presó, la mateixa pena, amb la clàusula que la durada màxima és de trenta anys.

2n Si és d'inhabilitació absoluta o especial, la mateixa pena, amb la clàusula que la durada màxima és de vint-i-cinc anys.

3r Si es tracta de privació del dret a conduir vehicles de motor i ciclomotors i del dret a tenir i portar armes, les mateixes penes, amb la clàusula que la durada màxima és de quinze anys.

4t Si és de multa, la mateixa pena, amb la clàusula que la durada màxima és de trenta mesos.

5è En l'arrest de cap de setmana, el mateix arrest, amb la clàusula que la durada màxima és de trenta-sis caps de setmana.

Article 71.

1. En la determinació de la pena inferior en grau, els jutges o tribunals no estan limitats per les quanties mínimes que assenyala la llei a cada classe de pena, sinó que les poden reduir en la forma que resulti de l'aplicació de la regla corresponent.

2. No obstant això, quan per aplicació de les regles anteriors sigui procedent imposar una pena de presó inferior a sis mesos, aquesta ha de ser substituïda en tot cas de conformitat amb el que disposa la secció 2a del capítol III d'aquest títol, sense perjudici de la suspensió de l'execució de la pena en els casos en què sigui procedent.

Article 72.

Quan la pena que assenyala la llei no tingui una de les formes previstes especialment en aquest títol, s'ha d'individualitzar i aplicar, en cada cas, fent ús analògic de les regles anteriors.

SECCIÓ 2a REGLES ESPECIALS PER A L'APLICACIÓ DE LES PENES

Article 73.

Al responsable de dos o més delictes o faltes se li han d'imposar totes les penes corresponents a les diverses infraccions per al seu compliment simultani, si és possible, per la naturalesa i els efectes d'aquestes.

Article 74.

1. No obstant el que disposa l'article anterior, el qui, en execució d'un pla preconcebut o aprofitant una ocasió idèntica, realitzi una pluralitat d'accions o omissions que ofenguin un o diversos subjectes i infringeixin el mateix precepte penal o preceptes de la mateixa naturalesa o semblant, ha de ser castigat com a autor d'un delicte o falta continuats amb la pena assenyada per a la infracció més greu, que s'ha d'imposar en la meitat superior.

2. Si es tracta d'infraccions contra el patrimoni, s'ha d'imposar la pena tenint en compte el perjudici total causat. En aquestes infraccions, el jutge o tribunal ha d'imposar, motivadament, la pena superior en un o dos graus, en l'extensió que consideri convenient, si el fet revesteix gravetat notòria i ha perjudicat una generalitat de persones.

3. Queden exceptuades del que estableixen els apartats anteriors les ofenses a béns eminentment personals, llevat de les constitutives d'infraccions contra l'honor i la llibertat sexual; en aquests casos, cal atènyer-se a la naturalesa del fet i del precepte infringit per aplicar o no la continuïtat delictiva.

Article 75.

Quan el condemnat no pugui complir simultàniament totes o algunes de les penes corresponents a les diverses infraccions, s'ha de seguir l'ordre de la respectiva gravetat perquè les compleixi successivament, així que sigui possible.

Article 76.

1. No obstant el que disposa l'article anterior, el màxim de compliment efectiu de la condemna del culpable no pot excedir el triple del temps pel qual s'imposi la més greu de les penes en què hagi incorregut, i s'han de declarar extingides les que escaiguin des que les imposades cobreixin el màxim, que no pot passar de vint anys. Excepcionalment, aquest límit màxim és:

- a) De vint-i-cinc anys, si el subjecte ha estat condemnat per dos o més delictes i algun d'aquests està castigat per la llei amb una pena de presó de fins a vint anys.
- b) De trenta anys, si el subjecte ha estat condemnat per dos o més delictes i algun d'aquests està castigat per la llei amb una pena de presó superior a vint anys.

2. La limitació s'aplica encara que les penes s'hagin imposat en diferents processos si els fets, per la seva connexió, es podien haver jutjat en un de sol.

Article 77.

1. El que disposen els dos articles anteriors no és aplicable en cas que un sol fet constitueixi dues o més infraccions, o si una d'aquestes és mitjà necessari per cometre l'altra.

2. En aquests casos s'ha d'aplicar en la meitat superior la pena prevista per a la infracció més greu, sense que pugui excedir la que representi la suma de les que correspondria aplicar si les infraccions es penessin separatament.

3. Quan la pena així computada excedeixi aquest límit, les infraccions s'han de sancionar per separat.

Article 78.

Si a conseqüència de les limitacions que estableix l'article 76 la pena que s'ha de complir és inferior a la meitat de la suma total de les imposades, el jutge o tribunal, atesa la perillositat criminal del penat, pot acordar motivadament que els beneficis penitenciaris i el còmput de temps per a la llibertat condicional es refereixin a la totalitat de les penes imposades en les sentències, sense perjudici del que, a la vista del tractament, pugui resultar procedent.

En aquest últim cas, el jutge de vigilància penitenciària, valorant, si s'escau, les circumstàncies personals del reu, l'evolució del tractament reeducador i el pronòstic de reinserció social, pot acordar de manera raonada, escoltat el Ministeri Fiscal, l'aplicació del règim general de compliment.

Article 79.

Sempre que els jutges o tribunals imposin una pena que en comporti altres d'accessòries, també han de condemnar de manera expressa el reu a aquestes últimes.

CAPÍTOL III

De les formes substitutives de l'execució de les penes privatives de llibertat

SECCIÓ 1a DE LA SUSPENSIO DE L'EXECUCIO DE LES PENES PRIVATIVES DE LLIBERTAT

Article 80.

1. Els jutges o tribunals poden deixar en suspens l'execució de les penes privatives de llibertat inferiors a dos anys mitjançant una resolució motivada, atenent fonamentalment la perillositat criminal del subjecte.

2. El termini de suspensió és de dos a cinc anys per a les penes privatives de llibertat inferiors a dos anys, i de tres mesos a un any per a les penes lleus i l'han de fixar els jutges o tribunals, amb l'audiència prèvia de les parts, ateses les circumstàncies personals del delinqüent, les característiques del fet i la durada de la pena.

3. La suspensió de l'execució de la pena no és extensiva a la responsabilitat civil derivada del delictes o falta penats.

4. Els jutges i tribunals sentenciadors poden atorgar la suspensió de qualsevol pena imposada sense subjecció a cap requisit en cas que el penat pateixi una malaltia molt greu amb sofriments incurables, llevat que en el moment de cometre el delictes ja tingui una altra pena suspesa pel mateix motiu.

Article 81.

Són condicions necessàries per deixar en suspens l'execució de la pena, les següents:

1a Que el condemnat hagi delinquit per primera vegada. A aquest efecte no s'han de tenir en compte les condemnes anteriors per delictes imprudents ni els antecedents penals que hagin estat cancel·lats, o hagin de ser-ho, d'acord amb el que disposa l'article 136 d'aquest Codi.

2a Que la pena imposada, o la suma de les imposades en una mateixa sentència, no sigui superior a dos anys de privació de llibertat.

3a Que s'hagin satisfet les responsabilitats civils que s'hagin originat, llevat que el jutge o tribunal sentenciador, després d'escoltar els interessats i el Ministeri Fiscal, declari la impossibilitat total o parcial que el condemnat es faci càrrec d'aquestes responsabilitats.

Article 82.

Una vegada declarada la fermesa de la sentència i acreditats els requisits que estableix l'article anterior, els jutges o tribunals s'han de pronunciar amb la màxima urgència sobre la concessió o no de la suspensió de l'execució de la pena. Mentrestant, no han de comunicar cap antecedent al Registre central de penats i rebels.

Si el jutge o tribunal acorda la suspensió de l'execució de la pena, la inscripció de la pena suspesa s'ha de portar a terme en una secció especial, separada i reservada d'aquest Registre, a la qual només poden demanar antecedents els jutges o tribunals.

Article 83.

1. La suspensió de l'execució de la pena sempre està condicionada al fet que el reu no delinqueixi en el termini fixat pel jutge o tribunal de conformitat amb l'article 80.2 d'aquest Codi. En el cas que la pena suspesa sigui de presó, el jutge o tribunal sentenciador, si ho considera necessari, també pot condicionar la suspensió al compliment de les obligacions o deures que li hagi fixat d'entre les següents:

1r Prohibició d'anar a determinats llocs.

2n Prohibició d'absentar-se sense l'autorització del jutge o tribunal del lloc on viu.

3r Comparèixer personalment davant el jutjat o tribunal, o servei de l'Administració que aquests assenyalin, per informar de les seves activitats i justificar-les.

4t Participar en programes formatius, laborals, culturals, d'educació viària, sexual i altres de similars.

5è Complir els altres deures que el jutge o tribunal consideri convenient per a la rehabilitació social del penat, amb la seva conformitat prèvia, sempre que no atemptin contra la seva dignitat com a persona.

2. Els serveis corresponents de l'Administració competent han d'informar el jutge o tribunal sentenciador, almenys cada tres mesos, sobre l'observança de les regles de conducta imposades.

Article 84.

1. Si el subjecte delinqueix durant el termini de suspensió fixat, el jutge o tribunal ha de revocar la suspensió de l'execució de la pena.

2. Si el subjecte infringeix les obligacions o deures imposats durant el termini de suspensió, el jutge o tribunal pot, amb l'audiència prèvia de les parts, segons els casos:

- a) Substituir la regla de conducta imposada per una altra de diferent.
- b) Prorrogar el termini de suspensió, sense que en cap cas pugui excedir els cinc anys.
- c) Revocar la suspensió de l'execució de la pena, si l'incompliment és reiterat.

Article 85.

1. Revocada la suspensió, s'ha d'ordenar l'execució de la pena, així com la seva inscripció en el Registre central de penats i rebels.

2. Transcorregut el termini de suspensió fixat sense que el subjecte hagi delinquit, i complertes, si s'escau, les regles de conducta fixades pel jutge o tribunal, aquest ha d'acordar la remissió de la pena i ordenar la cancel·lació de la inscripció feta a la secció especial del Registre central de penats i rebels. Aquest antecedent penal no s'ha de tenir en compte a cap efecte.

Article 86.

En els delictes que només poden ser perseguits amb la denúncia o querrela prèvies de l'agreujat, els jutges i tribunals han d'escoltar-lo i, si s'escau, també s'ha d'escoltar qui el representi, abans de concedir els beneficis de la suspensió de l'execució de la pena.

Article 87.

1. Encara que no es donin les condicions 1a i 2a que preveu l'article 81, el jutge o tribunal, amb audiència de les parts, pot acordar la suspensió de l'execució de les penes privatives de llibertat no superiors a tres anys dels penats que hagin comès el fet delictiu a causa de la seva dependència de les substàncies assenyalades al número 2n de l'article 20, sempre que es donin les circumstàncies següents:

1a Que un centre o servei públic o privat degudament acreditat o homologat certifiqui suficientment que el condemnat està deshabituat o sotmès a tractament per aquest fi en el moment de decidir sobre la suspensió.

2a Que no es tracti de reus habituals.

2. En el supòsit que el condemnat sigui reincident, el jutge o tribunal ha de valorar, per resolució motivada, si és oportú o no concedir el benefici de la suspensió de l'execució de la pena, ateses les circumstàncies del fet i de l'autor.

3. La suspensió de l'execució de la pena sempre està condicionada al fet que el reu no delinqueixi en el període que s'assenyali, que ha de ser de tres a cinc anys.

4. En el cas que el condemnat estigui sotmès a un tractament de deshabituació, també s'ha de condicionar la suspensió de l'execució de la pena al fet que no abandoni el tractament fins al seu acabament. Els centres o serveis responsables del tractament estan obligats a faci-

litar al jutge o tribunal sentenciador, en els terminis que assenyali, la informació necessària per comprovar el començament d'aquell, així com per conèixer-ne periòdicament l'evolució, les modificacions que ha d'experimentar, i també el seu acabament.

5. El jutge o tribunal ha de revocar la suspensió de l'execució de la pena si el penat incompleix qualsevol de les condicions establertes.

Un cop transcorregut el termini de suspensió sense que el subjecte hagi delinquit, el jutge o tribunal ha de disposar la remissió de la pena si s'ha acreditat la deshabituació o la continuïtat del tractament del reu. En cas contrari, ha d'ordenar-ne el compliment, llevat que, després d'escoltar els informes corresponents, estimi necessari continuar el tractament; en aquest cas pot concedir de manera raonada una pròrroga del termini de suspensió d'una durada no superior a dos anys.

SECCIÓ 2a DE LA SUBSTITUCIÓ DE LES PENES PRIVATIVES DE LLIBERTAT

Article 88.

1. Els jutges o tribunals poden substituir, amb l'audiència prèvia de les parts, en la mateixa sentència, o posteriorment en una interlocutòria motivada, abans d'iniciar-ne l'execució, les penes de presó que no passin d'un any per arrest de cap de setmana o multa, encara que la llei no prevegi aquestes penes per al delictes de què es tracti, quan les circumstàncies personals del reu, la naturalesa del fet, la seva conducta i, en particular, l'esforç per reparar el dany ho aconsellin, sempre que no es tracti de reus habituals. Cada setmana de presó ha de ser substituïda per dos arrestos de cap de setmana; i cada dia de presó ha de ser substituït per dues quotes de multa. En aquests casos el jutge o tribunal també pot imposar al penat l'observança d'una o diverses de les obligacions o deures que preveu l'article 83 d'aquest Codi.

Excepcionalment els jutges o tribunals poden substituir les penes de presó que no excedeixin els dos anys als reus no habituals quan de les circumstàncies del fet i del culpable s'infereixi que el compliment d'aquelles penes frustraria les seves finalitats de prevenció i reinserció social. En aquests casos, la substitució s'ha de dur a terme amb els mateixos requisits i en els mateixos termes i mòduls de conversió que estableix el paràgraf anterior.

2. Els jutges i tribunals, amb la conformitat prèvia del reu, també poden substituir les penes d'arrest de caps de setmana per una multa o treballs en benefici de la comunitat. En aquest cas, cada arrest de cap de setmana ha de ser substituït per quatre quotes de multa o dues jornades de treball.

3. En el cas de trencament o incompliment en tot o en part de la pena substitutiva, la pena de presó o d'arrest de cap de setmana inicialment imposada s'ha d'executar descomptant, si s'escau, la part de temps que se n'hagi complert, d'acord amb les regles de conversió respectivament que estableixen els apartats precedents.

4. En cap cas no es poden substituir penes que siguin substitutives d'altres.

Article 89.

1. Les penes privatives de llibertat inferiors a sis anys imposades a un estranger no resident legalment a Espanya poden ser substituïdes per la seva expulsió del territori nacional. Igualment, els jutges o tribunals, a instància del Ministeri Fiscal, poden acordar l'expulsió del territori nacional de l'estranger condemnat a una pena de presó igual o superior a sis anys, sempre que hagi complert les tres quartes parts de la condemna. En tots dos casos és necessari escoltar prèviament el penat.

2. L'estranger no pot retornar a Espanya en un termini de tres a deu anys comptats des de la data de la seva expulsió, atesa la durada de la pena imposada. Si hi retorna abans d'aquest termini, ha de complir les penes que li hagin estat substituïdes.

3. No obstant el que disposa l'apartat anterior, l'estranger que intenti infringir una decisió judicial d'expulsió amb prohibició expressa de retornar al territori espanyol i sigui sorprès a la frontera, ha de ser expulsat per l'autoritat governativa.

SECCIÓ 3a DE LA LLIBERTAT CONDICIONAL

Article 90.

1. S'estableix la llibertat condicional en les penes privatives de llibertat per als sentenciats en què concorrin les circumstàncies següents:

1a Que estiguin en el tercer grau de tractament penitenciari.

2a Que s'hagin extingit les tres quartes parts de la condemna imposada.

3a Que hagin observat una bona conducta, i hi hagi respecte d'aquests un pronòstic individualitzat i favorable de reinserció social, emès pels experts que el jutge de vigilància consideri convenients.

2. El jutge de vigilància, en decretar la llibertat condicional dels penats, els pot imposar l'observança d'una o diverses de les regles de conducta que preveu l'article 105 d'aquest Codi.

Article 91.

Excepcionalment, complertes les circumstàncies 1a i 3a de l'apartat 1 de l'article anterior, el jutge de vigilància penitenciària pot concedir la llibertat condicional als sentenciats a penes privatives de llibertat que hagin extingit les dues terceres parts de la seva condemna, sempre que es mereixin aquest benefici per haver exercit de manera continuada activitats laborals, culturals o ocupacionals.

Article 92.

No obstant el que disposen els articles anteriors, els sentenciats que hagin complert l'edat de setanta anys, o la compleixen durant l'extinció de la condemna, i compleixin els requisits establerts, excepte haver extingit les tres quartes parts d'aquella, o, si s'escau, les dues terceres poden obtenir la concessió de la llibertat condicional.

S'aplica el mateix criteri quan, segons un informe mèdic, es tracti de malalts molt greus, amb patiments incurables.

Article 93.

El període de llibertat condicional ha de durar tot el temps que li falti al subjecte per complir la condemna. Si en aquest període esmentat el reu delinqueix o no observa les regles de conducta imposades, el jutge de vigilància penitenciària ha de revocar la llibertat concedida, i el penat ha de reingressar a la presó en el període o grau penitenciari que correspongui, sense perjudici del còmput del temps passat en llibertat condicional.

SECCIÓ 4a DISPOSICIONS COMUNES

Article 94.

A l'efecte que preveuen les seccions 1a i 2a d'aquest capítol, es consideren reus habituals els qui hagin comès tres o més delictes dels compresos en un mateix capítol,

en un termini no superior a cinc anys, i que hagin estat condemnats per això.

TÍTOL IV

De les mesures de seguretat

CAPÍTOL I

De les mesures de seguretat en general

Article 95.

1. El jutge o tribunal ha d'aplicar les mesures de seguretat, amb els informes previs que estimin convenients, a les persones que estiguin en els supòsits previstos en el capítol següent d'aquest Codi, sempre que es donin aquestes circumstàncies:

1a Que el subjecte hagi comès un fet previst com a delicte.

2a Que del fet i de les circumstàncies personals del subjecte es pugui deduir un pronòstic de comportament futur que reveli la probabilitat de cometre nous delictes.

2. Quan la pena que s'hagi pogut imposar pel delicte comès no sigui privativa de llibertat, el jutge o tribunal sentenciador només pot acordar alguna o algunes de les mesures que preveu l'article 105.

Article 96.

1. Les mesures de seguretat que es poden imposar d'acord amb aquest Codi són privatives i no privatives de llibertat.

2. Són mesures privatives de llibertat:

1a L'internament en un centre psiquiàtric.

2a L'internament en un centre de deshabituació.

3a L'internament en un centre educatiu especial.

3. Són mesures no privatives de llibertat:

1a La prohibició d'estada i residència en determinats llocs.

2a La privació del dret a conduir vehicles de motor i ciclomotors.

3a La privació de llicència o del permís d'armes.

4a La inhabilitació professional.

5a L'expulsió del territori nacional, d'estrangers no residents legalment a Espanya.

6a Les altres previstes a l'article 105 d'aquest Codi.

Article 97.

Durant l'execució de la sentència, el jutge o tribunal sentenciador, mitjançant un procediment contradictori, prèvia proposta del jutge de vigilància penitenciària, pot:

a) Decretar el cessament de qualsevol mesura de seguretat imposada en el moment que desaparegui la perillositat criminal del subjecte.

b) Substituir una mesura de seguretat per una altra que consideri més adequada, entre les previstes per al cas de què es tracti. En cas que sigui acordada la substitució i el subjecte evoluciona desfavorablement, aquesta mesura s'ha de deixar sense efecte.

c) Deixar en suspens l'execució de la mesura en consideració al resultat ja obtingut amb la seva aplicació, per un termini no superior al que resti fins al màxim assenyalat a la sentència que la va imposar. La suspensió està condicionada al fet que el subjecte no delinqueixi durant el termini fixat, i es pot deixar sense efecte si s'acredita

novament qualsevol de les circumstàncies que preveu l'article 95 d'aquest Codi.

A aquests efectes, el jutge de vigilància penitenciària està obligat a elevar almenys anualment una proposta de manteniment, cessació, substitució o suspensió de la mesura de seguretat privativa de llibertat imposada.

Article 98.

Per formular la proposta a què es refereix l'article anterior, el jutge de vigilància penitenciària ha de valorar els informes que emetin els facultatius i professionals que assisteixin la persona sotmesa com a mesura de seguretat, i, si s'escau, el resultat de les altres actuacions que ordeni amb aquesta finalitat.

Article 99.

En el cas de concurrència de penes i mesures de seguretat privatives de llibertat, el jutge o tribunal ha d'ordenar el compliment de la mesura, que s'abona per al de la pena. Una vegada alçada la mesura de seguretat, el jutge o tribunal, si amb l'execució de la pena es posen en perill els efectes aconseguits a través d'aquella, pot suspendre el compliment de la resta de la pena per un termini no superior a la seva durada, o aplicar alguna de les mesures que preveu l'article 105.

Article 100.

1. El trencament d'una mesura de seguretat d'internament dona lloc al reingrés del subjecte al mateix centre del qual s'hagi evadit o en un altre que correspongui al seu estat, sense perjudici de deduir testimoni pel trencament de la mesura en els casos dels sotmesos a aquesta en virtut de l'article 104 d'aquest Codi.

2. Si es tracta d'altres mesures, el jutge o tribunal pot acordar la substitució de la infringida per la d'internament si aquesta està prevista per al supòsit de què es tracti i si el trencament demostra que és necessari.

CAPÍTOL II

De l'aplicació de les mesures de seguretat

SECCIÓ 1a DE LES MESURES PRIVATIVES DE LLIBERTAT

Article 101.

1. Al subjecte que sigui declarat exempt de responsabilitat criminal de conformitat amb el número 1r de l'article 20, se li pot aplicar, si és necessària, la mesura d'internament per a tractament mèdic o educació especial en un establiment adequat al tipus d'anomalia o alteració psíquica que s'aprecii, o qualsevol altra de les mesures que preveu l'apartat 3 de l'article 96. L'internament no pot excedir el temps que hauria durat la pena privativa de llibertat si el subjecte hagués estat declarat responsable, i a aquest efecte el jutge o tribunal n'ha de fixar el límit màxim en la sentència.

2. El qui estigui sotmès a aquesta mesura no pot abandonar l'establiment sense l'autorització del jutge o tribunal sentenciador, d'acord amb el que preveu l'article 97 d'aquest Codi.

Article 102.

1. Als qui estiguin exempts de responsabilitat penal de conformitat amb el número 2n de l'article 20 se'ls ha d'aplicar, si és necessària, la mesura d'internament en un centre de deshabitació públic, o privat degudament acreditat o homologat, o qualsevol altra de les mesures que

preveu l'apartat 3 de l'article 96. L'internament no pot excedir el temps que hauria durat la pena privativa de llibertat si el subjecte hagués estat declarat responsable, i a aquest efecte el jutge o tribunal n'ha de fixar el límit màxim en la sentència.

2. El qui estigui sotmès a aquesta mesura no pot abandonar l'establiment sense l'autorització del jutge o tribunal sentenciador d'acord amb el que preveu l'article 97 d'aquest Codi.

Article 103.

1. Als qui siguin declarats exempts de responsabilitat d'acord amb el número 3r de l'article 20, se'ls pot aplicar, si és necessària, la mesura d'internament en un centre educatiu especial o qualsevol altra de les mesures que preveu l'apartat tercer de l'article 96. L'internament no pot excedir el temps que hauria durat la pena privativa de llibertat si el subjecte hagués estat declarat responsable i, a aquest efecte, el jutge o tribunal n'ha de fixar el límit màxim en la sentència.

2. La persona sotmesa a aquesta mesura no pot abandonar l'establiment sense l'autorització del jutge o tribunal sentenciador d'acord amb el que preveu l'article 97 d'aquest Codi.

3. En aquest supòsit, la proposta a què es refereix l'article 97 d'aquest Codi s'ha de fer quan acabi cada curs o grau d'ensenyament.

Article 104.

En els supòsits d'eximent incomplet en relació amb els números 1r, 2n i 3r de l'article 20, el jutge o tribunal pot imposar, a més de la pena corresponent, les mesures que preveuen els articles 101, 102 i 103. No obstant això, la mesura d'internament només és aplicable si la pena imposada és privativa de llibertat i la seva durada no pot excedir la de la pena que preveu el Codi per al delictes. Per aplicar-la s'ha d'observar el que disposa l'article 99.

SECCIÓ 2a DE LES MESURES NO PRIVATIVES DE LLIBERTAT

Article 105.

En els casos que preveuen els articles 101 a 104, el jutge o tribunal pot acordar de manera raonada, des d'un principi o durant l'execució de la sentència, la imposició de l'observança d'una o diverses de les mesures següents:

1. Per un temps no superior a cinc anys:
 - a) Sotmetre's a una tractament extern en centres mèdics o establiments de caràcter sociosanitari.
 - b) Obligació de residir en un lloc determinat.
 - c) Prohibició de residir en el lloc o territori que es designi. En aquest cas, el subjecte està obligat a declarar el domicili que elegeixi i els canvis que es produeixin.
 - d) Prohibició d'anar a determinats llocs o de visitar establiments de begudes alcohòliques.
 - e) Custòdia familiar. El sotmès a aquesta mesura queda subjecte a la cura i vigilància del familiar que es designi i que n'accepti la custòdia, que l'ha d'exercir en relació amb el jutge de vigilància i sense detriment de les activitats escolars o laborals del custodiat.
 - f) Submissió a programes de tipus formatiu, cultural, educatiu, professional, d'educació sexual i altres de similars.

2. Per un temps de fins a deu anys:

- a) La privació de la llicència o del permís d'armes.
- b) La privació del dret a conduir vehicles de motor i ciclomotors.

El jutge de vigilància penitenciària o els serveis corresponents del Ministeri de Justícia i Interior o de l'Administració autonòmica han d'informar el jutge o tribunal sentenciador sobre el compliment d'aquestes mesures.

Article 106.

En els casos que preveu l'article anterior, el jutge o tribunal sentenciador ha de disposar que els serveis d'assistència social competents prestin l'ajuda o atenció que la persona sotmesa a mesures de seguretat no privatives de llibertat necessiti i que li correspongui legalment.

Article 107.

El jutge o tribunal pot decretar de manera raonada la mesura d'inhabilitació per a l'exercici d'un determinat dret, professió, ofici, indústria o comerç, càrrec o ocupació, per un temps d'un a cinc anys, quan el subjecte hagi comès amb abús de l'esmentat exercici, o en relació amb aquest, un fet delictiu, i quan de la valoració de les circumstàncies concurrents se'n pugui deduir el perill que torni a cometre el mateix delictes o altres de semblants, sempre que no sigui possible imposar-li la pena corresponent pel fet d'estar en alguna de les situacions que preveuen els números 1r, 2n i 3r de l'article 20.

Article 108.

1. Si el subjecte és estranger no resident legalment a Espanya, el jutge o tribunal pot acordar, amb l'audiència prèvia d'aquell, l'expulsió del territori nacional com a substitutiva de les mesures de seguretat privatives de llibertat que li siguin aplicables.

2. La persona subjecta a aquesta mesura no pot tornar a entrar a Espanya durant el termini que s'assenyali, sense que pugui excedir els deu anys.

TÍTOL V

De la responsabilitat civil derivada dels delictes i faltes i de les costes processals

CAPÍTOL I

De la responsabilitat civil i la seva extensió

Article 109.

1. L'execució d'un fet descrit per la llei com a delictes o falta obliga a reparar, en els termes que preveuen les lleis, els danys i perjudicis que ha causat.

2. El perjudicat pot optar, en tot cas, per exigir la responsabilitat civil davant la jurisdicció civil.

Article 110.

La responsabilitat que estableix l'article anterior comprèn:

- 1r La restitució.
- 2n La reparació del dany.
- 3r La indemnització de perjudicis materials i morals.

Article 111.

1. Ha de restituir-se, sempre que sigui possible, el mateix bé, amb l'abonament de les deterioracions i menyscapes que el jutge o tribunal determinin. La restitució ha de tenir lloc encara que el bé estigui en poder d'un tercer i aquest l'hagi adquirit legalment i de bona fe,

sense perjudici del seu dret de repetició contra qui correspongui i, si escau, el de ser indemnitzat pel responsable civil del delictes o falta.

2. Aquesta disposició no és aplicable si el tercer ha adquirit el bé en la forma i amb els requisits establerts per les lleis per fer-ho irreivindicable.

Article 112.

La reparació del dany pot consistir en obligacions de donar, de fer o de no fer, que el jutge o tribunal ha d'establir tenint en compte la naturalesa d'aquell i les condicions personals i patrimonials del culpable, i ha de determinar si han de ser complertes per ell mateix o poden ser executades a costa seva.

Article 113.

La indemnització de perjudicis materials i morals comprèn no només els que s'hagin causat a l'agregat, sinó també els que s'hagin irrogat als seus familiars o a tercers.

Article 114.

Si la víctima ha contribuït amb la seva conducta a produir el dany o el perjudici sofert, els jutges o tribunals poden moderar l'import de la reparació o indemnització.

Article 115.

Els jutges i tribunals, quan declarin l'existència de responsabilitat civil, han d'establir de manera raonada, en les seves resolucions, les bases en què fonamentin la quantia dels danys i indemnitzacions, la quan poden fixar en la mateixa resolució o en el moment d'executar-la.

CAPÍTOL II

De les persones civilment responsables

Article 116.

1. Tota persona criminalment responsable d'un delictes o falta ho és també civilment si del fet en deriven danys o perjudicis. Si hi ha dos o més els responsables d'un delictes o falta, els jutges o tribunals han d'assenyalar la quota de la qual hagi de respondre cadascú.

2. Els autors i els còmplices, cada un dins de la seva respectiva classe, són responsables solidàriament entre ells per les seves quotes, i subsidiàriament per les corresponents als altres responsables.

La responsabilitat subsidiària s'ha de fer efectiva: primer, en els béns dels autors, i després, en els dels còmplices.

Tant en els casos que es faci efectiva la responsabilitat solidària com la subsidiària, queda estalviada la repetició del qui hagi pagat contra els altres per les quotes corresponents a cada un.

Article 117.

Els asseguradors que hagin assumit el risc de les responsabilitats pecuniàries derivades de l'ús o explotació de qualsevol bé, empresa, indústria o activitat, quan, com a conseqüència d'un fet previst en aquest Codi, es produeixi l'esdeveniment que determini el risc assegurat, són responsables civils directes fins al límit de la indemnització legalment establerta o convencionalment pactada, sense perjudici del dret de repetició contra qui correspongui.

Article 118.

1. L'exempció de la responsabilitat criminal declarada en els números 1r, 2n, 3r, 5è i 6è de l'article 20 no comprèn la de la responsabilitat civil, que s'ha de fer efectiva de conformitat amb les regles següents:

1a En els casos dels números 1r i 3r, també són responsables pels fets que executin els declarats exempts de responsabilitat penal els qui els tinguin sota la seva potestat o guarda legal o de fet, sempre que hi hagi hagut culpa o negligència per part seva i sense perjudici de la responsabilitat civil directa que pugui correspondre als imputables.

Els jutges o tribunals han de graduar de manera equitativa la mesura en què hagi de respondre amb els seus béns cada un dels subjectes esmentats.

2a Són igualment responsables l'ebri i l'intoxicat en el supòsit del número 2n.

3a En el cas del número 5è, són responsables civils directes les persones a favor de les quals s'hagi previngut el mal, en proporció al perjudici que se'ls hagi evitat, si és estimable o, si no és així, en la que el jutge o tribunal estableixi segons el seu arbitri.

Quan les quotes de què hagi de respondre l'interessat no siguin equitativament assignables pel jutge o tribunal, ni tan sols per aproximació, o quan la responsabilitat s'estengui a les administracions públiques o a la major part d'una població i, en tot cas, sempre que el dany s'hagi causat amb assentiment de l'autoritat o dels seus agents, s'ha de disposar, si s'escau, la indemnització en la forma que estableixen les lleis i els reglaments especials.

4a En el cas del número 6è, han de respondre principalment els qui hagin causat la por, i a falta d'ells, els qui hagin executat el fet.

2. En el cas de l'article 14, són responsables civils els autors del fet.

Article 119.

En tots els supòsits de l'article anterior, el jutge o tribunal que dicti sentència absolutòria perquè estima s'hi dóna alguna de les causes d'exempció esmentades, ha de fixar les responsabilitats civils llevat que s'hagi fet reserva expressa de les accions per reclamar-les en la via que correspongui.

Article 120.

També són responsables civilment, a falta dels qui ho siguin criminalment:

1r Els pares o tutors, pels danys i perjudicis causats pels delictes o les faltes comesos pels majors de divuit anys subjectes a la seva pàtria potestat o tutela i que visquin en companyia seva, sempre que per part seva hi hagi culpa o negligència.

2n Les persones naturals o jurídiques titulars d'editorials, diaris, revistes, estacions de ràdio o televisió o de qualsevol altre mitjà de difusió escrita, parlada o visual, pels delictes o faltes comesos utilitzant els mitjans dels quals siguin titulars, sens perjudici del que disposa l'article 212 d'aquest Codi.

3r Les persones naturals o jurídiques, en els casos de delictes o faltes comesos en els establiments dels quals siguin titulars, quan els qui els dirigeixin o administrin, o els seus dependents o empleats, hagin infringit els reglaments de la policia o les disposicions de l'autoritat que estiguin relacionats amb el fet punible comès, de manera que aquest no s'hauria produït sense la infracció esmentada.

4t Les persones naturals o jurídiques dedicades a qualsevol tipus d'indústria o comerç, pels delictes o faltes que hagin comès els seus empleats o dependents, repre-

sentants o gestors en l'exercici de les seves obligacions o serveis.

5è Les persones naturals o jurídiques titulars de vehicles susceptibles de crear riscos per a tercers, pels delictes o faltes comesos quan els utilitzin els seus dependents o representants o persones autoritzades.

Article 121.

L'Estat, la comunitat autònoma, la província, l'illa, el municipi i altres ens públics, segons els casos, responen subsidiàriament dels danys causats pels responsables penalment dels delictes dolosos o culposos, quan aquests siguin autoritat, els seus agents i contractats o funcionaris públics en l'exercici dels seus càrrecs o funcions sempre que la lesió sigui conseqüència directa del funcionament dels serveis públics que se'ls estiguin confiats, sense perjudici de la responsabilitat patrimonial derivada del funcionament normal o anormal d'aquests serveis exigible d'acord amb les normes de procediment administratiu, i sense que, en cap cas, es pugui donar una duplicat indemnitzatòria.

Si en el procés penal s'exigeix la responsabilitat civil de l'autoritat, dels seus agents i contractats o de funcionaris públics, la pretensió s'ha de dirigir simultàniament contra l'Administració o l'ens públic presumptament responsable civil subsidiari.

Article 122.

El qui per un títol lucratiu hagi participat dels efectes d'un delicte o falta està obligat a restituir la cosa o a rescabalar el dany fins a la quantia de la seva participació.

CAPÍTOL III

De les costes processals

Article 123.

Les costes processals s'entenen imposades per la llei als criminalment responsables de tot delicte o falta.

Article 124.

Les costes comprenen els drets i indemnitzacions ocasionats en les actuacions judicials i han d'incloure sempre els honoraris de l'acusació particular en els delictes només perseguibles a instància de part.

CAPÍTOL IV

Del compliment de la responsabilitat civil i altres responsabilitats pecuniàries

Article 125.

Quan els béns del responsable civil no siguin suficients per satisfer d'una vegada totes les responsabilitats pecuniàries, el jutge o tribunal, amb l'audiència prèvia al perjudicat, pot fraccionar-ne el pagament, i assenyalar, segons el seu prudent arbitri i en consideració a les necessitats del perjudicat i a les possibilitats econòmiques del responsable, el període i l'import dels terminis.

Article 126.

1. Els pagaments que efectui el penat o el responsable civil subsidiari s'han d'imputar segons l'ordre següent:

1r A la reparació del dany causat i indemnització dels perjudicis.

2n A la indemnització a l'Estat per l'import de les despeses que s'hagin fet pel seu compte en la causa.

3r A les costes de l'acusador particular o privat quan se n'imposi el pagament en la sentència.

4t A les altres costes processals, fins i tot les de la defensa del processat, sense preferència entre els interessats.

5è A la multa.

2. Quan el delicte hagi estat dels que només es poden perseguir a instància de part, s'han de satisfer les costes de l'acusador privat amb preferència a la indemnització de l'Estat.

TÍTOL VI

De les conseqüències accessòries

Article 127.

Tota pena que s'imposi per un delicte o falta dolosa comporta la pèrdua dels efectes que en provinguin i dels instruments amb els quals s'hagi executat, així com els guanys provinents del delicte, siguin quines siguin les transformacions que hagin pogut experimentar. Els uns i les altres han de ser decomissats, tret que pertanyin a un tercer de bona fe no responsable del delicte que els hagi adquirit legalment. Els que es decomissin s'han de vendre, si són de comerç lícit, i el seu producte s'ha d'aplicar a cobrir les responsabilitats civils del penat i, si no ho són, se'ls ha de donar la destinació que es disposi per reglament i, si de cas hi manca, s'han d'inutilitzar.

Article 128.

Quan els efectes i instruments esmentats siguin de lícit comerç i el seu valor no tingui proporció amb la naturalesa o gravetat de la infracció penal, o s'hagin satisfet completament les responsabilitats civils, el jutge o tribunal pot no disposar-ne el decomís, o disposar-lo parcialment.

Article 129.

1. El jutge o tribunal, en els casos previstos en aquest Codi, amb l'audiència prèvia dels titulars o dels seus representants legals, pot imposar, motivadament, les conseqüències següents:

a) Clausura de l'empresa, els seus locals o establiments, amb caràcter temporal o definitiu. La clausura temporal no pot passar de cinc anys.

b) Dissolució de la societat, associació o fundació.

c) Suspensió de les activitats de la societat, empresa, fundació o associació per un termini que no pot superar els cinc anys.

d) Prohibició de realitzar en el futur activitats, operacions mercantils o negocis de la classe d'aquells en l'exercici dels quals s'hagi comès, afavorit o encobert el delicte. Aquesta prohibició pot tenir caràcter temporal o definitiu. Si té caràcter temporal, el termini de prohibició no pot passar de cinc anys.

e) La intervenció de l'empresa per salvaguardar els drets dels treballadors o dels creditors pel temps que sigui necessari i sense que passi d'un termini màxim de cinc anys.

2. La clausura temporal que preveu el subapartat a) i la suspensió assenyalada en el subapartat c) de l'apartat anterior, les pot decidir el jutge instructor també durant la tramitació de la causa.

3. Les conseqüències accessòries previstes en aquest article estan orientades a prevenir la continuïtat en l'activitat delictiva i els seus efectes.

TÍTOL VII

De l'extinció de la responsabilitat criminal i els seus efectes

CAPÍTOL I

De les causes que extingeixen la responsabilitat criminal

Article 130.

La responsabilitat criminal s'extingeix:

1r Per la mort del reu.

2n Pel compliment de la condemna.

3r Per l'indult.

4t Pel perdó de la part ofesa, quan la llei ho prevegi.

El perdó ha de ser atorgat de manera expressa abans que s'hagi iniciat l'execució de la pena imposada. A aquest efecte, declarada la fermesa de la sentència, el jutge o tribunal sentenciador ha d'escoltar la part ofesa pel delicte abans d'ordenar l'execució de la pena.

En els delictes o faltes contra menors o incapacitats, els jutges o tribunals, escoltat el Ministeri Fiscal, poden rebutjar l'eficàcia del perdó atorgat pels representants d'aquells, i ordenar la continuació del procediment, amb intervenció del Ministeri Fiscal, o el compliment de la condemna.

Per rebutjar el perdó a què es refereix el paràgraf anterior, el jutge o tribunal ha d'escoltar novament el representant del menor o incapaç.

5è Per la prescripció del delicte.

6è Per la prescripció de la pena.

Article 131.

1. Els delictes prescriuen:

Al cap de vint anys, si la pena màxima assenyalada en el delicte és presó de quinze anys o més.

Al cap de quinze, si la pena màxima assenyalada per la llei és la inhabilitació per més de deu anys, o presó per més de deu anys i menys de quinze anys.

Al cap de deu, si la pena màxima assenyalada per la llei és la inhabilitació per més de sis anys i menys de deu anys, o presó per més de cinc anys i menys de deu anys.

Al cap de cinc, els altres delictes greus.

Al cap de tres, els delictes menys greus.

Els delictes de calúmia i injúria prescriuen al cap d'un any.

2. Les faltes prescriuen al cap de sis mesos.

3. Quan la pena assenyalada per la llei sigui composta, cal atènyer-se, per aplicar les regles compreses en aquest article, a la que exigeixi més temps per prescriure.

4. El delicte de genocidi no prescriu en cap cas.

Article 132.

1. Els termes que preveu l'article precedent es computen des del dia en què s'hagi comès la infracció punible. En els casos de delicte continuat i delicte permanent, aquests termes es computen respectivament des del dia en què es va realitzar l'última infracció i des que es va eliminar la situació il·lícita.

2. La prescripció s'ha d'interrompre, i el temps transcorregut queda sense efecte, quan el procediment es dirigeixi contra el culpable. El nou termini de prescripció comença a córrer de nou des que el procediment es paralitza o s'acaba sense condemna.

Article 133.

1. Les penes imposades per sentència ferma prescriuen:

Al cap de vint-i-cinc anys, les de presó de quinze anys o més.

Al cap de vint anys, les d'inhabilitació per més de deu anys i les de presó per més de deu i menys de quinze.

Al cap de quinze anys, les d'inhabilitació per més de sis anys i menys de deu anys i les de presó per més de cinc anys i menys de deu anys.

Al cap de deu anys, les altres penes greus.

Al cap de cinc anys, les penes menys greus.

Al cap d'un any, les penes lleus.

2. Les penes imposades per delictes de genocidi no prescriuen en cap cas.

Article 134.

El temps de la prescripció de la pena es computa des de la data de la sentència ferma, o des del trencament de la condemna, si aquesta ha començat a complir-se.

Article 135.

1. Les mesures de seguretat prescriuen al cap de deu anys, si són privatives de llibertat superiors a tres anys, i al cap de cinc anys si són privatives de llibertat iguals o inferiors a tres anys o tenen un altre contingut.

2. El temps de la prescripció es computa des del dia en què hagi esdevingut ferma la resolució en la qual es va imposar la mesura o, en cas de compliment successiu, des que hauria d'haver començat a complir-se.

3. Si el compliment d'una mesura de seguretat és posterior al d'una pena, el termini es computa des de la seva extinció.

CAPÍTOL II

De la cancel·lació d'antecedents delictius

Article 136.

1. Els condemnats que hagin extingit la seva responsabilitat penal tenen dret a obtenir del Ministeri de Justícia i Interior, d'ofici o a instància de part, la cancel·lació dels seus antecedents penals, amb l'informe previ del jutge o tribunal sentenciador.

2. Per reconèixer aquest dret, són requisits indispensables:

1r Tenir satisfetes les responsabilitats civils provinents de la infracció, excepte en els casos d'insolvència declarada pel jutge o tribunal sentenciador, llevat que hagi millorat la situació econòmica del reu.

No obstant el que disposa el paràgraf anterior, en el cas que preveu l'article 125 és suficient que el reu estigui al corrent dels pagaments fraccionats que li hagin estat assenyalats pel jutge o tribunal i, segons els parer d'aquests, presti garantia suficient respecte a la quantitat ajornada.

2n Haver transcorregut, sense delinquir de nou el culpable, els terminis següents: sis mesos per a les penes lleus; dos anys per a les penes que no superin els dotze mesos i les imposades per delictes imprudents; tres anys per a les restants penes menys greus; i cinc per a les penes greus.

3. Aquests terminis es compten des de l'endemà del dia en què quedi extingida la pena, inclòs el supòsit que sigui revocada la condemna condicional.

4. Les inscripcions d'antecedents penals en les diferents seccions del Registre central de penats i rebels no són públiques. Mentre siguin vigents només s'han d'emetre certificats amb les limitacions i garanties que preveuen les seves normes específiques i en els casos que estableix la llei. En tot cas, s'han d'expedir les que sol·licitin els jutges o tribunals, tant si es refereixen a inscripcions cancel·lades com si no, i s'hi ha de fer constar de manera expressa, si s'escau, aquesta circumstància.

5. En els casos en què, malgrat complir-se els requisits que estableix aquest article per a la cancel·lació, o bé per sol·licitud de l'interessat, o bé d'ofici pel Ministeri de Justícia i Interior, aquesta no s'hagi produït, el jutge o tribunal, acreditades aquestes circumstàncies, n'ha d'ordenar la cancel·lació i no ha de tenir en compte els antecedents esmentats.

Article 137.

Les anotacions de les mesures de seguretat imposades de conformitat amb el que disposen aquest Codi o altres lleis penals han de ser cancel·lades una vegada complerta o prescrita la mesura respectiva; mentrestant, només han de figurar en els certificats que el Registre expedeixi amb destinació a jutges o tribunals o autoritats administratives, en els casos establerts per la llei.

LLIBRE II

Delictes i les seves penes

TÍTOL I

De l'homicidi i les seves formes

Article 138.

El qui mati a altri ha de ser castigat, com a reu d'homicidi, amb la pena de presó de deu a quinze anys.

Article 139.

Ha de ser castigat amb la pena de presó de quinze a vint anys, com a reu d'assassinat, el qui mati a altri en alguna de les circumstàncies següents:

1a Amb traïdoria.

2a Per preu, recompensa o promesa.

3a Amb acarnissament, augmentant deliberadament i inhumana el dolor de l'ofès.

Article 140.

Quan en un assassinat hi concorrin més d'una de les circumstàncies que preveu l'article anterior, s'ha d'imposar la pena de presó de vint a vint-i-cinc anys.

Article 141.

La provocació, la conspiració i la proposició per cometre els delictes previstos en els tres articles precedents, ha de ser castigada amb la pena inferior en un o dos graus a

l'assenyalada, en el cas corresponent, en els articles anteriors.

Article 142.

1. El qui per imprudència greu causi la mort d'altri ha de ser castigat, com a reu d'homicidi imprudent, a la pena de presó d'un a quatre anys.

2. Quan l'homicidi imprudent es cometi utilitzant un vehicle de motor, un ciclomotor o una arma de foc, també s'ha d'imposar, respectivament, la pena de privació del dret a conduir vehicles de motor i ciclomotors o a la privació del dret a tenir i portar armes d'un a sis anys.

3. Quan l'homicidi es cometi per imprudència professional, s'ha d'imposar a més la pena d'inhabilitació especial per exercir la professió, ofici o càrrec per un període de tres a sis anys.

Article 143.

1. El qui indueixi al suïcidi d'altri ha de ser castigat amb la pena de presó de quatre a vuit anys.

2. S'ha d'imposar la pena de presó de dos a cinc anys a qui cooperi amb actes necessaris al suïcidi d'una persona.

3. Ha de ser castigat amb la pena de presó de sis a deu anys si la cooperació arriba fins al punt d'executar la mort.

4. El qui causi la mort d'altri o hi cooperi activament amb actes necessaris i directes, per la seva petició expressa, seriosa i inequívoca, en el cas que la víctima pateixi una malaltia greu que conduiria necessàriament a la seva mort, o que produeixi greus sofriments permanents i difícils de suportar, ha de ser castigat amb la pena inferior en un o dos graus a les assenyalades en els números 2 i 3 d'aquest article.

TÍTOL II

De l'avortament

Article 144.

El qui produeixi l'avortament d'una dona, sense el seu consentiment, ha de ser castigat amb la pena de presó de quatre a vuit anys i inhabilitació especial per exercir qualsevol professió sanitària, o per prestar serveis de tota índole en clíniques, establiments o consultoris ginecològics, públics o privats, per un termini de tres a deu anys.

S'han d'imposar les mateixes penes a qui practiqui l'avortament havent obtingut l'anuència de la dona mitjançant violència, amenaça o engany.

Article 145.

1. El qui produeixi l'avortament d'una dona, amb el seu consentiment, tret dels casos permesos per la llei, ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a tres anys i inhabilitació especial per exercir qualsevol professió sanitària, o per prestar serveis de tota índole en clíniques, establiments o consultoris ginecològics, públics o privats, durant un temps d'un a sis anys.

2. La dona que produeixi el seu avortament o consenti que una altra persona l'hi causi, tret dels casos permesos per la llei, ha de ser castigada amb la pena de presó de sis mesos a un any o una multa de sis a vint-i-quatre mesos.

Article 146.

El qui per imprudència greu ocasioni un avortament ha de ser castigat amb la pena d'arrest de dotze a vint-i-quatre caps de setmana.

Quan l'avortament es cometi per imprudència professional, s'ha d'imposar així mateix la pena d'inhabilitació especial per exercir la professió, ofici o càrrec per un període d'un a tres anys.

No s'ha de penar l'embarassada en virtut d'aquest precepte.

TÍTOL III

De les lesions

Article 147.

1. El qui, per qualsevol mitjà o procediment, causi a altri una lesió que menyscabi la seva integritat corporal o la seva salut física o mental, ha de ser castigat com a reu del delicte de lesions amb la pena de presó de sis mesos a tres anys, sempre que la lesió requereixi objectivament per a la seva guarició, a més d'una primera assistència facultativa, un tractament mèdic o quirúrgic. La simple vigilància o seguiment facultatiu del curs de la lesió no es considera tractament mèdic.

2. Tot i així, el fet descrit a l'apartat anterior s'ha de castigar amb la pena d'arrest de set a vint-i-quatre caps de setmana o una multa de tres a dotze mesos, quan sigui de menys gravetat, atesos el mitjà utilitzat o el resultat produït.

Article 148.

Les lesions que preveu l'apartat 1 de l'article anterior poden ser castigades amb la pena de presó de dos a cinc anys, atenent el resultat causat o el risc produït:

1r Si en l'agressió s'han utilitzat armes, instruments, objectes, mitjans, mètodes o formes concretament perilloses per a la vida o salut, física o psíquica, del lesionat.

2n Si hi ha hagut acarnissament.

3r Si la víctima és menor de dotze anys o incapaç.

Article 149.

El qui causi a altri, per qualsevol mitjà o procediment, la pèrdua o la inutilitat d'un òrgan o membre principal, o d'un sentit, la impotència, l'esterilitat, una greu deformitat o una greu malaltia somàtica o psíquica, s'ha de castigar amb la pena de presó de sis a dotze anys.

Article 150.

El qui causi a altri la pèrdua o la inutilitat d'un òrgan o d'un membre no principal, o la deformitat, ha de ser castigat amb la pena de presó de tres a sis anys.

Article 151.

La provocació, la conspiració i la proposició per cometre els delictes previstos en els articles precedents d'aquest títol s'han de castigar amb la pena inferior en un o dos graus a la del delicte corresponent.

Article 152.

1. El qui per imprudència greu causi alguna de les lesions que preveuen els articles anteriors ha de ser castigat:

1r Amb la pena d'arrest de set a vint-i-quatre caps de setmana si es tracta de les lesions de l'article 147.1.

2n Amb la pena de presó d'un a tres anys si es tracta de les lesions de l'article 149.

3r Amb la pena de presó de sis mesos a dos anys si es tracta de les lesions de l'article 150.

2. Quan els fets a què es refereix aquest article s'han comès utilitzant un vehicle de motor, un ciclomotor o una arma de foc, també s'ha d'imposar, i respectivament, la pena de privació del dret a conduir vehicles de motor i ciclomotors o del dret a tenir i portar armes pel termini d'un a tres anys.

3. Quan les lesions es cometin per imprudència professional també s'ha d'imposar la pena d'inhabilitació especial per a l'exercici de la professió, ofici o càrrec per un període d'un a quatre anys.

Article 153.

El qui habitualment exerceixi violència física sobre el seu cònjuge o persona a la qual estigui lligat de manera estable per una relació d'afectivitat anàloga o sobre els fills propis o del cònjuge o convivent, pupils, ascendents o incapaços que convisquin amb ell o que estiguin subjectes a la potestat, tutela, curatela o guarda de fet d'un o altre, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a tres anys, sense perjudici de les penes que li puguin correspondre pel resultat que, en cada cas, es causi.

Article 154.

Els qui es barallin entre si, escometent-se tumultuàriament i utilitzant mitjans o instruments que posin en perill la vida o integritat de les persones, han de ser castigats per la seva participació en la baralla amb la pena de presó de sis mesos a un any o una multa superior a dos mesos i fins a dotze mesos.

Article 155.

En els delictes de lesions, si hi ha hagut el consentiment de l'ofès emès de manera vàlida, lliure, espontània i expressa, s'ha d'imposar la pena inferior en un o dos graus.

No és vàlid el consentiment atorgat per un menor d'edat o un incapaç.

Article 156.

No obstant el que disposa l'article anterior, el consentiment emès de manera vàlida, lliure, conscient i expressa eximeix de responsabilitat penal en els supòsits de trasplantament d'òrgans efectuat d'acord amb el que disposa la llei, esterilitzacions i cirurgia transsexual realitzades per un facultatiu, llevat que el consentiment s'hagi obtingut viciadament, o mitjançant un preu o recompensa, o l'atorgant sigui menor d'edat o incapaç; en aquest cas no és vàlid el consentiment prestat per aquests ni pels seus representants legals.

Tanmateix, no és punible l'esterilització d'una persona incapacitada que pateixi una greu deficiència psíquica si aquella, prenent com a criteri rector el del màxim interès de l'incapaç, l'hagi autoritzat el jutge, tant en el mateix procediment d'incapacitació, com en un expedient de jurisdicció voluntària, tramitat amb posterioritat a aquest, a petició del representant legal de l'incapaç, escoltat el dictamen de dos especialistes, el Ministeri Fiscal i amb l'exploració prèvia de l'incapaç.

TÍTOL IV

De les lesions al fetus

Article 157.

El qui, per qualsevol mitjà o procediment, causi en un fetus una lesió o malaltia que perjudiqui greument el seu desenvolupament normal, o li provoqui una greu tara física o psíquica, ha de ser castigat amb una pena de presó d'un a quatre anys i inhabilitació especial per exercir qualsevol professió sanitària, o per prestar serveis de tota índole en clíniques, establiments o consultoris ginecològics, públics o privats, per un termini de dos a vuit anys.

Article 158.

El qui, per imprudència greu, cometi els fets descrits a l'article anterior, ha de ser castigat amb la pena d'arrest de set a vint-i-quatre caps de setmana.

Quan els fets descrits a l'article anterior es cometin per imprudència professional també s'ha d'imposar la pena d'inhabilitació especial per a l'exercici de la professió, ofici o càrrec per un període de sis mesos a dos anys.

No s'ha de penar l'embarassada en virtut d'aquest precepte.

TÍTOL V

Delictes relatius a la manipulació genètica

Article 159.

1. S'han de castigar amb la pena de presó de dos a sis anys i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic, professió o ofici de set a deu anys els qui, amb una finalitat diferent de l'eliminació o disminució de tares o malalties greus, manipulin gens humans de manera que se n'alteri el genotip.

2. Si l'alteració del genotip es realitza per imprudència greu, la pena ha de ser de multa de sis a quinze mesos i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic, professió o ofici d'un a tres anys.

Article 160.

La utilització de l'enginyeria genètica per produir armes biològiques o exterminadores de l'espècie humana s'ha de castigar amb la pena de presó de tres a set anys i inhabilitació especial per a una ocupació o càrrec públic, professió o ofici per un termini de set a deu anys.

Article 161.

1. Han de ser castigats amb la pena de presó d'un a cinc anys i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic, professió o ofici de sis a deu anys els qui fecundin òvuls humans amb qualsevol finalitat diferent de la procreació humana.

2. S'ha de castigar amb la mateixa pena la creació d'éssers humans idèntics per clonació o altres procediments adreçats a la selecció de la raça.

Article 162.

1. El qui practiqui la reproducció assistida en una dona sense el seu consentiment ha de ser castigat amb la

pena de presó de dos a sis anys i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic, professió o ofici durant un termini d'un a quatre anys.

2. Per procedir per aquest delictes és necessària la denúncia de la persona ofesa o del seu representant legal. Quan aquesta sigui menor d'edat, incapaç o una persona desvalguda, també pot presentar la denúncia el Ministeri Fiscal.

TÍTOL VI

Delictes contra la llibertat

CAPÍTOL I

De les detencions il·legals i segrestos

Article 163.

1. El particular que tanqui o detingui a altri i el privi de la seva llibertat ha de ser castigat amb la pena de presó de quatre a sis anys.

2. Si el culpable dona llibertat al tancat o detingut dins dels tres primers dies de la seva detenció, sense haver aconseguit l'objecte que s'havia proposat, s'ha d'imposar la pena inferior en grau.

3. S'ha d'imposar la pena de presó de cinc a vuit anys si el tancament o detenció ha durat més de quinze dies.

4. El particular que, llevat dels casos permesos per les lleis, capturi una persona per presentar-la immediatament a l'autoritat ha de ser castigat amb la pena de multa de tres a sis mesos.

Article 164.

El segrest d'una persona amb l'exigència d'alguna condició per posar-la en llibertat ha de ser castigat amb la pena de presó de sis a deu anys. Si en el segrest es dona la circumstància de l'article 163.3, s'ha d'imposar la pena superior en grau i la inferior en grau si es donen les condicions de l'article 163.2.

Article 165.

Les penes dels articles anteriors s'han d'imposar en la meitat superior, en els casos respectius, si la detenció il·legal o el segrest s'ha executat amb simulació d'autoritat o funció pública, o la víctima és menor d'edat o incapaç o funcionari públic en l'exercici de les seves funcions.

Article 166.

El reu de detenció il·legal o segrest que no doni raó del parador de la persona detinguda ha de ser castigat, segons els casos, amb les penes superiors en grau a les assenyalades en els articles anteriors d'aquest capítol, llevat que l'hagi deixat en llibertat.

Article 167.

L'autoritat o funcionari públic que, llevat dels casos permesos per la llei, i sense que hi hagi causa per delictes, cometi algun dels fets descrits en els articles anteriors ha de ser castigat amb les penes que s'hi preveuen respectivament, en la meitat superior i, a més, amb la d'inhabilitació absoluta per un termini de vuit a dotze anys.

Article 168.

La provocació, la conspiració i la proposició per cometre els delictes que preveu aquest capítol s'han de castigar amb la pena inferior en un o dos graus a l'assenyalada per al delictes de què es tracti.

CAPÍTOL II

De les amenaces

Article 169.

El qui amenaci un altra persona de causar a ella, a la seva família o a altres persones amb les quals estigui íntimament vinculat un mal que constitueixi delictes d'homicidi, lesions, avortament, contra la llibertat, tortures i contra la integritat moral, la llibertat sexual, la intimitat, l'honor, el patrimoni i l'ordre socioeconòmic, ha de ser castigat:

1r Amb la pena de presó d'un a cinc anys, si s'ha fet l'amenaça exigint una quantitat o imposant qualsevol altra condició, encara que no sigui il·lícita, i el culpable ha aconseguit el seu propòsit. En cas de no aconseguir-ho, s'ha d'imposar la pena de presó de sis mesos a tres anys.

Les penes assenyalades en el paràgraf anterior s'han d'imposar en la meitat superior si les amenaces es fan per escrit, per telèfon o per qualsevol mitjà de comunicació o de reproducció, o en nom d'entitats o grups reals o presumptes.

2n Amb la pena de presó de sis mesos a dos anys, quan l'amenaça no hagi estat condicional.

Article 170.

Si les amenaces d'un mal que constitueix delictes estan dirigides a atemorir els habitants d'una població, grup ètnic o un ampli grup de persones i tenen la gravetat necessària per aconseguir-ho, s'han d'imposar, respectivament, les penes superiors en grau a les que preveu l'article anterior.

Article 171.

1. Les amenaces d'un mal que no constitueixi delictes es castiguen amb pena de presó de sis mesos a dos anys o una multa de dotze a vint-i-quatre mesos, ateses la gravetat i la circumstància del fet, quan l'amenaça sigui condicional i la condició no consisteixi en una conducta deguda. Si el culpable ha aconseguit el seu propòsit, se li ha d'imposar la pena en la meitat superior.

2. Si algú exigeix d'un altre una quantitat o recompensa sota l'amenaça de revelar o difondre fets referents a la seva vida privada o relacions familiars que no siguin públicament coneguts i puguin afectar la seva fama, crèdit o interès, ha de ser castigat amb la pena de presó de dos a quatre anys, si ha aconseguit el lliurament de tot o part del que hagi exigint, i amb la de sis mesos a dos anys si no ho aconsegueix.

3. Si el fet descrit a l'apartat anterior consisteix en l'amenaça de revelar o denunciar la comissió d'algun delictes, el Ministeri Fiscal, per facilitar el càstig de l'amenaça, es pot abstenir d'acusar pel delictes amb la revelació del qual s'hagi amenaçat, llevat que aquest estigui sancionat amb una pena de presó superior a dos anys. En aquest últim cas, el jutge o tribunal pot rebaixar la sanció en un o dos graus.

CAPÍTOL III

De les coaccions

Article 172.

El qui, sense estar-hi legítimament autoritzat, impedeixi a un altre amb violència fer el que la llei no prohibeix, o el compel·leixi a fer el que no vol, sigui just o injust, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a tres anys o amb una multa de sis a vint-i-quatre mesos, segons la gravetat de la coacció o dels mitjans emprats.

Quan la coacció exercida tingui com a objecte impedir l'exercici d'un dret fonamental, se li han d'imposar les penes en la meitat superior, llevat que el fet tingui assenyalada una pena superior en un altre precepte d'aquest Codi.

TÍTOL VII

De les tortures i altres delictes contra la integritat moral

Article 173.

El que infligeix a una altra persona un tracte degradant, i menyscabí greument la seva integritat moral, s'ha de castigar amb la pena de presó de sis mesos a dos anys.

Article 174.

1. Comet tortura l'autoritat o el funcionari públic que, abusant del seu càrrec, i a fi d'obtenir una confessió o informació de qualsevol persona o de castigar-la per qualsevol fet que hagi comès o se sospiti que hagi comès, la sotmeti a condicions o procediments que per la seva naturalesa, durada o altres circumstàncies li suposin sofriments físics o mentals, la supressió o disminució de les seves facultats de coneixement, discerniment o decisió o que, de qualsevol altra manera, atemptin contra la seva integritat moral. El culpable de tortura ha de ser castigat amb la pena de presó de dos a sis anys si l'atemptat és greu, i de presó d'un a tres anys si no ho és. A més de les penes assenyalades, s'ha d'imposar, en tot cas, la pena d'inhabilitació absoluta de vuit a dotze anys.

2. Incorre en les mateixes penes, respectivament, l'autoritat o funcionari d'institucions penitenciàries o de centres de protecció o correcció de menors que comet, respecte als detinguts, interns o presos, els actes a què es refereix l'apartat anterior.

Article 175.

L'autoritat o funcionari públic que, abusant del càrrec i tret dels casos compresos a l'article anterior, atempti contra la integritat moral d'una persona ha de ser castigat amb la pena de presó de dos a quatre anys si l'atemptat és greu, i de presó de sis mesos a dos anys si no ho és. En tot cas, s'ha d'imposar a l'autor, a més de les penes assenyalades, la d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic de dos a quatre anys.

Article 176.

S'han d'imposar les penes establertes respectivament en els articles precedents a l'autoritat o funcionari que, faltant als deures del seu càrrec, permeti que altres persones executin els fets que s'hi preveuen.

Article 177.

Si en els delictes descrits en els articles precedents, a més de l'atemptat a la integritat moral, es produeix una lesió o un dany a la vida, integritat física, salut, llibertat sexual o béns de la víctima o d'un tercer, s'han de castigar els fets separadament amb la pena que els correspongui pels delictes o faltes comesos, excepte quan aquell ja estigui especialment castigat per la llei.

TÍTOL VIII

Delictes contra la llibertat sexual

CAPÍTOL I

De les agressions sexuals

Article 178.

El qui atempti contra la llibertat sexual d'una altra persona, amb violència o intimidació, ha de ser castigat com a culpable d'agressió sexual amb la pena de presó d'un a quatre anys.

Article 179.

Quan l'agressió sexual consisteixi en accés carnal, introducció d'objectes o penetració bucal o anal, la pena ha de ser de presó de sis a dotze anys.

Article 180.

Les conductes anteriors han de ser castigades amb les penes de presó de quatre a deu anys per a les agressions de l'article 178, i de dotze a quinze anys per a les de l'article 179, quan hi concorri qualsevol de les circumstàncies següents:

1a Quan la violència o intimidació exercides siguin de caràcter particularment degradant o vexatori.

2a Quan els fets els cometin tres persones o més actuant en grup.

3a Quan la víctima sigui una persona especialment vulnerable, per motius d'edat, malaltia o situació.

4a Quan el delicte el cometí, prevalent-se de la relació de parentiu, un ascendent, descendent o germà, per naturalesa, per adopció o afins de la víctima.

5a Quan l'autor faci ús de mitjans especialment perillosos susceptibles de produir la mort o qualsevol de les lesions que preveuen els articles 149 i 150, sense perjudici de la pena que li pugui correspondre per la mort o lesions causades.

Si hi concorren dues d'aquestes circumstàncies o més, les penes que preveu aquest article s'han d'imposar en la meitat superior.

CAPÍTOL II

Dels abusos sexuals

Article 181.

1. El qui, sense violència o intimidació i sense tenir-ne el consentiment, realitzi actes que atemptin contra la llibertat sexual d'una altra persona, ha de ser castigat com a culpable d'abús sexual amb la pena de multa de dotze a vint-i-quatre mesos.

2. En tot cas, es consideren abusos sexuals no consentits els que s'executen:

1r Sobre menors de dotze anys.

2n Sobre persones que estan privades de sentit o amb abús del seu trastorn mental.

En aquests casos, s'ha d'imposar la pena de presó de sis mesos a dos anys.

3. Quan el consentiment s'obtingui perquè el culpable s'aprofiti d'una situació de superioritat manifesta que coarti la llibertat de la víctima, s'imposa la pena de multa de sis a dotze mesos.

Article 182.

Quan l'abús sexual consisteixi en accés carnal, introducció d'objectes o penetració bucal o anal, la pena és de presó de quatre a deu anys en els casos de falta de consentiment, i d'un a sis anys en els d'abús de superioritat.

Les penes assenyalades en el paràgraf anterior s'han d'imposar en la meitat superior en qualsevol dels casos següents:

1r Quan el delicte el cometi, prevalent-se de la relació de parentiu, l'ascendent, descendent o germà, per naturalesa o adopció, de la víctima.

2n Quan la víctima sigui una persona especialment vulnerable per motius d'edat, malaltia o situació.

Article 183.

El qui, a través de l'engany, cometi abús sexual amb una persona de més de dotze anys i de menys de setze, ha de ser castigat amb la pena de multa de dotze a vint-i-quatre mesos.

Quan l'abús consisteixi en accés carnal, introducció d'objectes o penetració bucal o anal, la pena ha de ser de presó de sis mesos a tres anys.

CAPÍTOL III

De la persecució sexual

Article 184.

El qui sol·liciti favors de naturalesa sexual, per a si mateix o per a un tercer prevalent-se d'una situació de superioritat laboral, docent o anàloga, amb l'anunci exprés o tàcit de causar a la víctima un dany relacionat amb les expectatives legítimes que pot tenir en l'àmbit de la relació, ha de ser castigat com a autor de persecució sexual amb la pena d'arrest de dotze a vint-i-quatre caps de setmana o amb una multa de sis a dotze mesos.

CAPÍTOL IV

Dels delictes d'exhibicionisme i provocació sexual

Article 185.

El qui executi o faci executar a altres actes d'exhibició obscena davant menors d'edat o incapaçs ha de ser castigat amb la pena de multa de tres a deu mesos.

Article 186.

El qui, per qualsevol mitjà directe, difongui, vengui o exhibeixi material pornogràfic entre menors d'edat o incapaçs ha de ser castigat amb la pena de multa de tres a deu mesos.

CAPÍTOL V

Dels delictes relatius a la prostitució

Article 187.

1. Qui indueixi, promogui, afavoreixi o faciliti la prostitució d'una persona menor d'edat o incapaç ha de ser castigat amb les penes de presó d'un a quatre anys i multa de dotze a vint-i-quatre mesos.

2. Incorren en la pena de presó prevista en la meitat superior i a més en la d'inhabilitació absoluta de sis a dotze anys, els qui realitzin les conductes anteriors prevalent-se de la condició d'autoritat pública, agent d'aquesta autoritat o funcionari públic.

Article 188.

1. El que determini, coactivament, mitjançant engany o abusant d'una situació de necessitat o superioritat, una persona major d'edat a exercir la prostitució o a mantenir-s'hi, és castigat amb les penes de presó de dos a quatre anys i amb una multa de dotze a vint-i-quatre mesos.

2. A més, incorren en la pena d'inhabilitació absoluta de sis a dotze anys els qui realitzin les conductes descrites a l'apartat anterior prevalent-se de la condició d'autoritat pública, agent d'aquesta autoritat o funcionari públic.

3. Si les conductes s'exerceixen sobre una persona menor d'edat o incapaç s'ha d'imposar la pena superior en grau.

Article 189.

1. El qui utilitzi un menor d'edat o un incapaç amb fins o en espectacles exhibicionistes o pornogràfics ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a tres anys.

2. El qui tingui sota la seva potestat, tutela, guarda o acolliment un menor d'edat o incapaç i que, tot i saber que es prostitueix, no faci el que sigui possible per impedir-ne la continuació en aquest estat, o no acudeixi a l'autoritat per al mateix fi si no té mitjans per a la seva custòdia, incorre en la pena de multa de tres a deu mesos.

3. El Ministeri Fiscal ha de promoure les accions pertinents per privar de la pàtria potestat, tutela, guarda o acolliment familiar, la persona que incorri en alguna de les conductes esmentades en el paràgraf anterior.

Article 190.

La condemna d'un jutge o tribunal estranger, imposada per delictes compresos en aquest capítol s'equipara a les sentències dels jutges o tribunals espanyols als efectes d'aplicació de l'agreujant de reincidència.

CAPÍTOL VI

Disposicions comunes als capítols anteriors

Article 191.

1. Per procedir pels delictes d'agressions, persecució o abusos sexuals, és necessària la denúncia de la persona

ofesa, del seu representant legal o querella del Ministeri Fiscal, que ha d'actuar ponderant els interessos legítims en presència. Si la víctima és menor d'edat, incapaç o una persona desvalguda, és suficient la denúncia del Ministeri Fiscal.

2. En aquests delictes, el perdó de la persona ofesa o del representant legal no extingeix l'acció penal ni la responsabilitat d'aquesta classe.

Article 192.

1. Els ascendents, tutors, curadors, guardadors, mestres o qualsevol altra persona encarregada de fet o de dret del menor o incapaç que intervinguin com a autors o còmplices en la perpetració dels delictes compresos en aquest títol han de ser castigats amb la pena que els correspongui, en la meitat superior.

No s'aplica aquesta regla si la circumstància continguda en aquesta està específicament prevista en el tipus penal de què es tracti.

2. El jutge o tribunal pot imposar de manera raonada, a més, la pena d'inhabilitació especial per a l'exercici dels drets de la pàtria potestat, tutela, curatela, guarda, ocupació o càrrec públic o exercici de la professió o ofici, pel temps de sis mesos a sis anys.

Article 193.

En les sentències condemnatòries per delictes contra la llibertat sexual, a més del pronunciament corresponent a la responsabilitat civil, s'han de fer, si s'escau, els que siguin procedents a fi de la filiació i fixació d'aliments.

Article 194.

En els supòsits tipificats en els capítols IV i V d'aquest títol, quan en la realització dels actes s'utilitzin establiments o locals, oberts o no al públic, es pot decretar en la sentència condemnatòria la seva clausura temporal o definitiva. La clausura temporal, que no pot passar de cinc anys, també es pot adoptar amb caràcter cautelar.

TÍTOL IX

De l'omissió del deure d'auxili

Article 195.

1. El qui no socorri una persona que estigui desemparada i en perill manifest i greu, quan pugui fer-ho sense risc propi ni de tercers, ha de ser castigat amb la pena de multa de tres a dotze mesos.

2. Incorre en les mateixes penes el qui, impedit de prestar auxili, no demani amb urgència auxili d'altri.

3. Si la víctima ho és per accident ocasionat fortuïtament pel qui va ometre l'auxili, la pena és de presó de sis mesos a un any i una multa de sis a dotze mesos, i si l'accident es deu a imprudència, la de presó de sis mesos a dos anys i una multa de sis a vint-i-quatre mesos.

Article 196.

El professional que, tot i estar-hi obligat, denegui assistència sanitària o abandoni els serveis sanitaris, quan de la denegació o abandonó en derivi risc greu per a la salut de les persones, ha de ser castigat amb les penes de l'article precedent en la meitat superior i amb la d'inhabilita-

ció especial per a ocupació o càrrec públic, professió o ofici, per un termini de sis mesos a tres anys.

TÍTOL X

Delictes contra la intimitat, el dret a la pròpia imatge i la inviolabilitat del domicili

CAPÍTOL I

Del descobriment i revelació de secrets

Article 197.

1. El qui, per descobrir els secrets o vulnerar la intimitat d'altri, sense el seu consentiment, s'apoderi dels seus papers, cartes, missatges de correu electrònic o qualsevol altre document o efecte personal, o intercepti les seves telecomunicacions o utilitzi artificis tècnics d'escolta, transmissió, gravació o reproducció del so o de la imatge, o de qualsevol altre senyal de comunicació, ha de ser castigat amb les penes de presó d'un a quatre anys i multa de dotze a vint-i-quatre mesos.

2. Les mateixes penes s'han d'imposar al qui, sense estar-hi autoritzat, s'apoderi, utilitzi o modifiqui, en perjudici d'un tercer, dades reservades de caràcter personal o familiar d'altri que estiguin registrades en fitxers o suports informàtics, electrònics o telemàtics, o en qualsevol altre tipus d'arxiu o registre públic o privat. S'han d'imposar penes iguals als qui, sense estar-hi autoritzat, hi accedeixi per qualsevol mitjà i a qui les alteri o utilitzi en perjudici del titular de les dades o d'un tercer.

3. S'ha d'imposar la pena de presó de dos a cinc anys si es difonen, revelen o cedeixen a tercers les dades o fets descoberts o les imatges captades a què es refereixen els números anteriors.

S'ha de castigar amb les penes de presó d'un a tres anys i multa de dotze a vint-i-quatre mesos el qui, sabent-ne l'origen il·lícit i sense haver pres part en el seu descobriment, realitzi la conducta descrita en el paràgraf anterior.

4. Si els fets descrits en els apartats 1 i 2 d'aquest article els realitzen les persones encarregades o responsables dels fitxers, suports informàtics, electrònics o telemàtics, arxius o registres, s'ha d'imposar la pena de presó de tres a cinc anys, i si es difonen, cedeixen o revelen les dades reservades, s'ha d'imposar la pena en la meitat superior.

5. Igualment, quan els fets descrits en els apartats anteriors afectin dades de caràcter personal que revelin la ideologia, religió, creences, salut, origen racial o vida sexual, o la víctima sigui un menor d'edat o un incapaç, s'han d'imposar les penes previstes en la meitat superior.

6. Si els fets es realitzen amb fins lucratiu, s'han d'imposar les penes previstes respectivament en els apartats 1 al 4 d'aquest article en la meitat superior. Si a més afecten dades de les esmentades en l'apartat 5, la pena que s'ha d'imposar és la de presó de quatre a set anys.

Article 198.

L'autoritat o el funcionari públic que, llevat dels casos permesos per la llei, sense que hi hagi causa legal per un delicte, i prevalent-se del seu càrrec, realitzi qualsevol de les conductes descrites a l'article anterior, ha de ser castigat amb les penes que s'hi preveuen respectivament, en la meitat superior i, a més, amb la d'inhabilitació absoluta per un termini de sis a dotze anys.

Article 199.

1. El qui reveli secrets aliens, dels quals tingui esment per raó del seu ofici o les seves relacions laborals, ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a tres anys i multa de sis a dotze mesos.

2. El professional que, amb incompliment de la seva obligació de sigil o reserva, divulgui els secrets d'una altra persona, ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a quatre anys, multa de dotze a vint-i-quatre mesos i inhabilitació especial per a l'esmentada professió per un termini de dos a sis anys.

Article 200.

El que disposa aquest capítol és aplicable al qui descobreixi, reveli o cedeixi dades reservades de persones jurídiques, sense el consentiment dels seus representants, tret del que disposen altres preceptes d'aquest Codi.

Article 201.

1. Per procedir pels delictes que preveu aquest capítol, és necessària la denúncia de la persona perjudicada o del seu representant legal. El Ministeri Fiscal també pot presentar la denúncia si es tracta d'una persona menor d'edat, incapaç o desvalguda.

2. No és necessària la denúncia que exigeix l'apartat anterior per procedir pels fets descrits a l'article 198 d'aquest Codi, ni quan la comissió del delicte afecti els interessos generals o una pluralitat de persones.

3. El perdó de l'ofès o del seu representant legal, si en té, extingeix l'acció penal o la pena imposada, sense perjudici del que disposa el segon paràgraf del número 4t de l'article 130.

CAPÍTOL II

De la violació de domicili, domicili de persones jurídiques i establiments oberts al públic

Article 202.

1. El particular que, sense habitar-hi, entri en un domicili aliè o s'hi mantingui contra la voluntat del seu habitant, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a dos anys.

2. Si el fet s'executa amb violència o intimidació la pena és de presó d'un a quatre anys i multa de sis a dotze mesos.

Article 203.

1. El qui entri contra la voluntat del seu titular en el domicili d'una persona jurídica pública o privada, un despatx professional o una oficina, o en un establiment mercantil o un local obert al públic fora de les hores d'obertura ha de ser castigat amb les penes de presó de sis mesos a un any i multa de sis a deu mesos.

2. El qui amb violència o intimidació entri o es mantingui contra la voluntat del seu titular en el domicili d'una persona jurídica pública o privada, un despatx professional o una oficina, o en un establiment mercantil o un local obert al públic ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a tres anys.

Article 204.

L'autoritat o el funcionari públic que, llevat dels casos permesos per la llei i sense que hi hagi una causa legal per delicte, cometi qualsevol dels fets descrits en els dos articles anteriors, ha de ser castigat amb la pena que s'hi

preveu respectivament, en la meitat superior, i inhabilitació absoluta de sis a dotze anys.

TÍTOL XI

Delictes contra l'honor

CAPÍTOL I

De la calúmnia

Article 205.

És calúmnia la imputació d'un delicte feta sabent que és fals o amb menyspreu temerari cap a la veritat.

Article 206.

Les calúmnies han de ser castigades amb les penes de presó de sis mesos a dos anys o una multa de sis a vint-i-quatre mesos, si es propaguen amb publicitat i, altrament, amb una multa de quatre a deu mesos.

Article 207.

L'acusat per un delicte de calúmnia queda exempt de tota pena si prova el fet criminal que hagi imputat.

CAPÍTOL II

De la injúria

Article 208.

És injúria l'acció o expressió que lesiona la dignitat d'una altra persona, menyscabant-ne la fama o atemptant contra la seva pròpia estimació.

Només constitueixen delicte les injúries que, per la seva naturalesa, efectes i circumstàncies, es tinguin per greus en el concepte públic.

Les injúries que consisteixen en la imputació de fets no es consideren greus, tret de qual s'hagin dut a terme sabent-ne la falsedat o amb menyspreu temerari cap a la veritat.

Article 209.

Les injúries greus fetes amb publicitat han de ser castigades amb la pena de multa de sis a catorze mesos i, en qualsevol altre cas, amb la de tres a set mesos.

Article 210.

L'acusat d'injúria queda exempt de responsabilitat si prova la veritat de les imputacions quan aquestes es dirigeixin contra funcionaris públics sobre fets relatius a l'exercici dels seus càrrecs o que es refereixin a la comissió de faltes penals o d'infraccions administratives.

CAPÍTOL III

Disposicions generals

Article 211.

La calúmnia i la injúria es consideren fetes amb publicitat si es propaguen per mitjà de la impremta, la radiodifusió o per qualsevol altre mitjà d'eficàcia semblant.

Article 212.

En els casos a què es refereix l'article anterior, és responsable civil solidària la persona física o jurídica propietària del mitjà informatiu a través del qual s'ha propagat la calúmnia o injúria.

Article 213.

Si la calúmnia o la injúria es cometen mitjançant preu, recompensa o promesa, els tribunals han d'imposar, a més de les penes assenyalades per als delictes de què es tracti, la d'inhabilitació especial que preveuen els articles 42 o 45 d'aquest Codi, per un termini de sis mesos a dos anys.

Article 214.

Si l'acusat de calúmnia o injúria reconeix davant l'autoritat judicial la falsedat o falta de certesa de les imputacions i se'n retracta, el jutge o tribunal ha d'imposar la pena immediatament inferior en grau i pot deixar d'imposar la pena d'inhabilitació que estableix l'article anterior.

El jutge o tribunal davant el qual es produeixi el reconeixement ha d'ordenar que es lliuri testimoni de retractació a l'ofès i, si aquest ho sol·licita, n'ha d'ordenar la publicació en el mateix mitjà en què va aparèixer la calúmnia o injúria, en un espai idèntic o similar a aquell en què es va produir la difusió i dins el termini que assenyalí el jutge o tribunal sentenciador.

Article 215.

1. Ningú no ha de ser penat per calúmnia o injúria sinó en virtut d'una querella de la persona ofesa pel delictes o del seu representant legal. És suficient la denúncia si l'ofensa s'adreça contra un funcionari públic, autoritat o agent de l'autoritat sobre fets relatius a l'exercici dels seus càrrecs.

2. Ningú no pot deduir acció de calúmnia o injúria dites en judici sense la llicència prèvia del jutge o tribunal que en conegui o n'hagi conegut.

3. El culpable de calúmnia o injúria queda exempt de responsabilitat criminal mitjançant el perdó de la persona ofesa pel delictes o del seu representant legal, sense perjudici del que disposa el segon paràgraf del número 4t de l'article 130 d'aquest Codi.

Article 216.

En els delictes de calúmnia o injúria es considera que la reparació del dany comprèn també la publicació o divulgació de la sentència condemnatòria, a costa del condemnat per aquests delictes, dins el termini i en la forma que el jutge o tribunal consideri més adequat a aquesta finalitat, després d'escoltar les dues parts.

TÍTOL XII

Delictes contra les relacions familiars

CAPÍTOL I

Dels matrimonis il·legals

Article 217.

El qui contregui segon o ulterior matrimoni, sabent que subsisteix legalment l'anterior, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a un any.

Article 218.

1. El qui, per perjudicar l'altre contraent, celebri un matrimoni invàlid ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a dos anys.

2. El responsable està exempt de pena si el matrimoni és convalidat posteriorment.

Article 219.

1. El qui autoritzi un matrimoni en el qual es doni alguna causa de nul·litat coneguda o denunciada en l'expedient, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a dos anys i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic de dos a sis anys.

2. Si la causa de nul·litat és dispensable, la pena és de suspensió d'ocupació o càrrec públic de sis mesos a dos anys.

CAPÍTOL II

De la suposició de part i de l'alteració de la paternitat, estat o condició del menor

Article 220.

1. La suposició d'un part ha de ser castigada amb les penes de presó de sis mesos a dos anys.

2. S'ha d'imposar la mateixa pena a qui ocultí o lliuri a tercers un fill per alterar-ne o modificar-ne la filiació.

3. La substitució d'un infant per un altre ha de ser castigada amb les penes de presó d'un a cinc anys.

4. Els ascendents, per naturalesa o per adopció, que cometin els fets descrits en els tres apartats anteriors poden ser castigats a més amb la pena d'inhabilitació especial per a l'exercici del dret de pàtria potestat que tinguin sobre el fill o descendent presumpte, ocultat, lliurat o substituït, i, si s'escau, sobre la resta de fills o descendents per un termini de quatre a deu anys.

5. Les substitucions d'un infant per un altre que es produeixin en centres sanitaris o sociosanitaris per imprudència greu dels responsables de la seva identificació i custòdia, s'han de castigar amb la pena de presó de sis mesos a un any.

Article 221.

1. Els qui, amb una compensació econòmica, lliurin a una altra persona un fill, descendent o qualsevol menor encara que no hi hagi una relació de filiació o parentiu, eludint els procediments legals de la guarda, acolliment o adopció, amb la finalitat d'establir una relació anàloga a la de filiació, han de ser castigats amb les penes de presó d'un a cinc anys i d'inhabilitació especial per a l'exercici del dret de pàtria potestat per un temps de quatre a deu anys.

2. La persona que el rebí i l'intermediari han de ser castigats amb la mateixa pena, encara que el lliurament del menor s'hagi efectuat en un país estranger.

3. Si els fets es cometin utilitzant llars d'infants, col·legis o altres locals o establiments on s'acullin nens, s'ha d'imposar als culpables la pena d'inhabilitació especial per exercir les activitats per un termini de dos a sis anys i es pot decidir la clausura temporal o definitiva dels establiments. En la clausura temporal, el termini no pot excedir els cinc anys.

Article 222.

L'educador, facultatiu, autoritat o funcionari públic que, en l'exercici de la seva professió o càrrec, realitzi les

conductes descrites en els dos articles anteriors, incorre en la pena que s'hi assenyala i, a més, en la d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic, professió o ofici, de dos a sis anys.

A l'efecte d'aquest article, el terme facultatiu comprèn els metges, llevadores, personal d'infermeria i qualsevol altra persona que realitzi una activitat sanitària o sociosanitària.

CAPÍTOL III

Dels delictes contra els drets i deures familiars

SECCIÓ 1a DEL TRENCAMENT DELS DEURES DE CUSTÒDIA I DE LA INDUCCIÓ DE MENORS A L'ABANDÓ DE DOMICILI

Article 223.

El qui, tenint al seu càrrec la custòdia d'un menor d'edat o un incapacat, no el presenti als seus pares o guardadors sense justificació per fer-ho, quan aquests l'hi requereixin, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a dos anys, sense perjudici que els fets constitueixin un altre delictes més greu.

Article 224.

El qui indueix un menor d'edat o un incapacat a abandonar el domicili familiar, o el lloc on resideixi amb anuència dels seus pares, tutors o guardadors, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a dos anys.

Article 225.

Quan el responsable dels delictes que preveu aquesta secció restitueixi el menor d'edat o l'incapacat al seu domicili o residència, o el dipositi en un lloc conegut i segur, sense haver-lo fet objecte de vexacions, sevícies o acte delictiu, ni haver posat en perill la seva vida, salut, integritat física o llibertat sexual, el fet ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a un any o una multa de quatre a vuit mesos, sempre que el lloc d'estada del menor d'edat o incapacat hagi estat comunicat als seus pares, tutors o guardadors, o l'absència no hagi estat superior a vint-i-quatre hores.

SECCIÓ 2a DE L'ABANDÓ DE FAMÍLIA, MENORS O INCAPACOS

Article 226.

1. El qui deixi de complir els deures legals d'assistència inherents a la pàtria potestat, tutela, guarda o acolliment familiar, o deixi de prestar l'assistència necessària legalment establerta per a l'aliment dels descendents, ascendents o cònjuge, que ho necessitin, ha de ser castigat amb la pena d'arrest de vuit a vint caps de setmana.

2. El jutge o tribunal pot imposar, motivadament, al reu la pena d'inhabilitació especial per a l'exercici del dret de pàtria potestat, tutela, guarda o acolliment familiar per un termini de quatre a deu anys.

Article 227.

1. El qui deixi de pagar durant dos mesos consecutius o quatre mesos no consecutius qualsevol tipus de prestació econòmica a favor del cònjuge o els fills, establerta en conveni judicialment aprovat o per resolució judicial, en els supòsits de separació legal, divorci, declaració de nul·litat del matrimoni, procés de filiació, o pro-

cés d'aliments a favor dels fills, ha de ser castigat amb la pena d'arrest de vuit a vint caps de setmana.

2. Amb la mateixa pena ha de ser castigat qui deixi de pagar qualsevol altra prestació econòmica establerta de manera conjunta o única en els supòsits previstos a l'apartat anterior.

3. La reparació del dany procedent del delictes ha de comportar sempre el pagament de les quanties degudes.

Article 228.

Els delictes que preveuen els dos articles anteriors només s'han de perseguir amb la denúncia prèvia de la persona agreujada o del seu representant legal. Quan aquella sigui menor d'edat, incapacat o una persona desvalguda, també pot denunciar el Ministeri Fiscal.

Article 229.

1. L'abandó d'un menor d'edat o un incapacat per part de la persona encarregada de la seva guarda ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a dos anys.

2. Si l'abandó el realitzen els pares, tutors o guardadors legals, s'ha d'imposar la pena de presó de divuit mesos a tres anys.

3. S'ha d'imposar la pena de presó de dos a quatre anys quan per les circumstàncies de l'abandó s'hagi posat en perill concret la vida, salut, integritat física o llibertat sexual del menor d'edat o de l'incapacat, sense perjudici de castigar el fet com correspongui si constitueix un altre delictes més greu.

Article 230.

L'abandó temporal d'un menor d'edat o d'un incapacat ha de ser castigat, en els casos respectius, amb penes inferiors en grau a les que preveu l'article anterior.

Article 231.

1. El qui, tenint al seu càrrec la criança o educació d'un menor d'edat o d'un incapacat, el lliuri a un tercer o a un establiment públic sense l'anuència de qui li hagi confiat, o, a falta d'aquest, de l'autoritat, ha de ser castigat amb la pena de multa de sis a dotze mesos.

2. Si amb el lliurament s'ha posat en perill concret la vida, salut, integritat física o llibertat sexual del menor d'edat o de l'incapacat, s'ha d'imposar la pena de presó de sis mesos a dos anys.

Article 232.

1. Els qui utilitzin o prestin menors d'edat o incapacos per a la pràctica de la mendicitat, fins i tot si aquesta és encoberta, han de ser castigats amb la pena de presó de sis mesos a un any.

2. Si per als fins de l'apartat anterior es trafica amb menors d'edat o incapacos, s'utilitza amb ells violència o intimidació, o se'ls subministren substàncies perjudicials per a la salut, s'ha d'imposar la pena de presó d'un a quatre anys.

Article 233.

1. El jutge o tribunal, si ho considera oportú atenent les circumstàncies del menor, pot imposar als responsables dels delictes previstos en els articles 229 al 232 la pena d'inhabilitació especial per a exercir la pàtria potestat o els drets de guarda, tutela, curatela o acolliment familiar per un termini de quatre a deu anys.

2. Si el culpable té la guarda del menor per la seva condició de funcionari públic, se li ha d'imposar a més la pena d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de dos a sis anys.

3. En tot cas, el Ministeri Fiscal ha d'instar a l'autoritat competent que prengui les mesures pertinents per a l'adequada custòdia i protecció del menor.

TÍTOL XIII

Delictes contra el patrimoni i contra l'ordre socioeconòmic

CAPÍTOL I

Dels furts

Article 234.

El qui, amb ànim de lucre, prengui els béns mobles d'altri sense la voluntat de l'amo ha de ser castigat, com a reu de furt, amb la pena de presó de sis a divuit mesos, si la quantia del que s'ha sostret passa de cinquanta mil pessetes.

Article 235.

El furt s'ha de castigar amb la pena de presó d'un a tres anys:

1. Quan se sostreguin coses de valor artístic, històric, cultural o científic.

2. Quan es tracti de coses de primera necessitat o destinades a un servei públic, sempre que la sostracció ocasioni a aquest una pèrdua greu o una situació de desproveïment.

3. Quan revesteixi una especial gravetat, atès el valor dels efectes sostrets, o es produeixin perjudicis d'especial consideració.

4. Quan posi la víctima o la seva família en una greu situació econòmica o s'hagi realitzat abusant de les circumstàncies personals de la víctima.

Article 236.

Ha de ser castigat amb una multa de tres a dotze mesos el qui, sent amo d'un bé moble o actuant amb el consentiment d'aquest, el sostregui de qui el tingui legítimament en el seu poder, amb perjudici d'aquest o d'un tercer, sempre que el valor del bé excedeixi les cinquanta mil pessetes.

CAPÍTOL II

Dels robatoris

Article 237.

Són reus del delicte de robatori els qui, amb ànim de lucre, s'apoderin dels béns mobles aliens utilitzant força en les coses per accedir al lloc on estan aquestes o violència o intimidació en les persones.

Article 238.

Són reus del delicte de robatori amb força en les coses els qui executin el fet si es dona alguna de les circumstàncies següents:

1r Escalament.

2n Trencament de paret, sostre o terra, o ruptura de porta o finestra.

3r Ruptura d'armaris, arques o una altra mena de mobles o objectes tancats o segellats, o forçament dels panys o descobriment de les claus per sostreure'n el contingut, sigui en el lloc del robatori o fora d'aquest lloc.

4t Us de claus falses.

5è Inutilització de sistemes específics d'alarma o guarda.

Article 239.

Es consideren claus falses:

1r Els rossinyols o altres instruments anàlegs.

2n Les claus legítimes perdudes pel propietari o obtingudes per un mitjà que constitueixi infracció penal.

3r Qualsevol altres que no siguin les destinades pel propietari per obrir el pany violentat pel reu.

A l'efecte d'aquest article, es consideren claus les targetes, magnètiques o perforades, i els comandaments o instruments d'obertura a distància.

Article 240.

El culpable de robatori amb força en les coses ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a tres anys.

Article 241.

1. S'ha d'imposar la pena de presó de dos a cinc anys quan hi concorri alguna de les circumstàncies que preveu l'article 235, o el robatori es cometi en una casa habitada, edifici o local oberts al públic o en qualsevol de les seves dependències.

2. Es considera casa habitada l'alberg que constitueixi el domicili d'una o més persones, encara que accidentalment n'estiguin absents quan tingui lloc el robatori.

3. Es consideren dependències d'una casa habitada o d'un edifici o local oberts al públic, els seus patis, garatges i altres departaments o llocs tancats i contigus a l'edifici i en comunicació interior amb aquest, i amb el qual formin una unitat física.

Article 242.

1. El culpable de robatori amb violència o intimidació en les persones ha de ser castigat amb la pena de presó de dos a cinc anys, sense perjudici de la que pugui correspondre als actes de violència física que realitzi.

2. La pena s'ha d'imposar en la meitat superior quan el delinqüent faci ús de les armes o altres mitjans igualment perillosos que porti, tant cometre el delicte com per protegir la fugida i quan el reu ataqüi els qui vagin a ajudar la víctima o els qui el persegueixin.

3. En consideració a la menor entitat de la violència o intimidació exercides i valorant a més les altres circumstàncies del fet, es pot imposar la pena inferior en grau a la que preveu l'apartat primer d'aquest article.

CAPÍTOL III

De l'extorsió

Article 243.

El qui, amb ànim de lucre, obligui a altri, amb violència o intimidació, a realitzar o ometre un acte o negoci jurídic en perjudici del seu patrimoni o del d'un tercer, ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a cinc anys, sense perjudici de les que es puguin imposar pels actes de violència física realitzats.

CAPÍTOL IV

Del robatori i furt d'ús de vehicles

Article 244.

1. El qui sostregui un vehicle de motor o ciclomotor d'altri, el valor del qual passi de cinquanta mil pessetes, sense ànim d'apropiar-se'l, ha de ser castigat amb la pena d'arrest de dotze a vint-i-quatre caps de setmana o una multa de tres a vuit mesos si el restitueix, directament o indirectament, en un termini no superior a quaranta-vuit hores, sense que en cap cas la pena imposada pugui ser igual o superior a la que correspondria si s'apropiés definitivament del vehicle.

2. Si el fet s'executa utilitzant força en les coses, la pena s'ha d'aplicar en la meitat superior.

3. Si no s'efectua la restitució en el termini assenyalat, el fet ha de ser castigat com a furt o robatori en els casos respectius.

4. Si el fet es comet amb violència o intimidació en les persones, s'han d'imposar, en tot cas, les penes de l'article 242.

CAPÍTOL V

De la usurpació

Article 245.

1. Al qui amb violència o intimidació en les persones ocupi un bé immoble o usurpi un dret real immobiliari de pertinença aliena, se li ha d'imposar, a més de les penes en què incorri per les violències exercides, una multa de sis a divuit mesos, que s'ha de fixar tenint en compte la utilitat obtinguda i el dany causat.

2. El qui ocupi, sense l'autorització pertinent, un immoble, habitatge o edifici aliens que no constitueixin domicili, o s'hi mantingui contra la voluntat del seu titular, ha de ser castigat amb la pena de multa de tres a sis mesos.

Article 246.

El qui alteri termes o límits de pobles o heretats o qualsevol classe de senyals o fites destinats a fixar els límits de propietats o demarcacions de predis contigus, tant de domini públic com privat, ha de ser castigat amb la pena de multa de tres a divuit mesos, si la utilitat reportada o pretesa excedeix les cinquanta mil pessetes.

Article 247.

El qui, sense estar-hi autoritzat, desvii el curs de les aigües d'ús públic o privatiu en benefici seu o d'un tercer, ha de ser castigat amb la pena de multa de tres a sis mesos si la utilitat reportada excedeix les cinquanta mil pessetes.

CAPÍTOL VI

De les defraudacions

SECCIÓ 1a DE LES ESTAFES

Article 248.

1. Cometen estafa els qui, amb ànim de lucre, utilitzin engany suficient per produir error en un altre, i l'indueixin a realitzar un acte de disposició en perjudici seu o d'altri.

2. També es consideren reus d'estafa els qui, amb ànim de lucre, i a través d'alguna manipulació informàtica o artifici semblant, aconseguixin la transferència no consentida de qualsevol actiu patrimonial en perjudici d'un tercer.

Article 249.

Els reus d'estafa han de ser castigats amb la pena de presó de sis mesos a quatre anys si la quantia del que han defraudat excedeix les cinquanta mil pessetes. Per fixar la pena s'ha de tenir en compte l'import del que s'ha defraudat, el detriment econòmic causat al perjudicat, les relacions entre aquest i el defraudador, els mitjans emprats per aquest i totes les altres circumstàncies que serveixin per valorar la gravetat de la infracció.

Article 250.

1. El delictes d'estafa ha de ser castigat amb les penes de presó d'un a sis anys i multa de sis a dotze mesos, quan:

1r Reaigui sobre coses de primera necessitat, habitatges o altres béns de reconeguda utilitat social.

2n Es realitzi amb simulació de plet o ús d'un altre frau processal.

3r Es realitzi mitjançant xec, pagaré, lletra de canvi en blanc o negoci canviari fictici.

4t Es perpetri abusant de la signatura d'un altre, o sostraint, ocultant o inutilitzant, en tot o en part, algun procés, expedient, protocol o document públic o oficial de qualsevol mena.

5è Reaigui sobre béns que integren el patrimoni artístic, històric, cultural o científic.

6è Revesteixi una gravetat especial, atès el valor de la defraudació, l'entitat del perjudici i la situació econòmica en què deixi la víctima o la seva família.

7è Es cometi abús de les relacions personals que hi hagi entre víctima i defraudador, o aquest aprofiti la seva credibilitat empresarial o professional.

2. Si concorren les circumstàncies 6a o 7a amb la 1a del número anterior, s'han d'imposar les penes de presó de quatre a vuit anys i multa de dotze a vint-i-quatre mesos.

Article 251.

S'ha de castigar amb la pena de presó d'un a quatre anys:

1r El qui, atribuint-se falsament sobre un bé moble o immoble la facultat de disposició que no té, perquè no l'ha tinguda mai o perquè ja l'ha exercida, l'alieni, la gravi o l'arrendi a altri, en perjudici d'aquest o d'un tercer.

2n El qui disposi d'un bé moble o immoble i ocultí l'existència de qualsevol càrrega sobre aquella, o el qui, havent-la alienada com a lliure, la gravar o l'alieni novament abans de la transmissió definitiva a l'adquirent, en perjudici d'aquest o d'un tercer.

3r El qui atorgui un contracte simulat en perjudici d'un altre.

SECCIÓ 2a DE L'APROPIACIÓ INDEGUDA

Article 252.

Han de ser castigats amb les penes de l'article 249 o 250, si s'escau, els qui en perjudici d'un altre s'apropriïn o desvii diners, efectes, valors o qualsevol altre bé moble o actiu patrimonial que hagin rebut en dipòsit, comissió o administració, o per un altre títol que produeixi l'obligació de lliurar-los o tornar-los, o neuguin haver-los rebut, quan

la quantia de l'apropiació excedeixi les cinquanta mil pessetes. Aquesta pena s'ha d'imposar en la meitat superior en el cas de dipòsit necessari o miserable.

Article 253.

Han de ser castigats amb la pena de multa de tres a sis mesos els qui, amb ànim de lucre, s'apropiïn de la cosa perduda o del propietari desconegut, sempre que en els dos casos el valor de l'apropiació excedeixi les cinquanta mil pessetes. Si es tracta de coses de valor artístic, històric, cultural o científic, la pena ha de ser de presó de sis mesos a dos anys.

Article 254.

Ha de ser castigat amb la pena de multa de tres a sis mesos qui, havent rebut indegudament, per error del transmissor, diners o algun altre bé moble, negui haver-lo rebut o, comprovat l'error, no ho retorni, sempre que la quantia del que hagi rebut passi de cinquanta mil pessetes.

SECCIÓ 3a DE LES DEFRAUDACIONS DE FLUID ELÈCTRIC I ANÀLOGUES

Article 255.

Ha de ser castigat amb la pena de multa de tres a dotze mesos el qui cometi defraudació per un valor superior a cinquanta mil pessetes, utilitzant energia elèctrica, gas, aigua, telecomunicacions o un altre element, energia o fluid aliens, per algun dels mitjans següents:

- 1r Utilitzant mecanismes instal·lats per realitzar la defraudació.
- 2n Alterant maliciosament les indicacions o aparells comptadors.
- 3r Utilitzant qualsevol altre mitjà clandestí.

Article 256.

El qui faci ús de qualsevol equip terminal de telecomunicació sense el consentiment del titular, i ocasioni un perjudici superior a les cinquanta mil pessetes, ha de ser castigat amb la pena de multa de tres a dotze mesos.

CAPÍTOL VII

De les insolvències punibles

Article 257.

1. S'ha de castigar amb les penes de presó d'un a quatre anys i multa de dotze a vint-i-quatre mesos:

- 1r El qui s'alci amb els seus béns en perjudici dels seus creditors.
- 2n El qui, amb la mateixa finalitat, realitzi qualsevol acte de disposició patrimonial o generador d'obligacions que dilati, dificulti o impedeixi l'eficàcia d'un embargament o d'un procediment executiu o de constrenyiment, judicial, extrajudicial o administratiu, iniciat o d'iniciació previsible.

2. El que disposa aquest article és aplicable sigui quina sigui la naturalesa o l'origen de l'obligació o del deute la satisfacció o el pagament del qual s'intenta eludir, inclosos els drets econòmics dels treballadors, i amb independència del fet que el creditor sigui un particular o qualsevol persona jurídica, pública o privada.

3. Aquest delictes s'ha de perseguir fins i tot quan després de la comissió s'iniciï una execució concursal.

Article 258.

El responsable de qualsevol fet delictiu que, després d'haver-lo comès, i amb la finalitat d'eludir el compliment de les responsabilitats civils que en deriven, realitzi actes de disposició o contregui obligacions que disminueixin el seu patrimoni, de manera que esdevingui totalment o parcialment insolvent, ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a quatre anys i amb una multa de dotze a vint-i-quatre mesos.

Article 259.

Ha de ser castigat amb les penes d'un a quatre anys de presó i una multa de dotze a vint-i-quatre mesos, el deutor que una vegada admesa a tràmit la sol·licitud de fallida, concurs o suspensió de pagaments, sense estar-hi autoritzat ni judicialment ni pels òrgans concursals, i tret dels casos permesos per la llei, realitzi qualsevol acte de disposició patrimonial o generador d'obligacions, destinat a pagar un o diversos creditors, preferents o no, amb posició de la resta.

Article 260.

1. El qui sigui declarat en fallida, concurs o suspensió de pagaments ha de ser castigat amb les penes de dos a sis anys i una multa de vuit a vint-i-quatre mesos, quan la situació de crisi econòmica o la insolvència sigui causada o agreujada dolosament pel deutor o la persona que actuï en nom seu.

2. S'ha de tenir en compte per graduar la pena la quantia del perjudici inferit als creditors, el seu nombre i la seva condició econòmica.

3. Aquest delictes singulars relacionats amb aquest, comesos pel deutor o la persona que hagi actuat en nom seu, es poden perseguir sense esperar a la conclusió del procés civil i sense perjudici de la continuació d'aquest. L'import de la responsabilitat civil derivada dels delictes esmentats s'ha d'incorporar, si s'escau, a la massa.

4. En cap cas, la qualificació de la insolvència en el procés civil vincula la jurisdicció penal.

Article 261.

El qui en un procediment de fallida, concurs o expedient de suspensió de pagaments presenti, expressament, dades falses relatives a l'estat comptable, a fi d'aconseguir-ne indegudament la declaració d'aquells, ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a dos anys i multa de sis a dotze mesos.

CAPÍTOL VIII

De l'alteració de preus en concursos i subhastes públiques

Article 262.

Els qui sol·licitin dons o promeses per no prendre part en un concurs o subhasta pública; els qui intentin allunyar-ne els postors per mitjà d'amenaques, dons, promeses o qualsevol altre artificio; els qui es concertin entre si a fi d'alterar el preu de la rematada, o els qui fraudulentament trenquin o abandonin la subhasta havent obtingut l'adjudicació, han de ser castigats amb la pena de presó d'un a tres anys i multa de dotze a vint-i-quatre mesos, i també a inhabilitació especial per licitar en subhastes judicials entre tres i cinc anys. Si es tracta d'un concurs o subhasta convocats per les administracions o ens públics, també s'ha d'imposar a l'agent i a la persona o empresa representada per ell la pena d'inhabilitació especial, que

comprèn, en tot cas, el dret a contractar amb les administracions públiques per un període de tres a cinc anys.

CAPÍTOL IX

Dels danys

Article 263.

El qui causi danys en una propietat aliena no compresos en altres títols d'aquest Codi ha de ser castigat amb la pena de multa de sis a vint-i-quatre mesos, ateses la condició econòmica de la víctima i la quantia del dany si passa de cinquanta mil pessetes.

Article 264.

1. S'ha de castigar amb la pena de presó d'un a tres anys i multa de dotze a vint-i-quatre mesos el qui causi els danys que expressa l'article anterior si es dona algun dels supòsits següents:

1r Que es realitzin per impedir el lliure exercici de l'autoritat o com a venjança de les seves determinacions, tant si el delicte es comet contra funcionaris públics, com si es comet contra particulars que, com a testimonis o de qualsevol altra manera, hagin contribuït o puguin contribuir a executar o aplicar les lleis o disposicions generals.

2n Que es causi per qualsevol mitjà una infecció o un contagi de bestiar.

3r Que s'utilitzin substàncies verinoses o corrosives.

4t Que afectin béns de domini o d'ús públic o comunal.

5è Que arruïnin el perjudicat o se'l col·loqui en una situació econòmica greu.

2. S'ha d'imposar la mateixa pena a qui, per qualsevol mitjà, destrueixi, alteri, inutilitzi o, de qualsevol altra manera, danyi les dades, programes o documents electrònics aliens continguts en xarxes, suports o sistemes informàtics.

Article 265.

El qui destrueixi, danyi de manera greu o inutilitzi per al servei, fins i tot temporalment, obres, establiments o instal·lacions militars, vaixells de guerra, aeronaus militars, mitjans de transport o transmissió militar, material de guerra, aprovisionament o altres mitjans o recursos afectes al servei de les Forces Armades o de les forces i cossos de seguretat, ha de ser castigat amb la pena de presó de dos a quatre anys si el dany causat ultrapassa les cinquanta mil pessetes.

Article 266.

Es castiga amb la pena de presó de quatre a vuit anys qui comet els fets descrits a l'article anterior, mitjançant incendi o utilitzant qualsevol altre mitjà capaç de causar greus estralls o que posi en perill la vida o la integritat de les persones.

Article 267.

Els danys causats per imprudència greu en una quantia superior a deu milions de pessetes han de ser castigats amb la pena de multa de tres a nou mesos, atenent la importància dels danys.

Les infraccions a què es refereix aquest article només són perseguibles si hi ha una denúncia prèvia de la persona perjudicada o del seu representant legal. El Ministeri Fiscal també pot presentar la denúncia si es tracta d'una persona menor d'edat, incapaç o desvalguda.

En aquests casos, el perdó de la persona perjudicada o del seu representant legal extingeix la pena o l'acció penal, sense perjudici del que disposa el segon paràgraf del número 4t de l'article 130 d'aquest Codi.

CAPÍTOL X

Disposicions comunes als capítols anteriors

Article 268.

1. Estan exempts de responsabilitat criminal i subjectes únicament a la civil els cònjuges que no estiguin separats legalment o de fet o en procés judicial de separació, divorci o nul·litat del seu matrimoni i els ascendents, descendents i germans per naturalesa o per adopció, així com els afins en primer grau si viuen junts, pels delictes patrimonials que es causin entre ells, sempre que no hi hagi violència o intimidació.

2. Aquesta disposició no és aplicable als estranys que participin en el delicte.

Article 269.

La provocació, la conspiració i la proposició per cometre els delictes de robatori, extorsió, estafa o apropiació indeguda, s'han de castigar amb la pena inferior en un o dos graus a la del delicte corresponent.

CAPÍTOL XI

Dels delictes relatius a la propietat intel·lectual i industrial, al mercat i als consumidors

SECCIÓ 1a DELS DELICTES RELATIUS A LA PROPIETAT INTEL·LECTUAL

Article 270.

Ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a dos anys o de multa de sis a vint-i-quatre mesos qui, amb ànim de lucre i en perjudici d'un tercer, reproduceixi, plagii, distribueixi o comuniqui públicament, en tot o en part, una obra literària, artística o científica, o la seva transformació, interpretació o execució artística fixada en qualsevol tipus de suport o comunicada a través de qualsevol mitjà, sense l'autorització dels titulars dels corresponents drets de propietat intel·lectual o dels seus cessionaris.

La mateixa pena s'ha d'imposar a qui intencionadament importi, exporti o emmagatzemi exemplars de les esmentades obres o produccions o execucions sense l'autorització esmentada.

També ha de ser castigada amb la mateixa pena la fabricació, posada en circulació i tinença de qualsevol mitjà específicament destinat a facilitar la supressió no autoritzada o la neutralització de qualsevol dispositiu tècnic que s'hagi utilitzat per protegir programes d'ordinador.

Article 271.

S'ha d'imposar la pena de presó d'un any a quatre anys, multa de vuit a vint-i-quatre mesos i inhabilitació especial per a l'exercici de la professió relacionada amb el delicte comès, per un període de dos a cinc anys, quan es doni alguna de les circumstàncies següents:

- Que el benefici obtingut tingui una transcendència econòmica especial.
- Que el dany causat tingui especial gravetat.

En aquests casos, el jutge o tribunal també pot disposar el tancament temporal o definitiu de la indústria o establiment del condemnat. El tancament temporal no pot excedir els cinc anys.

Article 272.

1. L'extensió de la responsabilitat civil derivada dels delictes tipificats en els dos articles anteriors es regeix per les disposicions de la Llei de propietat intel·lectual relatives al cessament de l'activitat il·lícita i a la indemnització de danys i perjudicis.

2. En el supòsit de sentència condemnatòria, el jutge o tribunal pot ordenar-ne la publicació, a càrrec de l'infractor, en un diari oficial.

SECCIÓ 2a DELS DELICTES RELATIUS A LA PROPIETAT INDUSTRIAL

Article 273.

1. Ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a dos anys i multa de sis a vint-i-quatre mesos qui, amb fins industrials o comercials, sense el consentiment del titular d'una patent o model d'utilitat i coneixent-ne el registre, fabriqui, importi, posseeixi, utilitzi, ofereixi o introdueixi en el comerç objectes emparats per aquests drets.

2. S'han d'imposar les mateixes penes a qui, de la mateixa manera, i per a les finalitats esmentades, utilitzi o ofereixi la utilització d'un procediment objecte d'una patent, o tingui, ofereixi, introdueixi en el comerç, o utilitzi el producte directament obtingut pel procediment patentat.

3. S'ha de castigar amb les mateixes penes qui realitzi qualsevol dels actes que tipifica el paràgraf primer d'aquest article si es donen les mateixes circumstàncies en relació amb objectes emparats a favor d'un tercer per un model o dibuix industrial o artístic o topografia d'un producte semiconductor.

Article 274.

1. Ha de ser castigat amb la pena de sis mesos a dos anys de presó i multa de sis a vint-i-quatre mesos el qui, amb finalitats industrials o comercials, sense el consentiment del titular d'un dret de propietat industrial registrat d'acord amb la legislació de marques i coneixent-ne el registre, reproduïx, imita, modifiqui o de qualsevol altra manera utilitzi un signe distintiu idèntic o confusible amb aquell, per distingir els mateixos productes o similars, serveis, activitats o establiments per als quals el dret de propietat industrial estigui registrat.

2. S'han d'imposar les mateixes penes a qui, sabent-ho, posseeixi per comercialitzar, o posi en el comerç, productes o serveis amb signes distintius que, d'acord amb l'apartat 1 d'aquest article, suposen una infracció dels drets exclusius del seu titular, fins i tot quan es tracti de productes importats de l'estranger.

Article 275.

Les mateixes penes que preveu l'article anterior s'han d'imposar a qui, intencionadament i sense estar-ne autoritzat, utilitzi en el tràfic econòmic una denominació d'origen o una indicació geogràfica representativa d'una qualitat determinada legalment protegides per distingir els productes emparats per aquestes, coneixent aquesta protecció.

Article 276.

1. S'ha d'imposar la pena de presó de dos a quatre anys, multa de vuit a vint-i-quatre mesos i inhabilitació

especial per a l'exercici de la professió relacionada amb el delicte comès, per un període de dos a cinc anys, quan els delictes tipificats en els articles anteriors tinguin especial gravetat, atenent el valor dels objectes produïts de manera il·lícita o l'especial importància dels perjudicis ocasionats.

2. En aquest cas, el jutge pot disposar el tancament temporal o definitiu de la indústria o establiment del condemnat. El tancament temporal no pot excedir els cinc anys.

Article 277.

S'ha de castigar amb les penes de presó de sis mesos a dos anys i multa de sis a vint-i-quatre mesos el qui intencionadament hagi divulgat la invenció objecte d'una sol·licitud de patent secreta, en contravenció amb el que disposa la legislació de patents, sempre que això sigui en perjudici de la defensa nacional.

SECCIÓ 3a DELS DELICTES RELATIUS AL MERCAT I ALS CONSUMIDORS

Article 278.

1. El qui, per descobrir un secret d'empresa, s'apoderi per qualsevol mitjà de dades, documents escrits o electrònics, suports informàtics o altres objectes que s'hi facin referència, o emprï algun dels mitjans o instruments esmentats a l'apartat 1 de l'article 197, ha de ser castigat amb la pena de presó de dos a quatre anys i multa de dotze a vint-i-quatre mesos.

2. S'ha d'imposar la pena de presó de tres a cinc anys i multa de dotze a vint-i-quatre mesos si es difonen, revelen o cedeixen a tercers els secrets descoberts.

3. El que disposa aquest article s'entén sense perjudici de les penes que puguin correspondre pel fet d'apoderar-se o destruir els suports informàtics.

Article 279.

La difusió, revelació o cessió d'un secret d'empresa duta a terme per qui tingui legalment o contractualment l'obligació de guardar-ne reserva, s'ha de castigar amb la pena de presó de dos a quatre anys i multa de dotze a vint-i-quatre mesos.

Si el secret s'utilitza en benefici propi, les penes s'han d'imposar en la meitat inferior.

Article 280.

El qui, sabent-ne l'origen il·lícit, i sense haver pres part en el descobriment, realitzi alguna de les conductes que descriuen els dos articles anteriors, ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a tres anys i multa de dotze a vint-i-quatre mesos.

Article 281.

1. El qui tregui del mercat primeres matèries o productes de primera necessitat amb la intenció de desproveir-ne un sector, de forçar una alteració de preus o de perjudicar greument els consumidors, ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a cinc anys i multa de dotze a vint-i-quatre mesos.

2. S'ha d'imposar la pena superior en grau si el fet es realitza en situacions de necessitat greu o catastròfiques.

Article 282.

Han de ser castigats amb la pena de presó de sis mesos a un any o multa de sis a divuit mesos els fabri-

cants o comerciants que, en les seves ofertes o publicitat de productes o serveis, hi facin al·legacions falses o manifestin característiques incertes, de manera que puguin causar un perjudici greu i manifest als consumidors, sense perjudici de la pena que correspongui aplicar per la comissió d'altres delictes.

Article 283.

S'han d'imposar les penes de presó de sis mesos a un any i una multa de sis a divuit mesos als qui, en perjudici del consumidor, facturin quantitats superiors per productes o serveis el cost o preu dels quals es mesuri per aparells automàtics, mitjançant l'alteració o manipulació d'aquests aparells.

Article 284.

S'ha d'imposar la pena de presó de sis mesos a dos anys o una multa de sis a divuit mesos als qui, difonent notícies falses, emprant violència, amenaça o engany, o utilitzant informació privilegiada, intentin alterar els preus que haurien de resultar de la lliure concurrència de productes, mercaderies, títols valors, serveis o qualssevol altres béns mobles o immobles que siguin objecte de contractació, sense perjudici de la pena que els pugui correspondre per altres delictes comesos.

Article 285.

El qui de manera directa o per una persona interposada utilitzi alguna informació rellevant per a la cotització de qualsevol classe de valors o instruments negociats en algun mercat organitzat, oficial o reconegut, a la qual hagi tingut accés reservat per l'exercici de la seva activitat professional o empresarial, o la subministri i obtingui per a si mateix o per a un tercer un benefici econòmic superior als setanta-cinc milions de pessetes o causi un perjudici d'una quantitat idèntica, ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a quatre anys i una multa del tant al triple del benefici obtingut o afavorit.

Article 286.

S'ha d'aplicar la pena de presó de quatre a sis anys i multa de dotze a vint-i-quatre mesos si en les conductes descrites a l'article anterior es dona alguna de les circumstàncies següents:

- 1a Que els subjectes es dediquen de manera habitual a aquestes pràctiques abusives.
- 2a Que el benefici obtingut és d'importància notòria.
- 3a Que es causa un dany greu als interessos generals.

SECCIÓ 4a DISPOSICIONS COMUNES A LES SECCIONS ANTERIORS

Article 287.

1. Per procedir pels delictes que preveuen els articles anteriors d'aquest capítol és necessària la denúncia de la persona ofesa o dels seus representants legals. Quan sigui menor d'edat, incapaç o una persona desvalguda, també pot denunciar el Ministeri Fiscal.

2. No és necessària la denúncia que exigeix l'apartat anterior si la comissió del delictes afecta els interessos generals o una pluralitat de persones.

Article 288.

En els supòsits que preveuen els articles anteriors, s'ha de disposar la publicació de la sentència en els diaris

oficials i, si ho sol·licita el perjudicat, el jutge o tribunal pot ordenar-ne la reproducció total o parcial en qualsevol altre mitjà informatiu, a càrrec del condemnat.

A més, el jutge o tribunal, ateses les circumstàncies del cas, pot adoptar les mesures que preveu l'article 129 d'aquest Codi.

CAPÍTOL XII

De la sostracció de cosa pròpia a la seva utilitat social o cultural

Article 289.

El qui per qualsevol mitjà destrueixi, inutilitzi o danyi una cosa pròpia d'utilitat social o cultural, o de qualsevol manera la sostregui al compliment dels deures legals imposts en interès de la comunitat, ha de ser castigat amb la pena d'arrest de set a vint-i-quatre caps de setmana o multa de quatre a setze mesos.

CAPÍTOL XIII

Dels delictes societaris

Article 290.

Els administradors, de fet o de dret, d'una societat constituïda o en formació, que falsegin els comptes anuals o altres documents que hagin de reflectir la situació jurídica o econòmica de l'entitat, de manera idònia per causar un perjudici econòmic a aquesta, a algun dels socis o a un tercer, han de ser castigats amb la pena de presó d'un a tres anys i multa de sis a dotze mesos.

Si s'arriba a causar el perjudici econòmic, les penes s'han d'imposar en la meitat superior.

Article 291.

Els qui, prevalent-se de la seva situació majoritària a la junta d'accionistes o l'òrgan d'administració de qualsevol societat constituïda o en formació, imposin acords abusius, amb ànim de lucre propi o d'altri, en perjudici dels altres socis, i sense reportin beneficis a la societat, han de ser castigats amb la pena de presó de sis mesos a tres anys o multa del tant al triple del benefici obtingut.

Article 292.

La mateixa pena de l'article anterior s'ha d'imposar als qui imposin o s'aprofitin per a ells mateixos o per a un tercer, en perjudici de la societat o d'algun dels seus socis, d'un acord lesiu adoptat per una majoria fictícia, obtinguda per abús de signatura en blanc, per atribució indeguda del dret de vot als qui legalment no el tenen, per negació il·lícita de l'exercici del dret de vot als qui el tenen reconegut per la llei, o per qualsevol altre mitjà o procediment semblant, i sense perjudici de castigar el fet com correspongui si constitueix un altre delictes.

Article 293.

Els administradors de fet o de dret de qualsevol societat constituïda o en formació que sense causa legal neguin o impedeixin a un soci exercir els drets d'informació, participació en la gestió o control de l'activitat social, o subscripció preferent d'accions reconeguts per les lleis, han de ser castigats amb la pena de multa de sis a dotze mesos.

Article 294.

Els qui, com a administradors de fet o de dret de qualsevol societat constituïda o en formació, sotmesa o que actuï en mercats subjectes a supervisió administrativa, neguin o impedeixin l'actuació de les persones, òrgans o entitats inspectores o supervidores, han de ser castigats amb la pena de presó de sis mesos a tres anys o multa de dotze a vint-i-quatre mesos.

A més de les penes que preveu el paràgraf anterior, l'autoritat judicial pot ordenar algunes de les mesures que preveu l'article 129 d'aquest Codi.

Article 295.

Els administradors de fet o de dret o els socis de qualsevol societat constituïda o en formació que, en benefici propi o d'un tercer, amb abús de les funcions pròpies del seu càrrec, disposin fraudulentament dels béns de la societat o contreguin obligacions a càrrec d'aquesta i causin directament un perjudici econòmicament avaluable als socis, dipositaris, comptepartícips o titulars dels béns, valors o capital que administrin, han de ser castigats amb la pena de presó de sis mesos a quatre anys, o multa del tant al triple del benefici obtingut.

Article 296.

1. Els fets descrits en aquest capítol només es poden perseguir mitjançant la denúncia de la persona perjudicada o del seu representant legal. Si és menor d'edat, incapaç o una persona desvalguda, també pot presentar la denúncia el Ministeri Fiscal.

2. No és necessària la denúncia que exigeix l'apartat anterior si la comissió del delicte afecta els interessos generals o una pluralitat de persones.

Article 297.

A l'efecte d'aquest capítol, s'entén per societat tota cooperativa, caixa d'estalvis, mútua, entitat financera o de crèdit, fundació, societat mercantil o qualsevol altra entitat de naturalesa anàloga que per complir les seves finalitats participa de manera permanent en el mercat.

CAPÍTOL XIV

De la receptació i altres conductes afins

Article 298.

1. El qui, amb ànim de lucre i sabent que s'ha comès un delicte contra el patrimoni o l'ordre socioeconòmic, en el qual no ha intervingut ni com a autor ni com a còmplice, ajudi els responsables a aprofitar-se dels seus efectes, o rebi, adquireixi o ocultï aquests efectes, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a dos anys.

2. Aquesta pena s'ha d'imposar en la meitat superior a qui rebí, adquireixi o ocultï els efectes del delicte per traficar-hi. Si el tràfic es realitza utilitzant un establiment o local comercial o industrial, s'ha d'imposar, a més, la pena de multa de dotze a vint-i-quatre mesos. En aquests casos els jutges o tribunals, atenent la gravetat del fet i les circumstàncies personals del delinqüent, també poden imposar-li la pena d'inhabilitació especial per exercir la professió o indústria, per un termini de dos a cinc anys, i acordar la mesura de clausura temporal o definitiva de l'establiment o local. Si la clausura és temporal, la durada no pot excedir els cinc anys.

3. En cap cas es pot imposar la pena privativa de llibertat que superi l'assenyalada en el delicte encobert. Si aquest està castigat amb una pena d'una altra naturalesa, la pena privativa de llibertat ha de ser substituïda per la

de multa de sis a vint-i-quatre mesos, llevat que el delicte encobert tingui assignada una pena igual o inferior a aquesta; en aquest cas, s'ha d'imposar al culpable la pena d'aquell delicte en la meitat inferior.

Article 299.

1. El qui, amb ànim de lucre i coneixent la comissió de fets constitutius de falta contra la propietat, habitualment s'aprofiti o auxiliï els culpables perquè beneficiar-se dels efectes ha de ser castigat amb la pena de multa de sis a dotze mesos.

2. Si els efectes els rep o adquireix per traficar-hi, s'ha d'imposar la pena de multa de vuit a setze mesos i, si es realitzen els fets en un local obert al públic, se'n pot acordar la clausura temporal o definitiva. En la clausura temporal, el termini no pot excedir els cinc anys.

Article 300.

Les disposicions d'aquest capítol s'han d'aplicar encara que l'autor o el còmplice del fet del qual provinquin els efectes aprofitats sigui irresponsable o estigui personalment exempt de pena.

Article 301.

1. El qui adquireixi, converteixi o transmeti béns sabent que tenen l'origen en un delicte greu, o realitzi qualsevol altre acte per amagar-ne o encobrir-ne l'origen il·lícit, o per ajudar la persona que hagi participat en la infracció o infraccions a eludir les conseqüències legals dels seus actes, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a sis anys i multa del tant al triple del valor dels béns.

La pena s'ha d'imposar en la meitat superior quan els béns tinguin l'origen en algun dels delictes relacionats amb el tràfic de drogues tòxiques, estupefaents o substàncies psicòtropes que descriuen els articles 368 a 372 d'aquest Codi.

2. S'ha de sancionar amb les mateixes penes, segons els casos, l'ocultació o encobriment de la veritable naturalesa, origen, ubicació, destinació, moviment o drets sobre els béns o propietat d'aquests, sabent que procedeixen d'algun dels delictes que expressa l'apartat anterior o d'un acte de participació en aquests.

3. Si els fets es realitzen per imprudència greu, la pena ha de ser de presó de sis mesos a dos anys i multa del tant al triple.

4. El culpable també ha de ser castigat encara que el delicte del qual provenen els béns o els actes que penen els apartats anteriors hagin estat comesos, totalment o parcialment, a l'estranger.

Article 302.

En els casos que preveu l'article anterior s'han d'imposar les penes privatives de llibertat en la meitat superior a les persones que pertanyin a una organització dedicada a les finalitats assenyalades en aquests, i la pena superior en grau als caps, administradors o encarregats de les organitzacions.

En aquests casos, els jutges o tribunals han d'imposar, a més de les penes corresponents, la d'inhabilitació especial del reu per a l'exercici de la seva professió o indústria per un temps de tres a sis anys, i poden decretar, així mateix, alguna de les mesures següents:

a) Dissolució de l'organització o clausura definitiva dels seus locals o establiments oberts al públic.

b) Suspensió de les activitats de l'organització, o clausura dels seus locals o establiments oberts al públic per un temps no superior a cinc anys.

c) Prohibició a les organització de realitzar les activitats, operacions mercantils o negocis, en l'exercici de les quals s'hagi facilitat o cobert el delictes, per un temps no superior a cinc anys.

Article 303.

Si els fets que preveuen els articles anteriors, els realitza l'empresari, intermediari en el sector financer, facultatiu, funcionari públic, treballador social, docent o educador, en l'exercici del càrrec, professió o ofici, se li ha d'imposar, a més de la pena corresponent, la d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic, professió o ofici, indústria o comerç, de tres a deu anys. S'ha d'imposar la pena d'inhabilitació absoluta de deu a vint anys si els fets els duu a terme l'autoritat o agent de l'autoritat.

A aquest efecte, s'entén que són facultatius els metges, psicòlegs, les persones que tenen títols sanitaris, els veterinaris, els farmacèutics i els que en depenen.

Article 304.

La provocació, la conspiració i la proposició per cometre els delictes que preveuen els articles 301 a 303 es castiga, respectivament, amb la pena inferior en un o dos graus.

TÍTOL XIV

Dels delictes contra la hisenda pública i contra la Seguretat Social

Article 305.

1. El qui, per acció o omissió, defraudi la hisenda pública estatal, autonòmica, foral o local, eludint el pagament de tributs, quantitats retingudes o que s'haurien hagut de retenir o ingressos a càrrec de retribucions en espècie i n'obtingui indegudament devolucions o gaudeixi de beneficis fiscals de la mateixa manera, sempre que la quantia de la quota defraudada, l'import no ingressat de les retencions o ingressos a compte o de les devolucions o beneficis fiscals obtinguts indegudament o gaudits excedeixi els quinze milions de pessetes, ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a quatre anys i multa del tant al sèxtuple de la quantia esmentada.

Les penes assenyalades en el paràgraf anterior s'apliquen en la meitat superior si la defraudació es comet mentre es dona alguna de les circumstàncies següents:

- a) La utilització d'una persona o persones interposades de manera que quedi oculta la identitat del veritable obligat tributari.
- b) L'especial transcendència i gravetat de la defraudació atenent l'import del que s'ha defraudat o l'existència d'una estructura organitzativa que afecti o pugui afectar una pluralitat d'obligats tributaris.

A més de les penes assenyalades, s'ha d'imposar al responsable la pèrdua de la possibilitat d'obtenir subvencions o ajuts públics i del dret a gaudir de beneficis o incentius fiscals o de la Seguretat Social durant un període de tres a sis anys.

2. A l'efecte de determinar la quantia esmentada a l'apartat anterior, si es tracta de tributs, retencions, ingressos a compte o devolucions, periòdics o de declaració periòdica, cal atènyer-se al que s'hagi defraudat en cada període impositiu o de declaració, i si els períodes són inferiors a dotze mesos, l'import del que s'ha defraudat ha de fer referència a l'any natural. En els altres casos, la quantia fa referència a cada un dels diferents conceptes pels quals un fet imposable és susceptible de liquidació.

3. S'han d'imposar les mateixes multes quan les conductes descrites a l'apartat 1 d'aquest article es cometin contra la hisenda de les Comunitats, sempre que la quantia defraudada excedeixi els 50.000 ecus.

4. Queda exempt de responsabilitat penal qui regularitzi la seva situació tributària, en relació amb els deutes a què es refereix l'apartat primer d'aquest article, abans que l'Administració tributària li hagi notificat la iniciació d'actuacions de comprovació tendents a determinar els deutes tributaris objecte de regularització o, en el cas que aquestes actuacions no s'hagin produït, abans que el Ministeri Fiscal, l'advocat de l'Estat o el representant processal de l'Administració autonòmica, foral o local de què es tracti interposi una querrela o denúncia dirigida contra aquell, o quan el Ministeri Fiscal o el jutge d'instrucció realitzin actuacions que li permetin tenir coneixement formal de la iniciació de diligències.

L'exempció de responsabilitat penal que preveu el paràgraf anterior també afecta l'esmentat subjecte per les possibles irregularitats comptables o altres falsedats instrumentals que, exclusivament en relació amb el deute tributari objecte de regularització, aquest pugui haver comès prèviament a la regularització de la situació tributària.

Article 306.

El qui per acció o omissió defraudi els pressupostos generals de les Comunitats o altres administrats per aquestes, en una quantia superior a cinquanta mil ecus, i eludeixi el pagament de quantitats que s'hagin d'ingressar, o doni als fons obtinguts una aplicació diferent d'aquella a la qual estiguin destinats, ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a quatre anys i multa del tant al sèxtuple de la quantia esmentada.

Article 307.

1. El qui, per acció o omissió, defraudi la Seguretat Social per eludir el pagament de les seves quotes i conceptes de recaptació conjunta, i obtingui indegudament devolucions d'aquestes o gaudeixi de deduccions per qualsevol concepte també de manera indeguda i amb ànim fraudulent, sempre que la quantia de les quotes defraudades o de les devolucions o deduccions indegudes excedeixi els quinze milions de pessetes ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a quatre anys i multa del tant al sèxtuple de la quantia esmentada.

Les penes assenyalades en el paràgraf anterior s'han d'aplicar en la meitat superior quan la defraudació es comet amb la concurrència d'alguna de les circumstàncies següents:

- a) La utilització d'una persona o persones interposades de manera que quedi oculta la identitat del vertader obligat davant la Seguretat Social.
- b) L'especial transcendència i gravetat de la defraudació atenent l'import del que s'ha defraudat o l'existència d'una estructura organitzativa que afecti o pugui afectar una pluralitat d'obligats davant la Seguretat Social.

2. Per tal de determinar la quantia que esmenta l'apartat anterior, cal atènyer-se al que s'ha defraudat en cada liquidació, devolució o deducció. L'import del que s'ha defraudat ha de fer referència a l'any natural quan aquelles corresponguin a un període inferior a dotze mesos.

3. Queda exempt de responsabilitat penal qui regularitzi la seva situació davant la Seguretat Social, en relació amb els deutes a què fer referència l'apartat primer d'aquest article, abans que se li hagi notificat que s'han iniciat actuacions inspectores per determinar els deutes o, en cas que aquestes actuacions no s'hagin produït, abans que el Ministeri Fiscal o el lletrat de la Seguretat Social

interposi una querella o una denúncia dirigida contra aquell.

L'exempció de responsabilitat penal que preveu el paràgraf anterior també afecta aquest subjecte per les possibles falsedats instrumentals que, exclusivament en relació amb el deute objecte de regularització, pugui haver comès amb caràcter previ a la regularització de la seva situació.

Article 308.

1. El qui obtingui una subvenció, desgravació o ajuda de les administracions públiques de més de deu milions de pessetes falsejant les condicions requerides per a la concessió o ocultant les que l'haurien impedit ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a quatre anys i multa del tant al sèxtuple del seu import.

2. S'han d'imposar les mateixes penes al qui, en l'exercici d'una activitat subvencionada amb fons de les administracions públiques l'import de la qual superi els deu milions de pessetes, incompleixi les condicions establertes alterant substancialment les finalitats per a les quals va ser concedida la subvenció.

3. A més de les penes assenyalades, s'ha d'imposar al responsable la pèrdua de la possibilitat d'obtenir subvencions o ajudes públiques i del dret a gaudir de beneficis o incentius fiscals o de la Seguretat Social durant un període de tres a sis anys.

4. Queda exempt de responsabilitat penal, en relació amb les subvencions, desgravacions o ajudes a què es refereixen els apartats primer i segon d'aquest article, qui reintegri les quantitats rebudes, incrementades en un interès anual equivalent a l'interès legal del diner augmentat de dos punts percentuals, des del moment en què les va percebre, abans que se li hagi notificat la iniciació d'actuacions d'inspecció o control en relació amb les subvencions, desgravacions o ajudes o, en cas que les actuacions no s'hagin produït, abans que el Ministeri Fiscal, l'advocat de l'Estat o el representant de l'Administració autonòmica o local de què es tracti interposi una querella o denúncia dirigida contra aquell.

L'exempció de responsabilitat penal que preveu el paràgraf anterior també afecta l'esmentat subjecte per les possibles falsedats instrumentals que, exclusivament en relació amb el deute objecte de regularització, pugui haver comès prèviament a la regularització de la seva situació.

Article 309.

El qui obtingui indegudament fons dels pressupostos generals de les Comunitats o altres administrats per aquestes, en una quantia superior a cinquanta mil ecus, falsejant les condicions requerides per a la concessió o ocultant les que l'haurien impedit ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a quatre anys i multa del tant al sèxtuple d'aquesta quantia.

Article 310.

Ha de ser castigat amb la pena d'arrest de set a quinze caps de setmana i multa de tres a deu mesos qui estant obligat per llei tributària a portar la comptabilitat mercantil, llibres o registres fiscals:

a) Incompleixi absolutament aquesta obligació en règim d'estimació directa de bases tributàries.

b) Porti comptabilitats diferents que, referides a una mateixa activitat i exercici econòmic, ocultin o simulin la vertadera situació de l'empresa.

c) No hagi anotat en els llibres obligatoris negocis, actes, operacions o, en general, transaccions econòmiques, o els hagi anotat amb xifres diferents a les vertaderes.

d) Hagi practicat en els llibres obligatoris anotacions comptables fictícies.

La consideració com a delicte dels casos de fet, a què es refereixen les lletres c) i d) anteriors, requereix que s'hagin omès les declaracions tributàries o que les presentades siguin reflex de la comptabilitat falsa i que la quantia, en més o menys, dels càrrecs o abonaments omesos o falsejats passi, sense compensació aritmètica entre aquests, de trenta milions de pessetes per cada exercici econòmic.

TÍTOL XV

Dels delictes contra els drets dels treballadors

Article 311.

S'han de castigar amb les penes de presó de sis mesos a tres anys i multa de sis a dotze mesos:

1r Els qui, mitjançant engany o abús de situació de necessitat, imposin als treballadors al seu servei condicions laborals o de Seguretat Social que perjudiquin, suprimeixin o restringeixin els drets que tinguin reconeguts per disposicions legals, convenis col·lectius o contracte individual.

2n Els qui, en el supòsit de transmissió d'empreses, tot i conèixer els procediments descrits a l'apartat anterior, mantinguin aquestes condicions imposades per un altre.

3r Si les conductes assenyalades en els apartats anteriors es porten a terme amb violència o intimidació, s'han d'imposar les penes superiors en grau.

Article 312.

1. Han de ser castigats amb les penes de presó de sis mesos a tres anys i multa de sis a dotze mesos els qui trafiquen de manera il·legal amb mà d'obra.

2. Incorren en la mateixa pena els qui recluten persones o les determinen a abandonar el lloc de treball amb l'oferiment d'una feina o condicions de treball enganyoses o falses, i els qui donen feina a súbdits estrangers sense el permís de treball en condicions que perjudiquen, suprimeixen o restringeixin els drets que tenen reconeguts per disposicions legals, convenis col·lectius o contracte individual.

Article 313.

1. El qui promogui o afavoreixi per qualsevol mitjà la immigració clandestina de treballadors a Espanya ha de ser castigat amb la pena que preveu l'article anterior.

2. S'ha de castigar amb la mateixa pena qui, simulant un contracte o una col·locació, o utilitzant un altre engany semblant, determini o afavoreixi l'emigració d'alguna persona a un altre país.

Article 314.

Els qui produeixin una greu discriminació a la feina, pública o privada, contra alguna persona amb motiu de la seva ideologia, religió o creences, la seva pertinença a una ètnia, raça o nació, el seu sexe, orientació sexual, situació familiar, malaltia o minusvalidesa, perquè tenen la representació legal o sindical dels treballadors, per parentiu amb altres treballadors de l'empresa o per l'ús d'alguna de les llengües oficials dins de l'Estat espanyol, i no restableixin la situació d'igualtat davant la llei després del requeriment o una sanció administrativa, i reparin els danys econòmics que n'hagin derivat, han de ser casti-

gats amb la pena de presó de sis mesos a dos anys o una multa de sis a dotze mesos.

Article 315.

1. S'ha de castigar amb les penes de presó de sis mesos a tres anys i multa de sis a dotze mesos els qui mitjançant l'engany o l'abús d'una situació de necessitat impedeixin o limitin l'exercici de la llibertat sindical o el dret de vaga.

2. Si les conductes assenyalades a l'apartat anterior es porten a terme amb força, violència o intimidació, s'han d'imposar les penes superiors en grau.

3. S'han d'imposar les mateixes penes de l'apartat segon als qui, actuant en grup, o individualment però d'acord amb altres, coaccionin altres persones a iniciar o continuar una vaga.

Article 316.

Els qui amb infracció de les normes de prevenció de riscos laborals i estant-hi legalment obligats no facilitin els mitjans necessaris perquè els treballadors exerceixin la seva activitat amb les mesures de seguretat i higiene adequades, de manera que posin en perill greu la seva vida, salut o integritat física, han de ser castigats amb les penes de presó de sis mesos a tres anys i multa de sis a dotze mesos.

Article 317.

Quan el delicte a què fa referència l'article anterior es cometi per imprudència greu, s'ha de castigar amb la pena inferior en grau.

Article 318.

Quan els fets que preveuen els articles anteriors s'atribueixin a persones jurídiques, s'imposa la pena assenyalada als administradors o encarregats del servei que n'hagin estat responsables i als qui, coneixent-lo i podent-ho remeiar, no hagin adoptat mesures per fer-ho.

TÍTOL XVI

Dels delictes relatius a l'ordenació del territori i la protecció del patrimoni històric i del medi ambient

CAPÍTOL I

Dels delictes sobre l'ordenació del territori

Article 319.

1. S'han d'imposar les penes de presó de sis mesos a tres anys, multa de dotze a vint-i-quatre mesos i inhabilitació especial per a professió o ofici per un termini de sis mesos a tres anys, als promotors, constructors o tècnics directors que portin a terme una construcció no autoritzada en sòls destinats a vials, zones verdes, béns de domini públic o llocs que tinguin legalment o administrativament reconegut el seu valor paisatgístic, ecològic, artístic, històric o cultural, o pels mateixos motius hagin estat considerats d'especial protecció.

2. S'ha d'imposar la pena de presó de sis mesos a dos anys, multa de dotze a vint-i-quatre mesos i inhabilitació especial per a professió o ofici per un termini de sis mesos a tres anys, als promotors, constructors o tècnics directors que portin a terme una edificació no autoritzable en sòl no urbanitzable.

3. En qualsevol cas, els jutges o tribunals, poden ordenar, motivadament, a càrrec de l'autor del fet, la

demolició de l'obra, sense perjudici de les indemnitzacions degudes a tercers de bona fe.

Article 320.

1. L'autoritat o el funcionari públic que, sabent-ne la injustícia, hagi emès informe favorable sobre projectes d'edificació o la concessió de llicències contràries a les normes urbanístiques vigents ha de ser castigat amb la pena que estableix l'article 404 d'aquest Codi i, a més, amb la de presó de sis mesos a dos anys o la de multa de dotze a vint-i-quatre mesos.

2. S'ha de castigar amb les mateixes penes l'autoritat o el funcionari públic que pel seu compte o com a membre d'un organisme col·legiat hagi resolt o votat a favor de la concessió sabent-ne la injustícia.

CAPÍTOL II

Dels delictes sobre el patrimoni històric

Article 321.

Els qui enderroquin o alterin greument edificis singularment protegits pel seu interès històric, artístic, cultural o monumental han de ser castigats amb les penes de presó de sis mesos a tres anys, multa de dotze a vint-i-quatre mesos i, en tot cas, inhabilitació especial per a professió o ofici per un temps d'un a cinc anys.

En qualsevol cas, els jutges o tribunals poden ordenar, motivadament, a càrrec de l'autor del fet, la reconstrucció o restauració de l'obra, sense perjudici de les indemnitzacions degudes a tercers de bona fe.

Article 322.

1. L'autoritat o el funcionari públic que, sabent-ne la injustícia, hagi emès informe favorable sobre projectes d'enderroc o alteració d'edificis singularment protegits ha de ser castigat, a més de la pena que estableix l'article 404 d'aquest Codi, amb la de presó de sis mesos a dos anys o la de multa de dotze a vint-i-quatre mesos.

2. S'ha de castigar amb les mateixes penes l'autoritat o el funcionari públic que pel seu compte o com a membre d'un organisme col·legiat hagi resolt o votat a favor de la concessió sabent-ne la injustícia.

Article 323.

S'ha de castigar amb la pena de presó d'un a tres anys i multa de dotze a vint-i-quatre mesos el qui causi danys en un arxiu, registre, museu, biblioteca, centre docent, gabinet científic, institució anàloga, o en béns de valor històric, artístic, científic, cultural o monumental, així com en jaciments arqueològics.

En aquest cas, els jutges o tribunals poden ordenar, a càrrec de l'autor del dany, l'adopció de mesures encaminades a restaurar, en la mesura que sigui possible, el bé danyat.

Article 324.

El qui per imprudència greu causi danys, en una quantia superior a cinquanta mil pessetes, en un arxiu, registre, museu, biblioteca, centre docent, gabinet científic, institució anàloga, o en béns de valor artístic, històric, cultural, científic o monumental, així com en jaciments arqueològics, ha de ser castigat amb la pena de multa de tres a divuit mesos, atenent la seva importància.

CAPÍTOL III

Dels delictes contra els recursos naturals i el medi ambient

Article 325.

Ha de ser castigat amb les penes de presó de sis mesos a quatre anys, multa de vuit a vint-i-quatre mesos i inhabilitació especial per a la professió o ofici per un temps d'un a tres anys qui, contravenint a les lleis o altres disposicions de caràcter general protectores del medi ambient, provoqui o realitzi directament o indirectament emissions, abocaments, radiacions, extraccions o excavacions, aterraments, sorolls, vibracions, injeccions o dipòsits, a l'atmosfera, el sòl, el subsòl o les aigües terrestres, marítimes o subterrànies, amb incidència, fins i tot, als espais transfronterers, així com les captacions d'aigües que poden perjudicar greument l'equilibri dels sistemes naturals. Si el risc de perjudici greu és per a la salut de les persones, la pena de presó s'ha d'imposar en la meitat superior.

Article 326.

S'ha d'imposar la pena superior en grau, sense perjudici de les que puguin correspondre d'acord amb altres preceptes d'aquest Codi, quan en la comissió de qualsevol dels fets descrits a l'article anterior es doni alguna de les circumstàncies següents:

- a) Que la indústria o l'activitat funcioni clandestinament, sense haver obtingut la preceptiva autorització o aprovació administrativa de les seves instal·lacions.
- b) Que s'hagin desobeït les ordres expressives de l'autoritat administrativa de correcció o suspensió de les activitats tipificades a l'article anterior.
- c) Que s'hagi falsejat o ocultat informació sobre els aspectes ambientals.
- d) Que s'hagi obstaculitzat l'activitat inspectora de l'Administració.
- e) Que s'hagi produït un risc de deteriorament irreversible o catastròfic.
- f) Que es produeixi una extracció il·legal d'aigües en període de restriccions.

Article 327.

En tots els casos que preveuen els dos articles anteriors, el jutge o tribunal pot decidir alguna de les mesures que preveuen les lletres a) o e) de l'article 129 d'aquest Codi.

Article 328.

Han de ser castigats amb la pena de multa de divuit a vint-i-quatre mesos i arrest de divuit a vint-i-quatre caps de setmana els qui estableixin dipòsits o abocadors de deixalles o residus sòlids o líquids que siguin tòxics o perillosos i puguin perjudicar greument l'equilibri dels sistemes naturals o la salut de les persones.

Article 329.

1. L'autoritat o el funcionari públic que, sabent-ho, hagi emès informe favorable sobre la concessió de llicències manifestament il·legals que autoritzin el funcionament de les indústries o activitats contaminants a què es refereixen els articles anteriors, o que amb motiu de les seves inspeccions hagi silenciado la infracció de lleis o disposicions normatives de caràcter general que les regulin, ha de ser castigat amb la pena que estableix l'article 404 d'aquest Codi i, a més, amb la de presó de sis mesos a tres anys o la de multa de vuit a vint-i-quatre mesos.

2. S'ha de castigar amb les mateixes penes l'autoritat o el funcionari públic que pel seu compte o com a membre d'un organisme col·legiat hagi resolt o votat a favor de la concessió sabent-ne la injustícia.

Article 330.

El qui, en un espai natural protegit, danyi greument algun dels elements que hagin servit per qualificar-lo, incorre en la pena de presó d'un a quatre anys i multa de dotze a vint-i-quatre mesos.

Article 331.

Els fets que preveu aquest capítol s'han de sancionar, si s'escau, amb la pena inferior en grau, en els casos respectius, quan s'hagin comès per imprudència greu.

CAPÍTOL IV

Dels delictes relatius a la protecció de la flora i la fauna

Article 332.

El qui talli, tali, cremi, arrenqui, recol·lecti o efectui tràfic il·legal d'alguna espècie o subespècie de flora amenaçada o dels seus propàguls, o en destrueixi o alteri greument l'hàbitat, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a dos anys o multa de vuit a vint-i-quatre mesos.

Article 333.

El qui introdueixi o alliberi espècies de flora o fauna no autòctona, de manera que perjudiquin l'equilibri biològic, contravenint a les lleis o disposicions de caràcter general protectores de les espècies de flora o fauna, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a dos anys o multa de vuit a vint-i-quatre mesos.

Article 334.

1. El qui caci o pesqui espècies amenaçades, realitzi activitats que n'impedeixin o en dificultin la reproducció o migració, contravenint a les lleis o disposicions de caràcter general protectores de les espècies de fauna silvestre, comerciï o trafiqui amb aquestes o amb les seves restes, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a dos anys o multa de vuit a vint-i-quatre mesos.

2. La pena s'ha d'imposar en la meitat superior si es tracta d'espècies o subespècies catalogades en perill d'extinció.

Article 335.

El qui caci o pesqui espècies diferents a les indicades a l'article anterior, sense estar autoritzada de manera expressa la seva caça o pesca per les normes específiques en la matèria, ha de ser castigat amb la pena de multa de quatre a vuit mesos.

Article 336.

El qui, sense estar-hi legalment autoritzat, per caçar o pescar empri verí, mitjans explosius o altres instruments o arts d'una eficàcia destructiva similar per a la fauna, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a dos anys o multa de vuit a vint-i-quatre mesos. Si el dany causat és d'importància notòria s'ha d'imposar la pena de presó damunt esmentada en la meitat superior.

Article 337.

En els supòsits que preveuen els tres articles anteriors, s'ha d'imposar a més als responsables la pena d'inhabilitació especial per a l'exercici del dret de caçar o pescar per un termini de tres a vuit anys.

CAPÍTOL V

Disposicions comunes

Article 338.

Quan les conductes definides en aquest títol afectin algun espai natural protegit, s'han d'imposar les penes superiors en grau a les previstes respectivament.

Article 339.

Els jutges o tribunals, de manera motivada, poden ordenar l'adopció, a càrrec de l'autor del fet, de mesures encaminades a restaurar l'equilibri ecològic alterat, així com a adoptar qualsevol altra mesura cautelar necessària per a la protecció dels béns tutelats en aquest títol.

Article 340.

Si el culpable de qualsevol dels fets tipificats en aquest títol ha reparat voluntàriament el dany causat, els jutges i tribunals li han d'imposar la pena inferior en grau a les previstes respectivament.

TÍTOL XVII

Dels delictes contra la seguretat col·lectiva

CAPÍTOL I

Dels delictes de risc catastròfic

SECCIÓ 1a DELS DELICTES RELATIUS A L'ENERGIA NUCLEAR I A LES RADIACIONS IONITZANTS

Article 341.

El qui alliberi energia nuclear o elements radioactius que posin en perill la vida o la salut de les persones o els seus béns, encara que no es produeixi cap explosió, ha de ser sancionat amb la pena de presó de quinze a vint anys, i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic, professió o ofici per un termini de deu a vint anys.

Article 342.

El qui, sense estar comprès a l'article anterior, pertorbi el funcionament d'una instal·lació nuclear o radioactiva, o alteri el desenvolupament d'activitats en les quals intervinguin materials o equips productors de radiacions ionitzants, i creï una situació de perill greu per a la vida o la salut de les persones, ha de ser sancionat amb la pena de presó de quatre a deu anys, i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic, professió o ofici per un termini de sis a deu anys.

Article 343.

El qui exposi una o diverses persones a radiacions ionitzants que posin en perill la seva vida, integritat, salut o béns, ha de ser sancionat amb la pena de presó de sis a dotze anys, i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic, professió o ofici per un termini de sis a deu anys.

Article 344.

Els fets que preveuen els articles anteriors s'han de sancionar amb la pena inferior en grau, en els seus supòsits respectius, quan s'hagin comès per imprudència greu.

Article 345.

1. El qui s'apoderi de materials nuclears o elements radioactius, fins i tot sense ànim de lucre, ha de ser sancionat amb la pena de presó d'un a cinc anys. La mateixa pena s'ha d'imposar a qui sense l'autorització deguda faciliti, rebi, transporti o posseeixi materials radioactius o substàncies nuclears, hi trafiqui, en retiri o n'utilitzi les deixalles o faci ús d'isòtops radioactius.

2. Si la sostracció s'executa utilitzant força en les coses, s'ha d'imposar la pena en la meitat superior.

3. Si el fet es comet amb violència o intimidació en les persones, el culpable ha de ser castigat amb la pena superior en grau.

SECCIÓ 2a DELS ESTRALLS

Article 346.

Els qui, provocant explosions o utilitzant qualsevol altre mitjà de potència destructiva similar, causin la destrucció d'aeroports, ports, estacions, edificis, locals públics, dipòsits que continguin materials inflamables o explosius, vies de comunicació, mitjans de transport col·lectius, o la immersió o l'encallament d'una nau, inundació, explosió d'una mina o instal·lació industrial, aixecament dels carrils d'una via fèrria, canvi maliciós dels senyals utilitzats en el servei d'aquesta per a la seguretat dels mitjans de transport, voladura de pont, destrossa de calçada pública, pertorbació greu de qualsevol classe o mitjà de comunicació, incorren en la pena de presó de deu a vint anys si els estralls comporten necessàriament un perill per a la vida o integritat de les persones.

Si, a més del perill, s'ha produït lesió per a la vida, integritat física o salut de les persones, els fets s'han de castigar separadament amb la pena corresponent al delicte comès.

Article 347.

El qui per imprudència greu provoqui un delicte d'estralls ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a quatre anys.

SECCIÓ 3a D'ALTRES DELICTES DE RISC PROVOCATS PER ALTRES AGENTS

Article 348.

Els qui en la fabricació, manipulació, transport, tinença o comercialització d'explosius, substàncies inflamables o corrosives, tòxiques i asfixiants, o qualsevol altres matèries, aparells o artificis que puguin causar estralls, contravinguin a les normes de seguretat establertes i posin en perill concret la vida, la integritat física o la salut de les persones, o el medi ambient, han de ser castigats amb la pena de presó de sis mesos a dos anys, multa de sis a dotze mesos i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic, professió o ofici per un termini de tres a sis anys.

Article 349.

Els qui en la manipulació, transport o tinença d'organismes contravinguin a les normes o mesures de seguretat establertes i posin perill concret la vida, la integritat

física o la salut de les persones, o el medi ambient, han de ser castigats amb les penes de presó de sis mesos a dos anys, multa de sis a dotze mesos i inhabilitació especial per a l'ocupació o càrrec públic, professió o ofici per un termini de tres a sis anys.

Article 350.

Sense perjudici del que disposa l'article 316, incorren en les penes que preveu l'article anterior els qui en l'obertura de pous o excavacions, en la construcció o demolició d'edificis, preses, canalitzacions o obres anàlogues, o, en la seva conservació, condicionament o manteniment infringeixin les normes de seguretat establertes la inobservança de les quals pugui ocasionar resultats catastròfics, i posin en perill concret la vida, la integritat física de les persones o el medi ambient.

CAPÍTOL II

Dels incendis

SECCIÓ 1a DELS DELICTES D'INCENDI

Article 351.

Els qui provoquin un incendi que comporti perill per a la vida o la integritat física de les persones han de ser castigats amb la pena de presó de deu a vint anys. Els jutges o tribunals poden imposar la pena inferior en grau d'acord amb la menor entitat del perill causat i les altres circumstàncies del fet.

SECCIÓ 2a DELS INCENDIS FORESTALS

Article 352.

Els qui incendiïn forests o masses forestals han de ser castigats amb les penes de presó d'un a cinc anys i multa de dotze a divuit mesos.

Si hi ha hagut perill per a la vida o integritat física de les persones, el fet ha de ser castigat de conformitat amb el que disposa l'article 351, i en tot cas s'ha d'imposar la pena de multa de dotze a vint-i-quatre mesos.

Article 353.

1. Les penes que assenyala l'article anterior s'han d'imposar en la meitat superior si l'incendi té especial gravetat, si es dona alguna de les circumstàncies següents:

1r Que afecti una superfície d'importància considerable.

2n Que en derivin grans o greus efectes erosius en els sòls.

3r Que alteri significativament les condicions de vida animal o vegetal o afecti algun espai natural protegit.

4t En tot cas, quan s'ocasioni un deteriorament greu o una destrucció dels recursos afectats.

2. També s'han d'imposar aquestes penes en la meitat superior quan l'autor actuï per obtenir un benefici econòmic amb els efectes derivats de l'incendi.

Article 354.

1. El qui cali foc a forests o masses forestals sense que arribi a propagar-se l'incendi ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a un any i multa de sis a dotze mesos.

2. La conducta que preveu l'apartat anterior queda exempta de pena si l'incendi no es propaga per l'acció voluntària i positiva de l'autor.

Article 355.

En tots els casos que preveu aquesta secció, els jutges o tribunals poden decidir que la qualificació del sòl a les zones afectades per un incendi forestal no es pugui modificar en un termini de fins a trenta anys. Igualment poden decidir que es limitin o se suprimeixin els usos que es duen a terme a les zones afectades per l'incendi, així com la intervenció administrativa de la fusta cremada procedent de l'incendi.

SECCIÓ 3a DELS INCENDIS EN ZONES NO FORESTALS

Article 356.

El qui incendiï zones de vegetació no forestals i perjudiqui greument el medi natural ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a dos anys i multa de sis a vint-i-quatre mesos.

SECCIÓ 4a DELS INCENDIS EN BÉNS PROPIS

Article 357.

L'incendiari de béns propis ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a quatre anys si tenia el propòsit de defraudar o perjudicar tercers, ha causat defraudació o perjudici, hi havia perill de propagació a edificis, arbrat o plantacions alienes o ha perjudicat greument les condicions de la vida silvestre, els boscos o els espais naturals.

SECCIÓ 5a DISPOSICIÓ COMUNA

Article 358.

El qui per imprudència greu provoqui algun dels delictes d'incendi que penen les seccions anteriors ha de ser castigat amb la pena inferior en grau a les previstes respectivament per a cada cas.

CAPÍTOL III

Dels delictes contra la salut pública

Article 359.

El qui, sense estar degudament autoritzat per fer-ho, elabori substàncies nocives per a la salut o productes químics que puguin causar estralls, o els despatxi o subministri, o hi comerciï, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a tres anys i multa de sis a dotze mesos, i inhabilitació especial per a la professió o indústria per un termini de sis mesos a dos anys.

Article 360.

El qui, estant autoritzat per al tràfic de les substàncies o productes a què es refereix l'article anterior, els despatxi o subministri sense complir les formalitats que preveuen les lleis i reglaments respectius, ha de ser castigat amb la pena de multa de sis a dotze mesos i inhabilitació per a la professió o ofici de sis mesos a dos anys.

Article 361.

Els qui expedeixin o despatxin medicaments deteriorats o caducats, o incompleixin les exigències tècniques

relatives a la seva composició, estabilitat i eficàcia, o substitueixin uns per uns altres, de manera que posin en perill la vida o la salut de les persones, han de ser castigats amb les penes de presó de sis mesos a dos anys, multa de sis a divuit mesos i inhabilitació especial per a la professió o ofici de sis mesos a dos anys.

Article 362.

1. S'ha de castigar amb les penes de presó de sis mesos a tres anys, multa de sis a divuit mesos i inhabilitació especial per a professió o ofici d'un a tres anys:

1r El qui alteri, en fabricar-lo o elaborar-lo o en un moment posterior, la quantitat, la dosi o la composició genuïna, segons el que s'hagi autoritzat o declarat, d'un medicament, i el privi totalment o parcialment de l'eficàcia terapèutica, i amb això posi en perill la vida o la salut de les persones.

2n El qui, amb ànim d'expendre'ls o utilitzar-los de qualsevol manera, imiti o simuli medicaments o substàncies productores d'efectes beneficiosos per a la salut, els doni aparença de veritables, i amb això posi en perill la vida o la salut de les persones.

3r El qui, sabent-ne l'alteració i amb el propòsit d'expendre'ls o destinar-los a l'ús per altres persones, tingui en dipòsit, els anunciï o en faci publicitat, ofereixi, exhibeixi, vengui, faciliti o utilitzi en qualsevol forma els medicaments esmentats i amb això posi en perill la vida o la salut de les persones.

2. Les penes d'inhabilitació que preveuen aquest article i els anteriors han de ser de tres a sis anys si els fets els cometen farmacèutics, o els directors tècnics de laboratoris legalment autoritzats, en nom o representació dels quals actuïn.

3. En casos de summa gravetat, els jutges o tribunals, ateses les circumstàncies personals de l'autor i les del fet, poden imposar les penes superiors en grau a les esmentades.

Article 363.

S'ha de castigar amb la pena de presó d'un a quatre anys, multa de sis a dotze mesos i inhabilitació especial per a professió, ofici, indústria o comerç per un termini de tres a sis anys els productors, distribuïdors o comerciants que posin en perill la salut dels consumidors:

1. Oferint al mercat productes alimentaris amb omisió o alteració dels requisits que estableixen les lleis o reglaments sobre caducitat o composició.

2. Fabricant o venent begudes o comestibles destinats al consum públic i nocius per a la salut.

3. Traficant amb gèneres corromputs.

4. Elaborant productes l'ús dels quals no estigui autoritzat i sigui perjudicial per a la salut, o comerciant-hi.

5. Ocultant o sostraint efectes destinats a ser inutilitzats o desinfectats, per comerciar-hi.

Article 364.

1. El qui adulteri amb additius o altres agents no autoritzats susceptibles de causar danys a la salut de les persones els aliments, substàncies o begudes destinades al comerç alimentari ha de ser castigat amb les penes de l'article anterior. Si el reu és el propietari o el responsable de producció d'una fàbrica de productes alimentaris, se li ha d'imposar, a més, la pena d'inhabilitació especial per a la professió, ofici, indústria o comerç de sis a deu anys.

2. S'ha d'imposar la mateixa pena a qui realitzi qualsevol de les conductes següents:

1r Administrar als animals les carns o els productes dels quals es destinin al consum humà substàncies no permeses que generin risc per a la salut de les persones, o en dosis superiors o per a fins diferents dels autoritzats.

2n Sacrificar animals d'abastament o destinar-ne els productes al consum humà, sabent que se'ls han administrat les substàncies que esmenta el número anterior.

3r Sacrificar animals d'abastament als quals s'hagin aplicat tractaments terapèutics mitjançant substàncies de les esmenta l'apartat 1r.

4t Despatxar per al consum públic les carns o productes dels animals d'abastament sense respectar els períodes d'espera, si s'escau, previstos per reglament.

Article 365.

S'ha de castigar amb la pena de presó de dos a sis anys qui enverini o adulteri amb substàncies infeccioses, o altres que puguin ser greument nocives per a la salut, les aigües potables o les substàncies alimentàries destinades a l'ús públic o al consum d'una col·lectivitat de persones.

Article 366.

En el cas dels articles anteriors, es pot imposar la mesura de clausura de l'establiment, fàbrica, laboratori o local per un termini de fins a cinc anys, i en els supòsits d'extrema gravetat se'n pot decretar el tancament definitiu de conformitat amb el que preveu l'article 129.

Article 367.

Si els fets que preveuen tots els articles anteriors es realitzen per imprudència greu, s'han d'imposar, respectivament, les penes inferiors en grau.

Article 368.

Els qui executin actes de conreu, elaboració o tràfic, o d'una altra manera promoguin, afavoreixin o facilitin el consum il·legal de drogues tòxiques, estupefaents o substàncies psicòtropes, o en posseïxin amb aquelles finalitats, han de ser castigats amb les penes de presó de tres a nou anys i multa del tant al triple del valor de la droga objecte del delicte si es tracta de substàncies o productes que causen un greu dany a la salut, i de presó d'un a tres anys i multa del tant al doble en els altres casos.

Article 369.

S'han d'imposar les penes privatives de llibertat superiors en grau a les assenyalades respectivament a l'article anterior i multa del tant al quàdruple quan:

1r Les drogues tòxiques, estupefaents o substàncies psicòtropes es facilitin a menors de divuit anys o disminuïts psíquics, o s'introdueixin o es difonguin en centres docents, en centres, establiments i unitats militars, en establiments penitenciaris o en centres assistencials.

2n Els fets tinguin lloc en establiments oberts al públic pels responsables o empleats.

3r Sigui d'importància notòria la quantitat de drogues tòxiques, estupefaents o substàncies psicòtropes objecte de les conductes a què es refereix l'article anterior.

4t Les substàncies o productes es facilitin a persones sotmeses a tractament de deshabitació o rehabilitació.

5è Les substàncies o productes s'adulterin, es manipulin o es barrejin entre si o amb altres, de manera que s'incrementi el possible dany a la salut.

6è El culpable pertanyi a una organització o associació, fins i tot de caràcter transitori, que té com a finalitat difondre les substàncies o productes fins i tot de manera ocasional.

7è El culpable participi en altres activitats delictives organitzades o l'execució de les quals està facilitada per la comissió del delictes.

8è El culpable sigui autoritat, facultatiu, funcionari públic, treballador social, docent o educador i actuï amb abús de la seva professió, ofici o càrrec.

9è S'utilitzin menors de setze anys per cometre aquests delictes.

Article 370.

Els jutges o tribunals han d'imposar les penes privatives de llibertat superiors en grau a les assenyalades a l'article anterior i multa del tant al sèxtuple quan les conductes que s'hi defineixen siguin d'extrema gravetat, o quan es tracti dels caps, administradors o encarregats de les organitzacions o associacions esmentades en el número 6è. En aquest últim cas, i també si es dóna el supòsit que preveu el número 2n de l'article esmentat, l'autoritat judicial pot decretar, a més, alguna de les mesures següents:

a) Dissolució de l'organització o associació o clausura definitiva dels locals o dels establiments oberts al públic.

b) Suspensió de les activitats de l'organització o associació, o clausura dels establiments oberts al públic per un temps no superior a cinc anys.

c) Prohibició a aquestes de dur a terme les activitats, operacions mercantils o negocis, en l'exercici dels quals s'hagi facilitat o encobert el delictes, per un temps no superior a cinc anys.

Article 371.

1. El qui fabriqui, transporti, distribueixi, comerciï o tingui en el seu poder equips, materials o substàncies enumerades en el quadre I i quadre II de la Convenció de Nacions Unides, feta a Viena el 20 de desembre de 1988, sobre el tràfic il·lícit d'estupefaents i substàncies psicòtropes, i qualsevol altre producte afegit al mateix conveni o que s'inclouï en altres futurs convenis de la mateixa naturalesa, ratificats per Espanya, sabent que s'utilitzaran en el conreu, la producció o la fabricació il·lícites de drogues tòxiques, estupefaents o substàncies psicòtropes, o per a aquestes finalitats, ha de ser castigat amb la pena de presó de tres a sis anys i multa del tant al triple del valor dels gèneres o efectes.

2. S'ha d'imposar la pena privativa de llibertat en la meitat superior quan les persones que duguin a terme els fets descrits a l'apartat anterior pertanyin a una organització dedicada a les finalitats que s'hi assenyalen, i la pena superior en grau quan es tracti dels caps, administradors o encarregats de les organitzacions o associacions.

En aquests casos, els jutges o tribunals han d'imposar, a més de les penes corresponents, la d'inhabilitació especial del reu per a l'exercici de la seva professió o indústria per un termini de tres a sis anys, i les altres mesures que preveu l'article 370.

Article 372.

Si els fets que preveu aquest capítol els realitza un empresari, un intermediari en el sector financer, facultatiu, funcionari públic, treballador social, docent o educador, en l'exercici del càrrec, professió o ofici, se li ha d'imposar, a més de la pena corresponent, la d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic, professió o ofici, indústria o comerç, de tres a deu anys. S'ha d'imposar la pena d'inhabilitació absoluta de deu a vint anys quan els

fets els realitzi una autoritat o un agent seu, en l'exercici del càrrec.

A aquest efecte, s'entén que són facultatius els metges, psicòlegs, les persones que tenen un títol sanitari, els veterinaris, els farmacèutics i els seus dependents.

Article 373.

La provocació, la conspiració i la proposició per cometre els delictes que preveuen els articles 368 al 372 s'han de castigar amb la pena inferior en un a dos graus a la que correspon, respectivament, als fets que preveuen els preceptes anteriors.

Article 374.

1. Llevat que pertanyin a un tercer de bona fe no responsable del delictes, són objecte de decomís les drogues tòxiques, estupefaents o substàncies psicòtropes, els equips, materials i substàncies a què es refereix l'article 371, els vehicles, vaixells, aeronaus i tots els béns i efectes, siguin de la naturalesa que siguin, que hagin servit d'instrument per a la comissió de qualsevol dels delictes que preveuen els articles anteriors, o provinguin d'aquests, així com els guanys que se n'obtinguin, siguin quines siguin les transformacions que hagin pogut experimentar.

2. A fi de garantir l'efectivitat del decomís, els béns, efectes i instruments a què es refereix el paràgraf anterior poden ser confiscats i posats en dipòsit per l'autoritat judicial des del moment de les primeres diligències. Aquesta autoritat també pot acordar que, amb les garanties degudes per a la seva conservació i mentre se substancia el procediment, els béns, efectes o instruments de comerç lícit puguin ser utilitzats provisionalment per la policia judicial encarregada de la repressió del tràfic il·legal de drogues.

3. Els béns, efectes i instruments definitivament decomissats per sentència s'adjudiquen a l'Estat.

Article 375.

Les condemnes de jutges o tribunals estrangers per delictes de la mateixa naturalesa que els previstos en els articles 368 al 372 d'aquest capítol produeixen els efectes de reincidència, llevat que l'antecedent penal hagi estat cancel·lat o pugui ser-ho d'acord amb el dret espanyol.

Article 376.

En els delictes que preveuen els articles 368 al 372, els jutges o tribunals, raonant-ho en la sentència, poden imposar la pena inferior en un o dos graus a la que assenyalava la llei per al delictes de què es tracti, sempre que el subjecte hagi abandonat voluntàriament les activitats delictives i s'hagi presentat a les autoritats confessant els fets en què ha participat i hagi col·laborat activament amb aquestes tant per impedir la producció del delictes, com per obtenir proves decisives per a la identificació o captura d'altres responsables o per impedir l'actuació o el desenvolupament de les organitzacions o associacions a les quals hagi pertangut o amb les quals hagi col·laborat.

Article 377.

Per determinar la quantia de les multes que s'imposin en aplicació dels articles 368 al 372, el valor de la droga objecte del delictes o dels gèneres o efectes intervinguts és el preu final del producte o, si s'escau, la recompensa o el guany que n'hagi obtingut pel reu o que n'hauria pogut obtenir.

Article 378.

Els pagaments que faci el penat per un o diversos dels delictes a què es refereixen els articles 368 a 372 s'han d'imputar per l'ordre següent:

1r A la reparació del dany causat i indemnització de perjudicis.

2n A la indemnització de l'Estat per l'import de les despeses que s'hagin fet per compte seu en la causa.

3r A la multa.

4t A les costes de l'acusador particular o privat quan en la sentència se n'imposi el pagament.

5è A les altres costes processals, fins i tot les de la defensa del processat, sense preferència entre els interessats.

CAPÍTOL IV

Dels delictes contra la seguretat del trànsit

Article 379.

El qui condueixi un vehicle de motor o un ciclomotor sota la influència de drogues tòxiques, estupefaents, substàncies psicòtropes o begudes alcohòliques ha de ser castigat amb la pena d'arrest de vuit a dotze caps de setmana o multa de tres a vuit mesos i, en qualsevol cas, privació del dret a conduir vehicles de motor i ciclomotors, respectivament, per un temps superior a un any i fins a quatre anys.

Article 380.

El conductor que, requerit per l'agent de l'autoritat, es negui a sotmetre's a les proves legalment establertes per comprovar els fets descrits en l'article anterior, ha de ser castigat com a autor d'un delictes de desobediència greu, que preveu l'article 556 d'aquest Codi.

Article 381.

El qui condueixi un vehicle de motor o un ciclomotor amb temeritat manifesta i posi en perill concret la vida o la integritat de les persones ha de ser castigat amb les penes de presó de sis mesos a dos anys i privació del dret a conduir vehicles de motor i ciclomotors per un termini superior a un i fins a sis anys.

Article 382.

Ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a dos anys o multa de tres a vuit mesos qui originin un risc greu per a la circulació d'alguna de les maneres següents:

1r Alterant la seguretat del trànsit mitjançant la col·locació a la via d'obstacles imprevisibles, el vessament de substàncies lliscants o inflamables, la mutació o el dany de la senyalització, o per qualsevol altre mitjà.

2n No restablint la seguretat de la via, quan hi hagi obligació de fer-ho.

Article 383.

Quan amb els actes que sancionen els articles 379, 381 i 382 s'ocasioni, a més del risc previst, un resultat lesiu, sigui quina sigui la gravetat, els jutges i tribunals han d'apreciar tan sols la infracció penada més greument i condemnar en tot cas a rescabalar la responsabilitat civil que s'hagi originat.

En l'aplicació de les penes que estableixen els articles esmentats, els jutges i tribunals han de procedir segons el

seu prudent arbitri, sense subjectar-se a les regles que preveu l'article 66.

Article 384.

S'ha de castigar amb les penes de presó d'un a quatre anys, multa de sis a dotze mesos i privació del dret a conduir vehicles de motor i ciclomotors per un termini superior a sis anys i fins a deu anys el qui, amb menyspreu conscient per la vida dels altres, incorri en la conducta que descriu l'article 381.

Quan no s'hagi posat en perill concret la vida o la integritat de les persones, la pena de presó ha de ser d'un a dos anys, i les altres penes s'han de mantenir.

Article 385.

El vehicle de motor o el ciclomotor utilitzat en els fets que preveu l'article anterior es considera instrument del delictes als efectes de l'article 127 d'aquest Codi.

TÍTOL XVIII

De les falsedats

CAPÍTOL I

De la falsificació de moneda i efectes timbrats

Article 386.

Ha de ser castigat amb la pena de presó de vuit a dotze anys i multa del tant al dècuple del valor aparent de la moneda:

1r El qui fabriqui moneda falsa.

2n El qui la introdueixi al país.

3r El qui l'expedeixi o distribueixi en connivència amb els falsificadors o introductors.

La tinença de moneda falsa per expendre-la o distribuir-la es castiga amb la pena inferior en un o dos graus, atenent el valor d'aquella i el grau de connivència amb els autors esmentats en els números anteriors. S'ha d'imposar la mateixa pena al qui, sabent-la falsa, adquireixi moneda a fi de posar-la en circulació.

El qui, havent rebut de bona fe moneda falsa, l'expedeixi o la distribueixi després de constar-l'hi la seva falsedat, ha de ser castigat amb les penes d'arrest de nou a quinze caps de setmana i multa de sis a vint-i-quatre mesos, si el valor aparent de la moneda és superior a cinquanta mil pessetes.

Article 387.

A l'efecte de l'article anterior, s'entén per moneda la metàl·lica i paper moneda de curs legal. A aquest efecte, es considera moneda les targetes de crèdit, les de dèbit i els xecs de viatge. Igualment, s'equiparen a la moneda nacional, la de la Unió Europea i les estrangeres.

Article 388.

La condemna d'un tribunal estranger, imposada per un delictes de la mateixa naturalesa dels compresos en aquest capítol, s'ha d'equiparar a les sentències dels jutges o tribunals espanyols quant a la reincidència, llevat que l'antecedent penal hagi estat cancel·lat o pugui ser-ho d'acord amb el dret espanyol.

Article 389.

El qui falsifiqui o expengui, en connivència amb el falsificador, segells de correus o efectes timbrats, o els introduïxi a Espanya tot i conèixer-ne la falsedat, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a tres anys.

L'adquirent de bona fe de segells de correus o efectes timbrats que, tot i conèixer-ne la falsedat, els distribueixi en una quantitat superior a cinquanta mil pessetes, ha de ser castigat amb la pena d'arrest de vuit a dotze caps de setmana, i, si únicament els utilitza, per la mateixa quantitat, amb la pena de multa de tres a dotze mesos.

CAPÍTOL II

De les falsedats documentals

SECCIÓ 1a DE LA FALSIFICACIÓ DE DOCUMENTS PÚBLICS, OFICIALS I MERCANTILS I DELS DESPATXOS TRANSMESOS PER SERVEIS DE TELECOMUNICACIÓ

Article 390.

1. S'ha de castigar amb les penes de presó de tres a sis anys, multa de sis a vint-i-quatre mesos i inhabilitació especial per un termini de dos a sis anys, l'autoritat o el funcionari públic que, en l'exercici de les seves funcions, cometi falsedat:

1r Alterant un document en algun dels seus elements o requisits de caràcter essencial.

2n Simulant un document en tot o en part, de manera que induïxi a error sobre la seva autenticitat.

3r Suposant en un acte la intervenció de persones que no hi han intervingut, o atribuïnt a les que hi han intervingut declaracions o manifestacions diferents de les que hagin fet.

4t Faltant a la veritat en la narració dels fets.

2. S'ha de castigar amb les mateixes penes assenyalades a l'apartat anterior el responsable de qualsevol confessió religiosa que incorri en alguna de les conductes descrites en els números anteriors, respecte a actes i documents que puguin produir efecte en l'estat de les persones o en l'ordre civil.

Article 391.

L'autoritat o funcionari públic que per imprudència greu incorri en alguna de les falsedats que preveu l'article anterior o doni lloc al fet que un altre les cometi, ha de ser castigat amb la pena de multa de sis a dotze mesos i suspensió d'ocupació o càrrec públic per un termini de sis mesos a un any.

Article 392.

El particular que cometi en un document públic, oficial o mercantil, alguna de les falsedats descrites en els tres primers números de l'apartat 1 de l'article 390, ha de ser castigat amb les penes de presó de sis mesos a tres anys i multa de sis a dotze mesos.

Article 393.

El qui, tot i saber-ne la falsedat, presenti en un judici o, per perjudicar un altre, fa ús d'un document fals dels compresos en els articles precedents ha de ser castigat amb la pena inferior en grau a l'assenyalada als falsificadors.

Article 394.

1. L'autoritat o funcionari públic encarregat dels serveis de telecomunicació que suposi o falsifiqui un despatx telegràfic o un altre propi d'aquests serveis incorre en la pena de presó de sis mesos a tres anys i inhabilitació especial per un termini de dos a sis anys.

2. El qui, tot i saber-ne la falsedat, usi el despatx fals per perjudicar a altri, ha de ser castigat amb la pena inferior en grau a l'assenyalada als falsificadors.

SECCIÓ 2a DE LA FALSIFICACIÓ DE DOCUMENTS PRIVATS

Article 395.

El qui, per perjudicar a altri, cometi en un document privat alguna de les falsedats que preveuen els tres primers números de l'apartat 1 de l'article 390, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a dos anys.

Article 396.

El qui, tot i saber-ne la falsedat, presenti en un judici o, per perjudicar a altri, usi un document fals dels compresos a l'article anterior incorre en la pena inferior en grau a l'assenyalada als falsificadors.

SECCIÓ 3a DE LA FALSIFICACIÓ DE CERTIFICATS

Article 397.

El facultatiu que lliuri un certificat fals ha de ser castigat amb la pena de multa de tres a dotze mesos.

Article 398.

L'autoritat o funcionari públic que lliuri un certificat fals ha de ser castigat amb la pena de suspensió de sis mesos a dos anys.

Article 399.

1. El particular que falsifiqui un certificat dels designats en els articles anteriors ha de ser castigat amb la pena de multa de tres a sis mesos.

2. La mateixa pena s'ha d'aplicar a qui faci ús, tot i saber-ho, del certificat fals.

CAPÍTOL III

Disposició general

Article 400.

La fabricació o tinença d'estrís, materials, instruments, substàncies, màquines, programes d'ordinador o aparells, específicament destinats a la comissió dels delictes descrits en els capítols anteriors, es castiguen amb la pena assenyalada en cada cas per als autors.

CAPÍTOL IV

De la usurpació de l'estat civil

Article 401.

El qui usurpi l'estat civil d'un altre ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a tres anys.

CAPÍTOL V

De la usurpació de funcions públiques i de l'intrusisme

Article 402.

El qui exerceixi il·legítimament actes propis d'una autoritat o funcionari públic i s'atribueixi caràcter oficial ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a tres anys.

Article 403.

El qui exerceixi actes propis d'una professió sense tenir el títol acadèmic corresponent expedit o reconegut a Espanya d'acord amb la legislació vigent, incorre en la pena de multa de sis a dotze mesos. Si l'activitat professional exercida exigeix un títol oficial que acrediti la capacitat necessària i habiliti legalment per al seu exercici, i no es posseeix el títol esmentat, s'ha d'imposar la pena de multa de tres a cinc mesos.

Si el culpable, a més, s'atribueix públicament la qualitat de professional emparada pel títol esmentat, se li ha d'imposar la pena de presó de sis mesos a dos anys.

TÍTOL XIX

Delictes contra l'Administració pública

CAPÍTOL I

De la prevaricació dels funcionaris públics i altres comportaments injustos

Article 404.

A l'autoritat o funcionari públic que, sabent-ne la injustícia, dicti una resolució arbitrària en un assumpte administratiu, se l'ha de castigar amb la pena d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de set a deu anys.

Article 405.

L'autoritat o funcionari públic que, en l'exercici de la seva competència i sabent-ne la il·legalitat, proposi, nomeni o doni possessió per exercir un determinat càrrec públic a qualsevol persona sense que hi concorrin els requisits legalment establerts per fer-ho, ha de ser castigat amb les penes de multa de tres a vuit mesos i suspensió d'ocupació o càrrec públic per un termini de sis mesos a dos anys.

Article 406.

La mateixa pena de multa s'ha d'imposar a la persona que accepti la proposta, nomenament o presa de possessió esmentada a l'article anterior, sabent que no té els requisits legalment exigibles.

CAPÍTOL II

De l'abandó de destinació i de l'omissió del deure de perseguir delictes

Article 407.

1. A l'autoritat o funcionari públic que abandoni la destinació amb el propòsit de no impedir o no perseguir qualsevol dels delictes compresos en els títols XXI, XXII, XXIII i XXIV, se l'ha de castigar amb la pena de presó d'un

a quatre anys i inhabilitació absoluta per a ocupació o càrrec públic per un termini de sis a deu anys. Si ha realitzat l'abandó per no impedir o no perseguir qualsevol altre delictes, se li ha d'imposar la pena d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini d'un a tres anys.

2. Les mateixes penes s'han d'imposar, respectivament, quan l'abandó tingui per objecte no executar les penes corresponents a aquests delictes imposades per l'autoritat judicial competent.

Article 408.

L'autoritat o funcionari que, faltant a l'obligació del càrrec, deixi intencionadament de promoure la persecució dels delictes de què tingui notícia o dels responsables, incorre en la pena d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de sis mesos a dos anys.

Article 409.

A les autoritats o funcionaris públics que promoguin, dirigeixin o organitzin l'abandó col·lectiu i manifestament il·legal d'un servei públic, se'ls ha de castigar amb la pena de multa de vuit a dotze mesos i suspensió d'ocupació o càrrec públic per un termini de sis mesos a dos anys.

Les autoritats o funcionaris públics que merament prenguin part en l'abandó col·lectiu o manifestament il·legal d'un servei públic essencial i amb greu perjudici d'aquest o de la comunitat, han de ser castigats amb la pena de multa de vuit a dotze mesos.

CAPÍTOL III

De la desobediència i denegació d'auxili

Article 410.

1. Les autoritats o funcionaris públics que es neguin obertament a complir degudament resolucions judicials, decisions o ordres de l'autoritat superior, dictades dins l'àmbit de la seva competència respectiva i revestides de les formalitats legals, incorren en la pena de multa de tres a dotze mesos i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de sis mesos a dos anys.

2. No obstant el que disposa l'apartat anterior, no incorren en responsabilitat criminal les autoritats o funcionaris per complir un mandat que constitueixi una infracció manifesta, clara i terminant d'un precepte de llei o de qualsevol altra disposició general.

Article 411.

L'autoritat o funcionari públic que, havent suspès, per qualsevol motiu que no sigui el que expressa l'apartat segon de l'article anterior, l'execució de les ordres dels superiors, les desobeeixi després que aquells hagin desaprobat la suspensió, incorre en les penes de multa de dotze a vint-i-quatre mesos, i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini d'un a tres anys.

Article 412.

1. El funcionari públic que, requerit per una autoritat competent, no presti l'auxili degut per a l'Administració de justícia o un altre servei públic, incorre en les penes de multa de tres a dotze mesos, i suspensió d'ocupació o càrrec públic per un termini de sis mesos a dos anys.

2. Si el requerit és autoritat, cap o responsable d'una força pública o un agent de l'autoritat, s'han d'imposar les penes de multa de dotze a divuit mesos i suspensió d'ocupació o càrrec públic pel termini de dos a tres anys.

3. L'autoritat o funcionari públic que, havent estat requerit per un particular per prestar algun auxili a què estigui obligat amb motiu del càrrec per evitar un delictes contra la vida de les persones, s'abstingui de prestar-lo, ha de ser castigat amb la pena de multa de divuit a vint-i-quatre mesos i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de tres a sis anys.

Si es tracta d'un delictes contra la integritat, llibertat sexual, salut o llibertat de les persones, ha de ser castigat amb la pena de multa de dotze a divuit mesos i suspensió d'ocupació o càrrec públic d'un a tres anys.

En el cas que aquest requeriment ho sigui per evitar qualsevol altre delictes o un altre mal, ha de ser castigat amb la pena de multa de tres a dotze mesos i suspensió d'ocupació o càrrec públic per un termini de sis mesos a dos anys.

CAPÍTOL IV

De la infidelitat en la custòdia de documents i de la violació de secrets

Article 413.

L'autoritat o funcionari públic que, sabent-ho, sostregui, destrueixi, inutilitzi o ocult, totalment o parcialment, documents la custòdia dels quals li estigui encomanada amb motiu del càrrec, incorre en les penes de presó d'un a quatre anys, multa de set a vint-i-quatre mesos, i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de tres a sis anys.

Article 414.

1. A l'autoritat o funcionari públic que, amb motiu del càrrec, tingui encomanada la custòdia de documents respecte als quals l'autoritat competent hagi restringit l'accés, i que sabent-ho destrueixi o inutilitzi els mitjans que s'hagin posat per impedir aquest accés o en consenti la destrucció o inutilització, incorre en la pena de presó de sis mesos a un any o multa de sis a vint-i-quatre mesos i, en qualsevol cas, inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini d'un a tres anys.

2. El particular que destrueixi o inutilitzi els mitjans a què es refereix l'apartat anterior ha de ser castigat amb la pena de multa de sis a divuit mesos.

Article 415.

L'autoritat o funcionari públic no comprès a l'article anterior que, sabent-ho i sense l'autorització deguda, accedeixi o permeti accedir a documents secrets la custòdia dels quals li estigui confiada amb motiu del càrrec, incorre en la pena de multa de sis a dotze mesos, i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini d'un a tres anys.

Article 416.

Han de ser castigats amb les penes de presó o multa immediatament inferiors a les respectivament assenyalades en els tres articles anteriors els particulars encarregats accidentalment del despatx o custòdia de documents, per comissió del Govern o de les autoritats o funcionaris públics als quals hagin estat confiats amb motiu del càrrec, que incorrin en les conductes descrites en aquests.

Article 417.

1. L'autoritat o funcionari públic que reveli secrets o informacions que conegui per raó del seu ofici o càrrec i que no hagin de ser divulgats, incorre en la pena de multa

de dotze a divuit mesos i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un temps d'un a tres anys.

Si de la revelació a què fa referència el paràgraf anterior en resulta un dany greu per a la causa pública o per a un tercer, la pena ha de ser de presó d'un a tres anys, i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de tres a cinc anys.

2. Si es tracta de secrets d'un particular, les penes han de ser les de presó de dos a quatre anys, multa de dotze a divuit mesos i suspensió d'ocupació o càrrec públic per un temps d'un a tres anys.

Article 418.

El particular que aprofiti per a si mateix o per a un tercer el secret o la informació privilegiada que obtingui d'un funcionari públic o autoritat, ha de ser castigat amb una multa del tant al triple del benefici obtingut o facilitat. Si en resulta un dany greu per a la causa pública o per a un tercer, la pena ha de ser de presó d'un a sis anys.

CAPÍTOL V

Del suborn

Article 419.

L'autoritat o funcionari públic que, en benefici propi o d'un tercer, sol·liciti o rebí, ell mateix o a través d'una persona interposada, un obsequi o un present o accepti un oferiment o una promesa per realitzar en l'exercici del càrrec una acció o omissió constitutives de delictes, incorre en la pena de presó de dos a sis anys, multa del tant al triple del valor de l'obsequi i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de set a dotze anys, sense perjudici de la pena corresponent al delictes comès amb motiu de l'obsequi o la promesa.

Article 420.

L'autoritat o el funcionari públic que, en benefici propi o d'un tercer, sol·liciti o rebí, ell mateix o a través d'una persona interposada, un obsequi o una promesa per executar un acte injust relatiu a l'exercici del càrrec que no constitueixi delictes, i l'executi, incorre en la pena de presó d'un a quatre anys i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de sis a nou anys, i de presó d'un a dos anys i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de tres a sis anys, si no arriba a executar-lo. En tots dos casos s'ha d'imposar, a més, la multa del tant al triple del valor de l'obsequi.

Article 421.

Quan l'obsequi sol·licitat, rebut o promès tingui per objecte que l'autoritat o el funcionari públic s'abstingui d'un acte que ha de practicar en l'exercici del càrrec, les penes han de ser de multa del tant al doble del valor de l'obsequi i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini d'un a tres anys.

Article 422.

El que disposen els articles precedents també és aplicable als jurats, àrbitres, perits, o qualsevol persona que participi en l'exercici de la funció pública.

Article 423.

1. Els qui amb obsequis, presents, oferiments o promeses corrompin o intentin corrompre les autoritats o els funcionaris públics han de ser castigats amb les mateixes penes de presó i multa que aquests.

2. Els qui atenguin les sol·licituds de les autoritats o funcionaris públics, han de ser castigats amb la pena inferior en grau a la que preveu l'apartat anterior.

Article 424.

Quan el suborn es doni en una causa criminal a favor del reu per part del cònjuge o una altra persona a la qual estigui lligat de manera estable per una relació d'afectivitat anàloga, o d'algun ascendent, descendent o germà, per naturalesa, per adopció o afins en els mateixos graus, s'ha d'imposar al subornador la pena de multa de tres a sis mesos.

Article 425.

1. L'autoritat o funcionari públic que sol·liciti un obsequi o un present o admeti un oferiment o promesa per realitzar un acte propi del càrrec o com a recompensa del que ja ha realitzat, incorre en la pena de multa del tant al triple del valor de l'obsequi i suspensió d'ocupació o càrrec públic per un termini de sis mesos a tres anys.

2. En el cas de recompensa per l'acte realitzat, si aquest és constituït de delictes s'ha d'imposar, a més, la pena de presó d'un a tres anys, multa de sis a deu mesos i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de deu a quinze anys.

Article 426.

L'autoritat o el funcionari públic que admeti un obsequi o un regal que li ofereixin en consideració a la seva funció o per a la consecució d'un acte no prohibit legalment, incorre en la pena de multa de tres a sis mesos.

Article 427.

Queda exempt de pena pel delictes de suborn el particular que hagi accedit ocasionalment a la sol·licitud d'obsequi o present realitzada per l'autoritat o el funcionari públic i denunciï el fet a l'autoritat que tingui el deure d'esbrinar-ho, abans de l'obertura del procediment corresponent, sempre que no hagin transcorregut més de deu dies des de la data dels fets.

CAPÍTOL VI

Del tràfic d'influències

Article 428.

El funcionari públic o l'autoritat que influeixi en un altre funcionari públic o autoritat prevalent-se de l'exercici de les facultats del seu càrrec o de qualsevol altra situació derivada de la relació personal o jeràrquica amb aquest o amb un altre funcionari o autoritat per aconseguir una resolució que li pugui generar directament o indirectament un benefici econòmic per a si mateix o per a un tercer, incorre en les penes de presó de sis mesos a un any, multa del tant al doble del benefici perseguit o obtingut, i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de tres a sis anys. Si obté el benefici perseguit, s'han d'imposar les penes en la meitat superior.

Article 429.

El particular que influeixi en un funcionari públic o autoritat prevalent-se de qualsevol situació derivada de la seva relació personal amb aquest o amb un altre funcionari públic o autoritat per aconseguir una resolució que li pugui generar, directament o indirectament, un benefici econòmic per a ell mateix o per a un tercer, ha de ser cas-

tigat amb les penes de presó de sis mesos a un any, i una multa del tant al doble del benefici perseguit o obtingut. Si obté el benefici perseguit, s'han d'imposar les penes en la meitat superior.

Article 430.

Els qui s'ofereixin a realitzar les conductes descrites en els articles anteriors i sol·licitin de tercers obsequis, presents o qualsevol altra remuneració, o acceptin un oferiment o una promesa, han de ser castigats amb la pena de presó de sis mesos a un any.

En qualsevol dels supòsits a què es refereix aquest article, l'autoritat judicial també pot imposar la suspensió de les activitats de la societat, empresa, organització o despatx i la clausura de les dependències obertes al públic per un termini de sis mesos a tres anys.

Article 431.

En tots els casos que preveuen aquest capítol i l'anterior, els obsequis, presents o regals han de caure en comís.

CAPÍTOL VII

De la malversació

Article 432.

1. L'autoritat o funcionari públic que, amb ànim de lucre, sostregui o consenti que un tercer, amb el mateix ànim, sostregui els cabals o efectes públics que tingui a càrrec seu per raó de les seves funcions incorre en la pena de presó de tres a sis anys i inhabilitació absoluta per un termini de sis a deu anys.

2. S'ha d'imposar la pena de presó de quatre a vuit anys i la d'inhabilitació absoluta per un termini de deu a vint anys si la malversació revesteix una gravetat especial atenent el valor de les quantitats sostretes i el dany o entorpiment produït al servei públic. Aquestes penes també s'han d'aplicar si les coses malversades han estat declarades de valor històric o artístic, o si es tracta d'efectes destinats a alleujar alguna calamitat pública.

3. Quan la sostracció no assoleixi la quantitat de cinc-centes mil pessetes, s'han d'imposar les penes de multa superior a dos i fins a quatre mesos, presó de sis mesos a tres anys i suspensió d'ocupació o càrrec públic per un termini de sis mesos a un any.

Article 433.

L'autoritat o funcionari públic que destini a usos aliens a la funció pública els cabals o efectes posats al seu càrrec per raó de les seves funcions, incorre en la pena de multa de sis a dotze mesos i suspensió d'ocupació o càrrec públic per un termini de sis mesos a tres anys.

Si el culpable no reintegra l'import del que ha desviat dins els deu dies següents al de la incoació del procés, se li han d'imposar les penes de l'article anterior.

Article 434.

L'autoritat o funcionari públic que, amb ànim de lucre propi o d'un altre i amb greu perjudici per a la causa pública, doni una aplicació privada a béns mobles o immobles que pertanyin a qualsevol Administració o entitat estatal, autonòmica o local o organismes dependents d'alguna d'aquestes, incorre en les penes de presó d'un a tres anys i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de tres a sis anys.

Article 435.

Les disposicions d'aquest capítol són extensives:

1r Als qui estiguin encarregats per qualsevol concepte de fons, rendes o efectes de les administracions públiques.

2n Als particulars legalment designats com a dipositaris de cabals o efectes públics.

3r Als administradors o dipositaris de diners o béns embargats, segrestats o dipositats per una autoritat pública, encara que pertanyin a particulars.

CAPÍTOL VIII

Dels fraus i exaccions il·legals

Article 436.

L'autoritat o funcionari públic que intervingui per raó del seu càrrec en qualsevol dels actes de les modalitats de contractació pública o en liquidacions d'efectes o havers públics i es concerti amb els interessats o utilitzi qualsevol altre artifici per defraudar qualsevol ens públic, incorre en les penes de presó d'un a tres anys i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de sis a deu anys.

Article 437.

L'autoritat o funcionari públic que exigeixi, directament o indirectament, drets, tarifes per aranzels o minuts que no siguin deguts o en una quantia superior a la fixada legalment ha de ser castigat, sense perjudici dels reintegraments a què estigui obligat, amb les penes de multa de sis a vint-i-quatre mesos i de suspensió d'ocupació o càrrec públic per un termini de sis mesos a quatre anys.

Article 438.

L'autoritat o funcionari públic que, abusant del seu càrrec, cometi algun delictes d'estafa o apropiació indeguda, incorre en les penes respectivament assenyalades en aquests en la meitat superior i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de dos a sis anys.

CAPÍTOL IX

De les negociacions i les activitats prohibides als funcionaris públics i dels abusos en l'exercici de la seva funció

Article 439.

L'autoritat o funcionari públic que hagi d'informar, per raó del seu càrrec, en qualsevol classe de contracte, assumpte, operació o activitat i s'aprofiti d'aquesta circumstància per forçar o facilitar-se qualsevol forma de participació, directa o per mitjà d'una persona interposada, en aquests negocis o actuacions, incorre en la pena de multa de dotze a vint-i-quatre mesos i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini d'un a quatre anys.

Article 440.

Els perits, els àrbitres i els comptadors partidors que es comportin de la manera que preveu l'article anterior respecte dels béns o coses en la taxació, partició o adjudicació dels quals hagin intervingut, i els tutors, curadores o marmessors respecte dels que pertanyin als seus pupils o testamentaries, han de ser castigats amb la pena de

multa de dotze a vint-i-quatre mesos i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic, professió o ofici, guarda, tutela o curatela, segons els casos, per un termini de tres a sis anys.

Article 441.

L'autoritat o funcionari públic que, llevat dels casos admesos en les lleis o reglaments, realitzi, per si mateix o per una persona interposada, una activitat professional o d'assessorament permanent o accidental, sota la dependència o al servei d'entitats privades o de particulars, en un assumpte en què hagi d'intervenir o hagi intervingut amb motiu del càrrec, o que es tramiti, s'informi o es resolgui a l'oficina o centre directiu en què estigui destinat o del qual depengui, incorre en les penes de multa de sis a dotze mesos i suspensió d'ocupació o càrrec públic per un termini d'un a tres anys.

Article 442.

L'autoritat o funcionari públic que usi un secret que conegui per raó del seu ofici o càrrec, o d'una informació privilegiada, amb ànim d'obtenir un benefici econòmic per a si mateix o per a un tercer, incorre en les penes de multa del tant al triple del benefici perseguit, obtingut o facilitat i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de dos a quatre anys. Si obté el benefici perseguit s'han d'imposar les penes en la meitat superior.

Si en resulta un dany greu per a la causa pública o per a un tercer, la pena ha de ser de presó d'un a sis anys i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de set a deu anys. A l'efecte d'aquest article, s'entén per informació privilegiada qualsevol informació de caràcter concret que es tingui exclusivament amb motiu de l'ofici o càrrec públic i que no hagi estat notificada, publicada o divulgada.

Article 443.

Ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a dos anys i inhabilitació absoluta per un termini de sis a dotze anys l'autoritat o funcionari públic que sol·liciti sexualment una persona que, per a si mateixa o per al seu cònjuge o una altra persona amb la qual estigui lligada de manera estable per una relació d'afectivitat anàloga, ascendent, descendent, germà, per naturalesa, per adopció, o afí en els mateixos graus, tingui pretensions pendents de la resolució d'aquell o sobre les quals hagi d'evacuar informe o elevar consulta al seu superior.

Article 444.

1. El funcionari d'institucions penitenciàries o de centres de protecció o correcció de menors que sol·liciti sexualment una persona subjecta a la seva guarda ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a quatre anys i inhabilitació absoluta per un temps de sis a dotze anys.

2. Incorren en les mateixes penes quan la persona sol·licitada sigui ascendent, descendent, germà, per naturalesa, per adopció, o afins en els mateixos graus, d'una persona que tingui sota la seva guarda. També incorre en aquestes penes quan la persona sol·licitada sigui cònjuge d'una persona que tingui sota la seva guarda o hi estigui lligada de manera estable per una relació d'afectivitat anàloga.

Article 445.

Les penes que preveuen els dos articles anteriors s'han d'imposar sense perjudici de les que corresponguin pels delictes contra la llibertat sexual efectivament comesos.

TÍTOL XX

Delictes contra l'Administració de justícia

CAPÍTOL I

De la prevaricació

Article 446.

El jutge o magistrat que, sabent-ho, dicti una sentència o una resolució injusta ha de ser castigat:

1r Amb la pena de presó d'un a quatre anys si es tracta d'una sentència injusta contra el reu en una causa criminal per delictes i la sentència no ha arribat a executar-se, i amb la mateixa pena en la meitat superior i multa de dotze a vint-i-quatre mesos si s'ha executat. En els dos casos s'ha d'imposar, a més, la pena d'inhabilitació absoluta per un termini de deu a vint anys.

2n Amb la pena de multa de sis a dotze mesos i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de sis a deu anys, si es tracta d'una sentència injusta contra el reu dictada en un procés per falta.

3r Amb la pena de multa de dotze a vint-i-quatre mesos i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de deu a vint anys, quan dicti qualsevol altra sentència o resolució injustes.

Article 447.

El jutge o magistrat que per imprudència greu o ignorància inexcusable dicti una sentència o resolució manifestament injusta incorre en la pena d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de dos a sis anys.

Article 448.

El jutge o magistrat que es negui a jutjar, sense al·legar cap causa legal, o sota el pretext d'obscuritat, insuficiència o silenci de la llei, ha de ser castigat amb la pena d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de sis mesos a quatre anys.

Article 449.

1. En la mateixa pena assenyalada a l'article anterior incorre el jutge, magistrat o secretari judicial culpable de retard maliciós en l'Administració de justícia. S'entén per maliciós el retard provocat per aconseguir qualsevol finalitat il·legítima.

2. Quan el retard sigui imputable a un funcionari diferent dels esmentats a l'apartat anterior, se li ha d'imposar la pena indicada, en la meitat inferior.

CAPÍTOL II

De l'omissió dels deures d'impedir delictes o de promoure'n la persecució

Article 450.

1. El qui, tot i poder-ho fer amb la seva intervenció immediata i sense risc per a ell mateix o per a altri, no impedeixi la comissió d'un delictes que afecti les persones en la seva vida, integritat o salut, llibertat o llibertat sexual, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a dos anys si el delictes és contra la vida, i la de multa de sis a vint-i-quatre mesos en els altres casos, llevat que al delictes no impedit li correspongui una pena igual o infe-

rior, cas en què s'ha d'imposar la pena inferior en grau a la d'aquell.

2. Incorre en les mateixes penes el qui, tot i poder-ho fer, no acudeixi a l'autoritat o als seus agents perquè impedeixin un delictes dels que preveu l'apartat anterior, i de la comissió pròxima o actual del qual tingui notícia.

CAPÍTOL III

De l'encobriment

Article 451.

S'ha de castigar amb la pena de presó de sis mesos a tres anys qui, sabent que s'ha comès un delictes i sense haver-hi intervingut com a autor o còmplice, hi intervingui amb posterioritat a l'execució, d'alguna de les maneres següents:

1r Auxiliant els autors o còmplices perquè es beneficiïn del profit, producte o preu del delictes, sense ànim de lucre propi.

2n Ocultant, alterant o inutilitzant el cos, els efectes o els instruments d'un delictes per impedir-ne el descobriment.

3r Ajudant els presumptes responsables d'un delictes a eludir la investigació de l'autoritat o dels seus agents, o a sostreure's a la crida i cerca, sempre que es doni alguna de les circumstàncies següents:

a) Que el fet encobert sigui constitutiu de traïció, homicidi del rei, de qualsevol dels seus ascendents o descendents, de la reina consort o del consort de la reina, del regent o d'algun membre de la regència, o del príncep hereu de la Corona, genocidi, rebel·lió, terrorisme o homicidi.

b) Que l'afavoridor hagi actuat amb abús de funcions públiques. En aquest cas s'ha d'imposar, a més de la pena de privació de llibertat, la d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de dos a quatre anys si el delictes encobert és menys greu, i la d'inhabilitació absoluta per un termini de sis a dotze anys si aquell és greu.

Article 452.

En cap cas es pot imposar una pena privativa de llibertat que excedeixi la fixada per al delictes encobert. Si aquest està castigat amb una pena d'una altra naturalesa, la pena privativa de llibertat ha de ser substituïda per la de multa de sis a vint-i-quatre mesos, llevat que el delictes encobert tingui assignada una pena igual o inferior a aquesta, cas en què s'ha d'imposar al culpable la pena d'aquell delictes en la meitat inferior.

Article 453.

Les disposicions d'aquest capítol s'apliquen encara que l'autor del fet encobert sigui irresponsable o estigui personalment exempt de pena.

Article 454.

Estan exempts de les penes imposades als encobridors els qui ho siguin del cònjuge o de la persona a qui estan lligats de manera estable per una relació d'afectivitat anàloga, dels seus ascendents, descendents, germans, per naturalesa, per adopció, o afins en els mateixos graus, amb l'única excepció dels encobridors que estiguin presos en el supòsit del número 1r de l'article 451.

CAPÍTOL IV

De la realització arbitrària del dret propi

Article 455.

1. El qui, per realitzar un dret propi, actuant fora de les vies legals, utilitzi violència, intimidació o força en les coses, ha de ser castigat amb la pena de multa de sis a dotze mesos.

2. S'ha d'imposar la pena superior en grau si per a la intimidació o violència es fa ús d'armes o objectes perillosos.

CAPÍTOL V

De l'acusació i denúncia falses i de la simulació de delictes

Article 456.

1. Els qui, sabent-ne la falsedat o amb un menyspreu temerari envers la veritat, imputin a alguna persona fets que, si fossin certs, constituïrien una infracció penal, si aquesta imputació es fa davant un funcionari judicial o administratiu que tingui el deure de d'esbrinar-lo, han de ser sancionats:

1r Amb la pena de presó de sis mesos a dos anys i multa de dotze a vint-i-quatre mesos, si s'imputa un delictes greu.

2n Amb la pena de multa de dotze a vint-i-quatre mesos, si s'imputa un delictes menys greu.

3r Amb la pena de multa de tres a sis mesos, si s'imputa una falta.

2. No es pot procedir contra el denunciador o acusador si no és després d'una sentència ferma o una interlocutòria també ferma, de sobreseïment o arxivament del jutge o tribunal que hagi conegut de la infracció imputada. Aquests han d'ordenar procedir d'ofici contra el denunciador o acusador sempre que de la causa principal en resultin indicis suficients de la falsedat de la imputació, sense perjudici que el fet també pugui perseguir-se quan hi hagi la denúncia prèvia de l'ofès.

Article 457.

El qui, davant algun dels funcionaris assenyalats a l'article anterior, simuli ser responsable o víctima d'una infracció penal o en denunciï una d'inexistent, que provoqui actuacions processals, ha de ser castigat amb la multa de sis a dotze mesos.

CAPÍTOL VI

Del fals testimoni

Article 458.

1. El testimoni que falti a la veritat en el seu testimoniatge en una causa judicial, ha de ser castigat amb les penes de presó de sis mesos a dos anys i una multa de tres a sis mesos.

2. Si el fals testimoni es dona en contra del reu en una causa criminal per delictes, les penes han de ser de presó d'un a tres anys i multa de sis a dotze mesos. Si a conseqüència del testimoni s'ha dictat sentència condemnatòria, s'han d'imposar les penes superiors en grau.

3. S'han d'imposar les mateixes penes si el fals testimoni té lloc davant tribunals internacionals que, en virtut de tractats degudament ratificats de conformitat amb la

Constitució espanyola, exerceixen competències derivades d'aquesta, o es realitza a Espanya en declarar en virtut d'una comissió rogatòria remesa per un tribunal estranger.

Article 459.

Les penes dels articles precedents s'han d'imposar en la meitat superior als perits o intèrprets que faltin a la veritat maliciosament en el seu dictamen o en la seva traducció, els quals, a més, han de ser castigats amb la pena d'inhabilitació especial per a professió o ofici, ocupació o càrrec públic, per un termini de sis a dotze anys.

Article 460.

Quan el testimoni, perit o intèrpret, sense faltar substancialment a la veritat, l'alteri amb reticències, inexactituds o silenciament fets o dades rellevants que conegui, ha de ser castigat amb la pena de multa de sis a dotze mesos i, si s'escau, de suspensió d'ocupació o càrrec públic, professió o ofici, de sis mesos a tres anys.

Article 461.

1. El qui presenti deliberadament testimonis falsos o perits o intèrprets falsosos ha de ser castigat amb les mateixes penes que estableixen per a ells els articles anteriors.

2. S'ha d'imposar la mateixa pena a qui conscientment presenti en el judici elements documentals falsos. Si l'autor del fet ho ha estat a més de la falsedat, s'ha d'imposar la pena corresponent al delictes més greu en la meitat superior.

3. Si el responsable d'aquest delictes és un advocat, procurador, graduat social o representant del Ministeri Fiscal, en actuació professional o exercici de la seva funció, s'ha d'imposar en cada cas la pena en la meitat superior i la d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic, professió o ofici, per un termini de dos a quatre anys.

Article 462.

Queda exempt de pena qui, havent prestat un fals testimoni en una causa criminal, se'n retracti dins el termini i en la forma escaient, i manifesti la veritat perquè tingui efecte abans que es dicti sentència en el procés de què es tracti. Si a conseqüència del fals testimoni, s'ha produït la privació de llibertat, s'han d'imposar les penes corresponents inferiors en grau.

CAPÍTOL VII

De l'obstrucció a la justícia i la deslleialtat professional

Article 463.

1. El qui, citat en forma legal, deixi de comparèixer voluntàriament, sense una causa justa, davant un jutjat o tribunal en un procés criminal amb reu a la presó provisional, i provoqui la suspensió del judici oral, ha de ser castigat amb la pena d'arrest de dotze a divuit caps de setmana i una multa de sis a nou mesos. Incorre en la pena de multa de sis a nou mesos qui, havent estat advertit, ho faci per segona vegada en una causa criminal sense reu a la presó, n'hagi provocat la suspensió o no.

2. Si el responsable d'aquest delictes és advocat, procurador o representant del Ministeri Fiscal, en actuació professional o exercici de la seva funció, se li ha d'imposar la pena en la meitat superior i la d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic, professió o ofici, per un termini de dos a quatre anys.

3. Si la suspensió té lloc, en el cas de l'apartat 1 d'aquest article, com a conseqüència de la incompareixença del jutge o membre del tribunal o de qui exerceixi les funcions de secretari judicial, s'ha d'imposar la pena d'arrest de divuit a vint-i-quatre caps de setmana, multa de sis a dotze mesos i inhabilitació especial per un termini de dos a quatre anys.

Article 464.

1. El qui amb violència o intimidació intenti influir directament o indirectament en qui sigui denunciant, part o imputat, advocat, procurador, perit, intèrpret o testimoni en un procediment perquè modifiqui la seva actuació processal, ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a quatre anys i multa de sis a vint-i-quatre mesos.

Si l'autor del fet aconsegueix el seu objectiu, s'ha d'imposar la pena en la meitat superior.

2. S'han d'imposar les mateixes penes a qui realitzi qualsevol acte atemptatori contra la vida, integritat, llibertat, llibertat sexual o béns, com a represàlia contra les persones que esmenta l'apartat anterior, per la seva actuació en un procediment judicial, sense perjudici de la pena corresponent a la infracció que aquests fets constitueixin.

Article 465.

1. El qui intervingui en un procés com a advocat o procurador amb abús de la seva funció i destrueixi, inutilitzi o ocultï documents o actuacions dels quals hagi rebut trasllat en aquella qualitat, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a dos anys, multa de set a dotze mesos i inhabilitació especial per a la seva professió, ocupació o càrrec públic de tres a sis anys.

2. Si els fets que descriu l'apartat primer d'aquest article els realitza un particular, la pena ha de ser de multa de tres a sis mesos.

Article 466.

1. L'advocat o procurador que reveli actuacions processals declarades secretes per l'autoritat judicial ha de ser castigat amb les penes de multa de dotze a vint-i-quatre mesos i inhabilitació especial per a ocupació, càrrec públic, professió o ofici d'un a quatre anys.

2. Si la revelació de les actuacions declarades secretes, la realitza el jutge o un membre del tribunal, el representant del Ministeri Fiscal, el secretari judicial o qualsevol funcionari al servei de l'Administració de justícia, se li han d'imposar les penes que preveu l'article 417 en la meitat superior.

3. Si la conducta descrita a l'apartat primer, la realitza qualsevol altre particular que intervingui en el procés, la pena s'ha d'imposar en la meitat inferior.

Article 467.

1. L'advocat o procurador que, havent assessorat o assumit la defensa o representació d'alguna persona, sense el seu consentiment defensi o representi en el mateix assumpte algú que tingui interessos contraris, ha de ser castigat amb la pena de multa de sis a dotze mesos i inhabilitació especial per a la professió de dos a quatre anys.

2. L'advocat o procurador que, per acció o omissió, perjudiqui de manera manifesta els interessos que li hagin encomanat ha de ser castigat amb les penes de multa de dotze a vint-i-quatre mesos i inhabilitació especial per a ocupació, càrrec públic, professió o ofici d'un a quatre anys.

Si els fets es realitzen per imprudència greu, s'han d'imposar les penes de multa de sis a dotze mesos i inha-

ilitació especial per a la professió de sis mesos a dos anys.

CAPÍTOL VIII

Del trencament de condemna

Article 468.

Els qui trenquin la condemna, mesura de seguretat, presó, mesura cautelar, conducció o custòdia han de ser castigats amb la pena de presó de sis mesos a un any si estan privats de llibertat, i amb la multa de dotze a vint-i-quatre mesos en els altres casos.

Article 469.

Els sentenciats o presos que fugin del lloc on estan reclosos fent ús de violència o intimidació en les persones o força en les coses o prenent part en un motí han de ser castigats amb la pena de presó de sis mesos a quatre anys.

Article 470.

1. El particular que proporcionï l'evasió a un condemnat, pres o detingut, sigui del lloc on està reclòs, sigui durant la conducció, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a un any i multa de dotze a vint-i-quatre mesos.

2. Si a aquest efecte s'utilitza violència o intimidació en les persones, força en les coses o suborn, la pena ha de ser de presó de sis mesos a quatre anys.

3. Si es tracta d'alguna de les persones esmentades a l'article 454, se l'ha de castigar amb la pena de multa de tres a sis mesos, i en aquest cas el jutge o tribunal pot imposar tan sols les penes corresponents als danys causats o a les amenaces o violències exercides.

Article 471.

S'ha d'imposar la pena superior en grau, en els casos respectius, si el culpable és un funcionari públic encarregat de la conducció o custòdia d'un condemnat, un pres o un detingut. El funcionari ha de ser castigat, a més, amb la pena d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic de sis a deu anys si el fugitiu està condemnat per sentència executòria, i amb la inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic de tres a sis anys en els altres casos.

TÍTOL XXI

Delictes contra la Constitució

CAPÍTOL I

Rebel·lió

Article 472.

Són reus del delictes de rebel·lió els qui s'alcin violentament i públicament per a qualsevol de les finalitats següents:

1r Derogar, suspendre o modificar totalment o parcialment la Constitució.

2n Destituir o desposseir en tot o en part de les seves prerrogatives i facultats el rei o el regent o els membres de la regència, o obligar-los a executar un acte contrari a la seva voluntat.

3r Impedir que se celebrin lliurement eleccions per a càrrecs públics.

4t Dissoldre les Corts Generals, el Congrés dels Diputats, el Senat o qualsevol assemblea legislativa d'una comunitat autònoma, impedir que es reunixin, deliberin o resolguin, arrancar-los alguna resolució o sostreure'ls alguna de les seves atribucions o competències.

5è Declarar la independència d'una part del territori nacional.

6è Substituir per un altre el Govern de la Nació o el consell de govern d'una comunitat autònoma, o usar o exercir per si mateixos les facultats del govern o del consell de govern d'una comunitat autònoma, o de qualsevol dels seus membres, o desposseir-los-en, o impedir-los o coartar-los l'exercici lliure d'aquestes facultats, o obligar qualsevol d'ells a executar actes contraris a la seva voluntat.

7è Sostreure qualsevol classe de força armada a l'obediència del Govern.

Article 473.

1. Els qui, induint els rebels, hagin promogut o sostinguin la rebel·lió, i els caps principals d'aquesta, han de ser castigats amb la pena de presó de quinze a vint-i-cinc anys i inhabilitació absoluta pel mateix període; els qui exerceixin un comandament subaltern, amb la de presó de deu a quinze anys i inhabilitació absoluta de deu a quinze anys, i els mers participants, amb la de presó de cinc a deu anys i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de sis a deu anys.

2. Si s'han esgrimit armes, o si hi ha hagut combat entre la força del seu comandament i els sectors lleials a l'autoritat legítima, o la rebel·lió ha causat estralls en propietats de titularitat pública o privada, ha tallat les comunicacions telegràfiques, telefòniques, per ones, ferroviàries o d'una altra mena, ha exercit violències greus contra les persones, ha exigit contribucions o desviat els cabals públics de la seva inversió legítima, les penes de presó han de ser, respectivament, de vint-i-cinc a trenta anys per als primers, de quinze a vint-i-cinc anys per als segons i de deu a quinze anys per als darrers.

Article 474.

Si la rebel·lió no ha arribat a organitzar-se amb caps coneguts, es consideren com a tals els qui de fet dirigeixin els altres, o portin la veu per ells, o signin escrits expedits a nom seu, o exerceixin altres actes semblants de direcció o representació.

Article 475.

S'ha de castigar com a rebels amb la pena de presó de cinc a deu anys i inhabilitació absoluta per un termini de sis a dotze anys els qui sedueixin o reuneixin tropes o qualsevol altra classe de força armada per cometre el delictes de rebel·lió.

Si la rebel·lió arriba a tenir efecte, es consideren promotors i han de patir la pena fixada a l'article 473.

Article 476.

1. El militar que no utilitzi els mitjans al seu abast per contenir la rebel·lió en les forces del seu comandament ha de ser castigat amb les penes de presó de dos a cinc anys i inhabilitació absoluta de sis a deu anys.

2. S'ha de castigar amb les mateixes penes que preveu l'apartat anterior en la meitat inferior el militar que, sabent que s'intenta cometre un delictes de rebel·lió, no ho denunciï immediatament als seus superiors o a les autoritats o als funcionaris que, per raó del seu càrrec, tinguin l'obligació de perseguir el delictes.

Article 477.

La provocació, la conspiració i la proposició per cometre rebel·lió s'han de castigar amb la inhabilitació que preveuen els articles anteriors, i, a més, amb la pena de presó inferior en un o dos graus a la del delictes corresponent.

Article 478.

En el cas que qui cometi qualsevol dels delictes que preveu aquest capítol estigui constituït en autoritat, la pena d'inhabilitació que hi hagi prevista en cada cas s'ha de substituir per la inhabilitació absoluta per un termini de quinze a vint anys, llevat que el tipus penal de què es tracti estableixi específicament aquesta circumstància.

Article 479.

Després que es manifesti la rebel·lió, l'autoritat governativa ha d'intimar els insurrectes que es dissolguin i es retirin immediatament.

Si els insurrectes no deposen la seva actitud immediatament després de la intimació, l'autoritat ha de fer ús de la força de què disposi per dissoldre'ls.

No és necessària la intimació des del moment en què els rebels obrin el foc.

Article 480.

1. Queda exempt de pena qui estigui implicat en un delictes de rebel·lió i ho reveli a temps de poder evitar-ne les conseqüències.

2. Als mers executors que deixin les armes abans d'haver-ne fet ús i se sotmetin a les autoritats legítimes, se'ls ha d'aplicar la pena de presó inferior en grau. La mateixa pena s'ha d'imposar si els rebels es dissolen o se sotmeten a l'autoritat legítima abans de la intimació o a conseqüència d'aquesta.

Article 481.

Els delictes particulars comesos en una rebel·lió o amb motiu d'aquesta s'han de castigar, respectivament, segons les disposicions d'aquest Codi.

Article 482.

Les autoritats que no hagin resistit la rebel·lió han de ser castigades amb la pena d'inhabilitació absoluta de dotze a vint anys.

Article 483.

Els funcionaris que continuïn exercint el seu càrrec sota el comandament dels alçats o que, sense que se'ls hagi admès la renúncia de la seva ocupació, l'abandonin quan hi hagi perill de rebel·lió, incorren en la pena d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic de sis a dotze anys.

Article 484.

Els qui acceptin una feina dels rebels han de ser castigats amb la pena d'inhabilitació absoluta de sis a dotze anys.

CAPÍTOL II

Delictes contra la Corona

Article 485.

1. El qui mati el rei, o qualsevol dels seus ascendents o descendents, la reina consort o el consort de la reina, el

regent o algun membre de la regència, o el príncep hereu de la Corona, ha de ser castigat amb la pena de presó de vint a vint-i-cinc anys.

2. La temptativa del mateix delictes ha de ser castigat amb la pena inferior en un grau.

3. Si concorren dues o més circumstàncies agreujants en el delictes, s'ha d'imposar la pena de presó de vint-i-cinc a trenta anys.

Article 486.

1. El qui causi al rei, o a qualsevol dels seus ascendents o descendents, a la reina consort o al consort de la reina, al regent o a algun membre de la regència, o al príncep hereu de la Corona, lesions de les previstes a l'article 149, ha de ser castigat amb la pena de presó de quinze a vint anys.

Si es tracta d'alguna de les lesions que preveu l'article 150, ha de ser castigat amb la pena de presó de vuit a quinze anys.

2. El qui els causi qualsevol altra lesió ha de ser castigat amb la pena de presó de quatre a vuit anys.

Article 487.

S'ha de castigar amb la pena de presó de quinze a vint anys, llevat que els fets estiguin castigats amb una pena superior en altres preceptes d'aquest Codi, el qui privi de la seva llibertat personal el rei, o qualsevol dels ascendents o descendents, la reina consort o el consort de la reina, el regent o algun membre de la regència, o el príncep hereu de la Corona.

Article 488.

La provocació, la conspiració i la proposició per als delictes que preveuen els articles anteriors es castiga amb la pena inferior en un o dos graus a les previstes respectivament.

Article 489.

El qui amb violència o intimidació greu obligui les persones esmentades en els articles anteriors a executar un acte contra la seva voluntat ha de ser castigat amb la pena de presó de vuit a dotze anys.

En el cas que preveu el paràgraf anterior, si la violència o la intimidació no són greus, s'ha d'imposar la pena inferior en grau.

Article 490.

1. El qui violi amb violència o intimidació el domicili de qualsevol de les persones que esmenten els articles anteriors ha de ser castigat amb la pena de presó de tres a sis anys. Si no hi ha violència o intimidació, la pena ha de ser de dos a quatre anys.

2. S'ha de castigar amb la pena de presó de tres a sis anys el qui amenaci greument qualsevol de les persones que esmenta l'apartat anterior, i amb la pena de presó d'un a tres anys si l'amenaça és lleu.

3. El qui calumnii o injuriï el rei o qualsevol dels seus ascendents o descendents, la reina consort o el consort de la reina, el regent o algun membre de la regència, o el príncep hereu de la Corona, en l'exercici de les seves funcions o amb motiu o ocasió d'aquestes, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a dos anys si la calúnia o injúria són greus, i amb la de multa de sis a dotze mesos si no ho són.

Article 491.

1. Les calúrnies i injúries contra qualsevol de les persones que esmenta l'article anterior, i tret dels supò-

sits que s'hi preveuen, s'han de castigar amb la pena de multa de quatre a vint mesos.

2. S'ha d'imposar la pena de multa de sis a vint-i-quatre mesos a qui utilitzi la imatge del rei o de qualsevol dels seus ascendents o descendents, o de la reina consort o del consort de la reina, o del regent o d'algun membre de la regència, o del príncep hereu, de qualsevol forma que pugui danyar el prestigi de la Corona.

CAPÍTOL III

Dels delictes contra les institucions de l'Estat i la divisió de poders

SECCIÓ 1a DELICTES CONTRA LES INSTITUCIONS DE L'ESTAT

Article 492.

Els qui, en vacar la Corona o quedar inhabilitat el seu titular per a l'exercici de l'autoritat, impedeixin a les Corts Generals reunir-se per nomenar la regència o el tutor del titular menor d'edat han de ser sancionats amb la pena de presó de deu a quinze anys i inhabilitació absoluta per un termini de deu a quinze anys, sense perjudici de la pena que pugui correspondre'ls per la comissió d'altres infraccions més greus.

Article 493.

Els qui, sense alçar-se públicament, envaeixin amb força, violència o intimidació les seus del Congrés dels Diputats, del Senat o d'una assemblea legislativa de comunitat autònoma, quan hi estiguin reunits, han de ser castigats amb la pena de presó de tres a cinc anys.

Article 494.

Incorren en la pena de presó de sis mesos a un any o multa de dotze a vint-i-quatre mesos els qui promoguin, dirigeixin o presideixin manifestacions o una altra mena de reunions davant les seus del Congrés dels Diputats, del Senat o d'una assemblea legislativa de comunitat autònoma, quan hi estiguin units, i n'alterin el funcionament normal.

Article 495.

1. Els qui, sense alçar-se públicament, portant armes o altres instruments perillosos, intentin penetrar en les seus del Congrés dels Diputats, del Senat o de l'assemblea legislativa d'una comunitat autònoma, per presentar-hi en persona o col·lectivament peticions, incorren en la pena de presó de tres a cinc anys.

2. La pena que preveu l'apartat anterior s'ha d'aplicar en la meitat superior als qui promoguin, dirigeixin o presideixin el grup.

Article 496.

El qui injuriï greument les Corts Generals o una assemblea legislativa de comunitat autònoma, mentre estiguin en sessió, o alguna de les seves comissions en els actes públics en què les representin, ha de ser castigat amb la pena de multa de dotze a divuit mesos.

L'imputat de les injúries que descriu el paràgraf anterior queda exempt de pena si es donen les circumstàncies que preveu l'article 210.

Article 497.

1. Incorren en la pena de presó de sis mesos a un any els qui, sense ser membres del Congrés dels Diputats, del

Senat o d'una assemblea legislativa de comunitat autònoma, en pertorbin greument l'ordre de les sessions.

2. Quan la pertorbació de l'ordre de les sessions a què fa referència l'apartat anterior no sigui greu, s'ha d'imposar la pena de multa de sis a dotze mesos.

Article 498.

Els qui utilitzin força, violència, intimidació o amenaça greu per impedir a un membre del Congrés dels Diputats, del Senat o d'una assemblea legislativa d'una comunitat autònoma assistir a les seves reunions, o, pels mateixos mitjans, coartin la manifestació lliure de les seves opinions o l'emissió del seu vot, han de ser castigats amb la pena de presó de tres a cinc anys.

Article 499.

L'autoritat o el funcionari públic que trenqui la inviolabilitat de les Corts Generals o d'una assemblea legislativa d'una comunitat autònoma ha de ser castigat amb les penes d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de deu a vint anys, sense perjudici de les que li puguin correspondre si el fet constitueix un altre delictes més greu.

Article 500.

L'autoritat o funcionari públic que detingui un membre de les Corts Generals o d'una assemblea legislativa de comunitat autònoma, tret dels supòsits o sense els requisits que estableix la legislació vigent, incorre, segons els casos, en les penes que preveu aquest Codi, imposades en la meitat superior, i a més en la d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic de sis a dotze anys.

Article 501.

L'autoritat judicial que inculpi o processi un membre de les Corts Generals o d'una assemblea legislativa de comunitat autònoma sense els requisits que estableix la legislació vigent ha de ser castigada amb la pena d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic de deu a vint anys.

Article 502.

1. Els qui, havent estat requerits en forma legal i sota advertència, deixin de comparèixer davant una comissió d'investigació de les Corts Generals o d'una assemblea legislativa de comunitat autònoma, han de ser castigats com a reus del delictes de desobediència. Si el reu és una autoritat o un funcionari públic, se li ha d'imposar a més la pena de suspensió d'ocupació o càrrec públic per un termini de sis mesos a dos anys.

2. Incorre en les mateixes penes l'autoritat o el funcionari que obstaculitzi la investigació del Defensor del Poble, del Tribunal de Comptes o d'òrgans equivalents de les comunitats autònomes, negant o dilatant indegudament la tramesa dels informes que aquests sol·licitin o dificultant-los l'accés als expedients o a la documentació administrativa necessària per aquesta investigació.

3. El qui, convocat davant d'una comissió parlamentària d'investigació, falti a la veritat en el seu testimoni ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a un any o una multa de sis a dotze mesos.

Article 503.

Incorren en la pena de presó de dos a quatre anys:

1r Els qui envaeixin violentament o amb intimidació el local on estigui constituït el Consell de Ministres o un consell de govern de comunitat autònoma.

2n Els qui coartin la llibertat del Govern reunit en consell o dels membres d'un govern d'una comunitat autònoma reunit en consell o per qualsevol mitjà hi posin obstacles, llevat que els fets siguin constitutius d'un altre delictes més greu.

Article 504.

Incorren en la pena de multa de dotze a divuit mesos els qui calumniïn, injuriïn o amenacin greument el Govern de la Nació, el Consell General del Poder Judicial, el Tribunal Constitucional, el Tribunal Suprem o el Consell de Govern o el Tribunal Superior de Justícia d'una comunitat autònoma.

El culpable de calúmnies o injúries de conformitat amb el que disposa el paràgraf anterior queda exempt de pena si es donen les circumstàncies que preveuen, respectivament, els articles 207 i 210 d'aquest Codi.

S'imposa la pena de presó de tres a cinc anys als qui emprin força, violència o intimidació per impedir als membres dels esmentats organismes d'assistir a les seves reunions respectives.

Article 505.

Els qui injuriïn o amenacin greument els exèrcits, classes o cossos i forces de seguretat són castigats amb la pena de multa de dotze a divuit mesos.

El culpable de les injúries previstes en el paràgraf anterior queda exempt de pena si es donen les circumstàncies descrites a l'article 210 d'aquest Codi.

SECCIÓ 2a DE LA USURPACIÓ D'ATRIBUCIONS

Article 506.

L'autoritat o el funcionari públic que, mancat d'atribucions per fer-ho, dicti una disposició general o en suspensió l'execució ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a tres anys, multa de sis a dotze mesos i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de sis a dotze anys.

Article 507.

El jutge o magistrat que s'arrogui atribucions administratives que no li pertanyin, o n'impedeixi l'exercici legítim a qui en tingui, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a un any, multa de tres a sis mesos i suspensió d'ocupació o càrrec públic per un termini d'un a tres anys.

Article 508.

1. L'autoritat o funcionari públic que s'arrogui atribucions judicials o impedeixi executar una resolució dictada per l'autoritat judicial competent ha de ser castigat amb les penes de presó de sis mesos a un any, multa de tres a vuit mesos i suspensió d'ocupació o càrrec públic per un temps d'un a tres anys.

2. L'autoritat o funcionari administratiu o militar que atempti contra la independència dels jutges o magistrats, garantida per la Constitució, adreçant-los una instrucció, ordre o intimidació relatives a causes o actuacions de què coneguin, ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a dos anys, multa de quatre a deu mesos i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de dos a sis anys.

Article 509.

El jutge o el magistrat, l'autoritat o el funcionari públic que, legalment requerit d'inhibició, continuï procedint

sense esperar que es decideixi el corresponent conflicte jurisdiccional, excepte en els casos permesos per la llei, ha de ser castigat amb la pena de multa de tres a deu mesos i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de sis mesos a un any.

CAPÍTOL IV

Dels delictes relatius a l'exercici dels drets fonamentals i llibertats públiques i el deure de compliment de la prestació social substitutòria

SECCIÓ 1a DELS DELICTES COMESOS AMB MOTIU DE L'EXERCICI DELS DRETS FONAMENTALS I DE LES LLIBERTATS PÚBLIQUES GARANTITS PER LA CONSTITUCIÓ

Article 510.

1. Els qui provoquin a la discriminació, a l'odi o a la violència contra grups o associacions, per motius racistes, antisemites o altres motius referents a la ideologia, religió o creences, situació familiar, la pertinença dels seus membres a una ètnia o raça, el seu origen nacional, el seu sexe, orientació sexual, malaltia o minusvalidesa, han de ser castigats amb la pena de presó d'un a tres anys i multa de sis a dotze mesos.

2. S'ha de castigar amb la mateixa pena els qui, sabent-ne la falsedat o amb menyspreu temerari cap a la veritat, difonguin informacions injurioses sobre grups o associacions en relació amb la seva ideologia, religió o creences, la pertinença dels seus membres a una ètnia o raça, el seu origen nacional, el seu sexe, orientació sexual, malaltia o minusvalidesa.

Article 511.

1. Incorre en la pena de presó de sis mesos a dos anys i multa de dotze a vint-i-quatre mesos i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini d'un a tres anys el particular encarregat d'un servei públic que denegui a una persona una prestació a la qual tingui dret per raó de la seva ideologia, religió o creença, la seva pertinença a una ètnia o raça, el seu origen nacional, el seu sexe, orientació sexual, situació familiar, malaltia o minusvalidesa.

2. Les mateixes penes s'han d'aplicar quan els fets es cometin contra una associació, fundació, societat o corporació o contra els seus membres per raó de la seva ideologia, religió o creences, la pertinença dels seus membres o d'algun d'ells a una ètnia o raça, el seu origen nacional, el seu sexe, orientació sexual, situació familiar, malaltia o minusvalidesa.

3. Els funcionaris públics que cometin algun dels fets que preveu aquest article incorren en les mateixes penes en la meitat superior i en la d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de dos a quatre anys.

Article 512.

Els qui en l'exercici de les seves activitats professionals o empresarials deneguin a una persona una prestació a la qual tingui dret per raó de la seva ideologia, religió o creences, la seva pertinença a una ètnia, raça o nació, el seu sexe, orientació sexual, situació familiar, malaltia o minusvalidesa, incorren en la pena d'inhabilitació especial per a l'exercici de professió, ofici, indústria o comerç, per un període d'un a quatre anys.

Article 513.

Són punibles les reunions o manifestacions il·lícites, i tenen aquesta consideració:

1r Les que se celebrin amb la finalitat de cometre algun delictes.

2n Aquelles en les qual hi hagi persones amb armes, artefactes explosius o objectes contundents o de qualsevol altra manera perillosos.

Article 514.

1. Els promotors o directors de qualsevol reunió o manifestació compresa en el número 1r de l'article anterior i els qui, en relació amb el número 2n del mateix article, no hagin intentat impedir per tots els mitjans al seu abast les circumstàncies que s'hi esmenten, incorren en les penes de presó d'un a tres anys i multa de dotze a vint-i-quatre mesos. A aquest efecte, es consideren directors o promotors de la reunió o manifestació els qui les convoquin o presideixin.

2. Els assistents a una reunió o manifestació que portin armes o altres mitjans igualment perillosos han de ser castigats amb la pena de presó d'un a dos anys i multa de sis a dotze mesos. Els jutges o tribunals, atesos els antecedents del subjecte, circumstàncies del cas i les característiques de l'arma o instrument portat, poden rebaixar en un grau la pena assenyalada.

3. Les persones que, amb motiu d'una reunió o manifestació, duguin a terme actes de violència contra l'autoritat, els seus agents, persones o propietats públiques o privades, han de ser castigades amb la pena que correspongui al seu delictes, en la meitat superior.

Article 515.

Són punibles les associacions il·lícites. Tenen aquesta consideració:

1r Les que tinguin com a objecte cometre algun delictes o, després de constituïdes, promoguin la comissió d'un delictes.

2n Les bandes armades, organitzacions o grups terroristes.

3r Les que, fins i tot tenint com a objecte un fi lícit, utilitzin mitjans violents o d'alteració o control de la personalitat per a la seva consecució.

4t Les organitzacions de caràcter paramilitar.

5è Les que promoguin la discriminació, l'odi o la violència contra persones, grups o associacions per raó de la seva ideologia, religió o creences, la pertinença dels seus membres o d'algun d'ells a una ètnia, raça o nació, el seu sexe, orientació sexual, situació familiar, malaltia o minusvalidesa, o hi incitin.

Article 516.

En els casos que preveu el número 2n de l'article anterior, s'han d'imposar les penes següents:

1r Als promotors i directors de les bandes armades i organitzacions terroristes, i als qui dirigeixin

qualsevol dels seus grups, les de presó de vuit a catorze anys i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de vuit a quinze anys.

2n Als integrants d'aquestes organitzacions, la de presó de sis a dotze anys, i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de sis a catorze anys.

Article 517.

En els casos que preveuen els números 1r i 3r al 5è de l'article 515, s'imposen les penes següents:

1r Als fundadors, directors i presidents de les associacions, les de presó de dos a quatre anys, multa de dotze a vint-i-quatre mesos i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de sis a dotze anys.

2n Als membres actius, les de presó d'un a tres anys i multa de dotze a vint-i-quatre mesos.

Article 518.

Els qui amb la seva cooperació econòmica o de qualsevol altra classe, en tot cas rellevant, afavoreixin la fundació, organització o activitat de les associacions compreses en els números 1r i 3r al 5è de l'article 515, incorren en la pena de presó d'un a tres anys, multa de dotze a vint-i-quatre mesos, i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic pel termini d'un a quatre anys.

Article 519.

La provocació, la conspiració i la proposició per cometre el delictes d'associació il·lícita s'han de castigar amb la pena inferior en un o dos graus a la que correspongui, respectivament, als fets que preveuen els articles anteriors.

Article 520.

Els jutges o tribunals, en els supòsits que preveu l'article 515, han de disposar la dissolució de l'associació il·lícita i, si s'escau, qualsevol altra de les conseqüències accessòries de l'article 129 d'aquest Codi.

Article 521.

En el delictes d'associació il·lícita, si el reu és autoritat, agent d'aquesta o funcionari públic, se li ha d'imposar, a més de les penes assenyalades, la d'inhabilitació absoluta de deu a quinze anys.

SECCIÓ 2a DELS DELICTES CONTRA LA LLIBERTAT DE CONSCIÈNCIA, ELS SENTIMENTS RELIGIOSOS I EL RESPECTE ALS DIFUNTS

Article 522.

Incorren en la pena de multa de quatre a deu mesos:

1r Els qui per mitjà de violència, intimidació, força o qualsevol altre constrenyiment il·legítim impedeixin a un membre o membres d'una confessió religiosa practicar els actes propis de les creences que professin, o assistir-hi.

2n Els qui pels mateixos mitjans forcin a altri a practicar o actes de culte o ritus, o a concórrer-hi, o a realitzar actes reveladors de professar o no professar una religió, o a mudar la que professin.

Article 523.

El qui amb violència, amenaça, tumult o vies de fet impedeixi, interrompi o pertorbi els actes, funcions, cerimònies o manifestacions de les confessions religioses inscrites en el corresponent registre públic del Ministeri de Justícia i Interior, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a sis anys si el fet s'ha comès en un lloc destinat al culte, i amb la de multa de quatre a deu mesos si es realitza en qualsevol altre lloc.

Article 524.

El qui en un temple, lloc destinat al culte o en cerimònies religioses executi actes de profanació en ofensa dels sentiments religiosos legalment tutelats ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a un any o multa de quatre a deu mesos.

Article 525.

1. Incorren en la pena de multa de vuit a dotze mesos els qui, per ofendre els sentiments dels membres d'una confessió religiosa facin escarni públicament, de paraula, per escrit o mitjançant qualsevol tipus de document, dels seus dogmes, creences, ritus o cerimònies, o vexin, també públicament, els qui els professen o practiquen.

2. En les mateixes penes incorren els qui facin públicament escarni, de paraula o per escrit, dels qui no professen religió o cap creença.

Article 526.

El qui, faltant al respecte que es deu a la memòria dels morts, violi els sepulcres o sepultures, profani un cadàver o les seves cendres o, amb ànim d'ultratge, destrueixi, alteri o danyi les urnes funeràries, panteons, làpides o nínxols ha de ser castigat amb la pena d'arrest de dotze a vint-i-quatre caps de setmana i multa de tres a sis mesos.

SECCIÓ 3a DELS DELICTES CONTRA EL DEURE DE COMPLIMENT DE LA PRESTACIÓ SOCIAL SUBSTITUTÒRIA

Article 527.

S'ha de castigar amb la pena d'inhabilitació absoluta per un termini de vuit a dotze anys i multa de dotze a vint-i-quatre mesos l'objector que, sense una causa justa:

1r Una vegada cridat al compliment del servei que se li assigni, deixi de presentar-lo i endarrereixi la seva incorporació al servei per un temps superior a un mes.

2n Tot i estar incorporat al servei, deixi d'assistir-hi durant més de vint dies consecutius o de trenta de no consecutius.

3r Un cop incorporat per al compliment de la prestació social substitutòria, es negui de manera explícita o per actes concloents a acomplir-la.

La inhabilitació inclou la incapacitat per exercir qualsevol ocupació o càrrec al servei de qualsevol de les administracions, entitats o empreses públiques o dels seus organismes autònoms, i per obtenir subvencions, beques o ajudes públiques de qualsevol tipus.

Una vegada complerta la condemna imposada, el penat queda exempt del compliment de la prestació.

Article 528.

Quan hi hagi constància que l'objecció de consciència s'ha al·legat falsament, les conductes descrites a l'article anterior s'han de castigar amb les penes de l'article 604 en la meitat superior.

CAPÍTOL V

Dels delictes comesos pels funcionaris públics contra les garanties constitucionals

SECCIÓ 1a DELS DELICTES COMESOS PELS FUNCIONARIS PÚBLICS CONTRA LA LLIBERTAT INDIVIDUAL

Article 529.

1. El jutge o magistrat que lliuri una causa criminal a una altra autoritat o funcionari, militar o administratiu, que il·legalment l'hi reclami, ha de ser castigat amb la pena d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de sis mesos a dos anys.

2. Si a més lliura la persona d'un detingut, se li ha d'imposar la pena superior en grau.

Article 530.

L'autoritat o funcionari públic que, havent-hi causa per delicte, acordi, practiqui o prolongui qualsevol privació de llibertat d'un detingut, pres o sentenciat, amb violació dels terminis o altres garanties constitucionals o legals, ha de ser castigat amb la pena d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de quatre a vuit anys.

Article 531.

L'autoritat o funcionari públic que, havent-hi causa per delicte, decreti, practiqui o prolongui la incomunicació d'un detingut, pres o sentenciat, amb violació dels terminis o altres garanties constitucionals o legals, ha de ser castigat amb la pena d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de dos a sis anys.

Article 532.

Si els fets descrits en els dos articles anteriors són comesos per imprudència greu, s'han de castigar amb la pena de suspensió d'ocupació o càrrec públic per un termini de sis mesos a dos anys.

Article 533.

El funcionari penitenciari o de centres de protecció o correcció de menors que imposi als reclusos o interns sancions o privacions indegudes, o empri amb ells un rigor innecessari, ha de ser castigat amb la pena d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de dos a sis anys.

SECCIÓ 2a DELS DELICTES COMESOS PELS FUNCIONARIS PÚBLICS
CONTRA LA INVIOABILITAT DOMICILIÀRIA I ALTRES GARANTIES DE LA
INTIMITAT

Article 534.

1. Ha de ser castigat amb les penes de multa de sis a dotze mesos i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic de dos a sis anys l'autoritat o funcionari públic que, havent-hi una causa per delicte, i sense respectar les garanties constitucionals o legals:

1r Entri en un domicili sense el consentiment de qui hi habita.

2n Escorcolli els papers o documents d'una persona o els efectes que estiguin en el seu domicili, llevat que el propietari hagi donat lliurement el seu consentiment perquè ho faci.

Si no torna al propietari, immediatament després de l'escorcoll, els papers, documents i efectes escorcollats, les penes són les d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic de sis a dotze anys i multa de dotze a vint-i-quatre mesos, sense perjudici de la pena que li pugui correspondre per l'apropiació.

2. L'autoritat o funcionari públic que, amb motiu de l'escorcoll lícit de papers, documents o efectes d'una persona, cometi qualsevol vexació injusta o dany innecessari en els seus béns ha de ser castigat amb les penes previstes per a aquests fets, imposades en la meitat superior, i, a més, amb la pena d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de dos a sis anys.

Article 535.

L'autoritat o funcionari públic que, havent-hi una causa per delicte, intercepti qualsevol mena de correspondència privada, postal o telegràfica, amb violació de les garanties

constitucionals o legals, incorre en la pena d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic de dos a sis anys.

Si divulga o revela la informació obtinguda, s'ha d'imposar la pena d'inhabilitació especial, en la meitat superior, i, a més, la de multa de sis a divuit mesos.

Article 536.

L'autoritat, funcionari públic o agent d'aquests que, havent-hi una causa per delicte, intercepti les telecomunicacions o utilitzi artificis tècnics d'escoltes, transmissió, gravació o reproducció del so, de la imatge o de qualsevol altre senyal de comunicació, amb violació de les garanties constitucionals o legals, incorre en la pena d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic de dos a sis anys.

Si divulga o revela la informació obtinguda, s'han d'imposar les penes d'inhabilitació especial, en la meitat superior i, a més, la de multa de sis a divuit mesos.

SECCIÓ 3a DELS DELICTES COMESOS PELS FUNCIONARIS PÚBLICS
CONTRA ALTRES DRETS INDIVIDUALS

Article 537.

L'autoritat o funcionari públic que impedeixi o obstaculitzi el dret a l'assistència d'un advocat al detingut o pres, procuri o afavoreixi que aquest hi renunciï o no l'informi dels seus drets i de les raons de la seva detenció immediata i d'una manera que li sigui comprensible, ha de ser castigat amb la pena de multa de quatre a deu mesos i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic de dos a quatre anys.

Article 538.

L'autoritat o funcionari públic que estableixi la censura prèvia o, fora dels casos permesos per la Constitució i les lleis, retiri edicions de llibres o diaris o suspengui la seva publicació o la difusió de qualsevol emissió radiotelevisiva, incorre en la pena d'inhabilitació absoluta de sis a deu anys.

Article 539.

L'autoritat o funcionari públic que dissolgui una associació legalment constituïda o en suspengui les activitats, sense resolució judicial prèvia, o sense una causa legítima que li impedeixi dur a terme les seves sessions, ha de ser castigat amb la pena d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic de vuit a dotze anys i multa de sis a dotze mesos.

Article 540.

L'autoritat o el funcionari públic que prohibeixi una reunió pacífica o la dissolgui llevat dels casos expressament permesos per les lleis ha de ser castigat amb la pena d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic de quatre a vuit anys i multa de sis a nou mesos.

Article 541.

L'autoritat o funcionari públic que expropiï els béns d'una persona fora dels casos permesos i sense complir els requisits legals, incorre en les penes d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic d'un a quatre anys i multa de sis a dotze mesos.

Article 542.

Incorre en la pena d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un temps d'un a quatre anys l'autoritat o el funcionari públic que, sabent-ho, impedeixi a una

persona l'exercici d'altres drets cívics reconeguts per la Constitució i les lleis.

CAPÍTOL VI

Dels ultratges a Espanya

Article 543.

Les ofenses o ultratges de paraula, per escrit o de fet a Espanya, a les seves comunitats autònomes o als seus símbols o emblemes, fets amb publicitat, s'han de castigar amb la pena de multa de set a dotze mesos.

TÍTOL XXII

Delictes contra l'ordre públic

CAPÍTOL I

Sedició

Article 544.

Són reus de sedició els qui, sense estar compresos en el delictes de rebel·lió, s'alcin públicament i tumultuàriament per impedir, per la força o fora de les vies legals, que s'apliquin les lleis o que qualsevol autoritat, corporació oficial o funcionari públic exerceixi legítimament les seves funcions o compleixi els seus acords o les resolucions administratives o judicials.

Article 545.

1. Els qui hagin induït, sostingut o dirigit la sedició o hi apareguin com els principals autors han de ser castigats amb la pena de presó de vuit a deu anys, i amb la de deu a quinze anys si són persones constituïdes en autoritat. En ambdós casos s'ha d'imposar, a més, la inhabilitació absoluta pel mateix termini.

2. Llevat d'aquests casos, s'ha d'imposar la pena de quatre a vuit anys de presó i la d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de quatre a vuit anys.

Article 546.

El que disposa l'article 474 és aplicable al cas de sedició si aquesta no ha arribat a organitzar-se amb caps coneguts.

Article 547.

En el cas que la sedició no hagi arribat a entorpir d'una manera greu l'exercici de l'autoritat pública i tampoc no hagi ocasionat la perpetració d'un altre delictes per al qual la llei assenyali penes greus, els jutges o tribunals han de rebaixar en un o dos graus les penes que assenyala aquest capítol.

Article 548.

La provocació, la conspiració i la proposició per a la sedició han de ser castigades amb les penes inferiors en un o dos graus a les respectivament previstes, llevat que arribi a tenir efecte la sedició, cas en què es castiga amb la pena assenyalada en el primer apartat de l'article 545, i els seus autors se'n consideren promotors.

Article 549.

El que disposen els articles 479 a 484 també és aplicable al delictes de sedició.

CAPÍTOL II

Dels atemptats contra l'autoritat, els seus agents i els funcionaris públics, i de la resistència i desobediència

Article 550.

Són reus d'atemptat els qui escometin l'autoritat, els seus agents o funcionaris públics, o utilitzin força contra ells, els intimidin greument o els oposin resistència activa també greu, mentre executin les funcions dels seus càrrecs o amb motiu d'aquestes.

Article 551.

1. Els atemptats que comprèn l'article anterior s'han de castigar amb les penes de presó de dos a quatre anys i multa de tres a sis mesos si l'atemptat és contra autoritat i de presó d'un a tres anys en els altres casos.

2. No obstant el que preveu l'apartat anterior, si l'autoritat contra la qual s'atempta és membre del Govern, dels consells de govern de les comunitats autònomes, del Congrés dels Diputats, del Senat o de les assemblees legislatives de les comunitats autònomes, del Consell General del Poder Judicial o magistrat del Tribunal Constitucional, s'imposa la pena de presó de quatre a sis anys i multa de sis a dotze mesos.

Article 552.

S'han d'imposar les penes superiors en grau a les respectivament previstes a l'article anterior sempre que en l'atemptat es doni alguna de les circumstàncies següents:

1a Si l'agressió es fa amb armes o un altre mitjà perillós.

2a Si l'autor del fet es preval de la seva condició d'autoritat, agent d'aquesta o funcionari públic.

Article 553.

La provocació, la conspiració i la proposició per a qualsevol dels delictes que preveuen els articles anteriors s'han de castigar amb la pena inferior en un o dos graus a la del delictes corresponent.

Article 554.

1. El qui maltracti d'obra o oposi resistència activa greu a una força armada en l'exercici de les seves funcions o amb motiu d'aquestes, ha de ser castigat amb les penes que estableixen els articles 551 i 552, en els casos respectius.

2. A aquests efectes, s'entén per força armada els militars que, vestits d'uniforme, prestin un servei que legalment estigui encomanat a les Forces Armades i els hagi estat ordenat per reglament.

Article 555.

Les penes que preveuen els articles 551 i 552 s'han d'imposar en un grau inferior, en els casos respectius, a qui escometi o intimidi les persones que acorrin a l'autoritat, els seus agents o funcionaris.

Article 556.

Els qui, sense estar compresos en l'article 550, resisteixin a l'autoritat o als seus agents, o els desobeeixin greument, en l'exercici de les seves funcions, han de ser castigats amb la pena de presó de sis mesos a un any.

CAPÍTOL III

Dels desordres públics

Article 557.

Han de ser castigats amb la pena de presó de sis mesos a tres anys els qui, actuant en grup, i a fi d'atemptar contra la pau pública, alterin l'ordre públic i causin lesions a les persones, produeixin danys en les propietats, obstaculitzin les vies públiques o els seus accessos de manera perillosa per als qui hi circulin, o envaeixin instal·lacions o edificis, sense perjudici de les penes que els puguin correspondre de conformitat amb altres preceptes d'aquest Codi.

Article 558.

Han de ser castigats amb la pena d'arrest de set a vint-i-quatre caps de setmana o multa de tres a dotze mesos, els qui pertorbin greument l'ordre en l'audiència d'un tribunal o jutjat, en els actes públics propis de qualsevol autoritat o corporació, en un col·legi electoral, oficina o establiment públic, centre docent, o amb motiu de la celebració d'espectacles esportius o culturals.

Article 559.

Els qui pertorbin greument l'ordre públic per tal d'impedir a alguna persona l'exercici dels seus drets cívics han de ser castigats amb les penes de multa de tres a dotze mesos i inhabilitació especial per al dret de sufragi passiu per un termini de dos a sis anys.

Article 560.

1. Els qui causin danys que interrompin, obstaculitzin o destrueixin línies o instal·lacions de telecomunicacions o la correspondència postal han de ser castigats amb la pena de presó d'un a cinc anys.

2. Incorren en la mateixa pena els qui causin danys en vies fèrries o originin un dany greu per a la circulació ferroviària d'alguna de les formes que preveu l'article 382.

3. S'ha d'imposar la mateixa pena als qui danyin les conduccions o transmissions d'aigua, gas o electricitat per a les poblacions, i n'interrompin o alterin greument el subministrament o servei.

Article 561.

El qui, amb ànim d'atemptar contra la pau pública, afirmi falsament l'existència d'aparells explosius o altres que puguin causar el mateix efecte, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a un any o multa de sis a divuit mesos, atesa l'alarma o pertorbació de l'ordre efectivament produïda.

CAPÍTOL IV

Disposició comuna als capítols anteriors

Article 562.

En el cas que el qui cometi qualsevol dels delictes esmentats en els capítols anteriors d'aquest títol estigui constituït en autoritat, la pena d'inhabilitació prevista en cada cas s'ha de substituir per la inhabilitació absoluta per un termini de deu a quinze anys, llevat que la circumstància esmentada estigui específicament prevista en el tipus penal de què es tracti.

CAPÍTOL V

De la tinença, tràfic i dipòsit d'armes, municions o explosius i dels delictes de terrorisme

SECCIÓ 1a DE LA TINENÇA, TRÀFIC I DIPÒSIT D'ARMES, MUNICIONS O EXPLOSIUS

Article 563.

La tinença d'armes prohibides i la de les que siguin resultat de la modificació substancial de les característiques de fabricació d'armes reglamentades s'han de castigar amb la pena de presó d'un a tres anys.

Article 564.

1. La tinença d'armes de foc reglamentades, sense les llicències o permisos necessaris, s'ha de castigar:

1r Amb la pena de presó d'un a dos anys, si es tracta d'armes curtes.

2n Amb la pena de presó de sis mesos a un any, si es tracta d'armes llargues.

2. Els delictes que preveu el número anterior s'han de castigar, respectivament, amb les penes de presó de dos a tres anys i d'un a dos anys, quan es doni alguna de les circumstàncies següents:

1a Que les armes no tinguin marques de fàbrica o de número, o les tinguin alterades o esborrades.

2a Que s'hagin introduït il·legalment al territori espanyol.

3a Que s'hagin transformat, de manera que se n'hagin modificat les característiques originals.

Article 565.

Els jutges o tribunals poden rebaixar en un grau les penes que assenyalen els articles anteriors sempre que per les circumstàncies del fet i del culpable s'evidenciï la falta d'intenció de fer servir les armes amb fins il·lícits.

Article 566.

Els qui fabriquin, comercialitzin o estableixin dipòsits d'armes o municions no autoritzats per les lleis o l'autoritat competent han de ser castigats:

1r Si es tracta d'armes o municions de guerra o d'armes químiques, amb la pena de presó de cinc a deu anys els promotors i organitzadors, i amb la de presó de tres a cinc anys els qui hagin cooperat a la seva formació.

2n Si es tracta d'armes de foc reglamentades o municions per a aquestes, amb la pena de presó de dos a quatre anys els promotors i organitzadors, i amb la de presó de sis mesos a dos anys els qui hagin cooperat a la seva formació.

3r Es castiga amb les mateixes penes, en els casos respectius, el tràfic d'armes o municions de guerra o de defensa, o d'armes químiques.

Article 567.

1. Es considera dipòsit d'armes de guerra la fabricació, la comercialització o la tinença de qualsevol de les armes esmentades, amb independència del model o classe, encara que estiguin desmuntades en peces. Es considera dipòsit d'armes químiques la seva fabricació, comercialització o tinença.

2. Es consideren armes de guerra les determinades així en les disposicions reguladores de la defensa nacional. Es consideren armes químiques les determinades així

en els tractats o convenis internacionals en què Espanya sigui part.

3. Es considera dipòsit d'armes de foc reglamentades la fabricació, comercialització o reunió de cinc de les armes esmentades o més, encara que estiguin desmuntades en peces.

4. Respecte a les municions, els jutges i tribunals, tenint en compte la quantitat i el tipus, han de declarar si constitueixen dipòsit a l'efecte d'aquest capítol.

Article 568.

La tinença o el dipòsit de substàncies o aparells explosius, inflamables, incendiàries o asfixiants, o els seus components, així com la seva fabricació, tràfic o transport, o subministrament de qualsevol forma, no autoritzat per les lleis o l'autoritat competent, s'han de castigar amb la pena de presó de quatre a vuit anys, si es tracta dels promotors i organitzadors, i amb la pena de presó de tres a cinc anys per als qui hagin cooperat en la seva formació.

Article 569.

Els dipòsits d'armes, municions o explosius establerts en nom o per compte d'una associació amb propòsit delictiu determinen la declaració judicial d'il·licitud i la dissolució consegüent.

Article 570.

En els casos que preveu aquest capítol, si el delinqüent està autoritzat per fabricar o traficar amb alguna o algunes de les substàncies, armes i municions que s'hi esmenten, ha de ser objecte, a més de les penes assenyalades, de la d'inhabilitació especial per a l'exercici de la seva indústria o comerç per un temps de dotze a vint anys.

SECCIÓ 2a DELS DELICTES DE TERRORISME

Article 571.

Els qui pertanyin a bandes armades, organitzacions o grups la finalitat dels quals sigui la de subvertir l'ordre constitucional o alterar greument la pau pública, actuïn al seu servei o hi col·laborin, i cometin els delictes d'estralls o d'incendis tipificats als articles 346 i 351, respectivament, han de ser castigats amb la pena de presó de quinze a vint anys, sense perjudici de la pena que els correspongui si es produeix lesió per a la vida, integritat física o salut de les persones.

Article 572.

1. Els qui pertanyin a les bandes armades, organitzacions o grups terroristes que descriu l'article anterior, actuïn al seu servei o hi col·laborin, i atemptin contra les persones, incorren:

1r En la pena de presó de vint a trenta anys si causen la mort d'una persona.

2n En la pena de presó de quinze a vint anys si causen lesions de les que preveuen els articles 149 i 150 o segresten una persona.

3r En la pena de presó de deu a quinze anys si causen qualsevol altra lesió o detenen de manera il·legal, amenacen o coaccionen una persona.

2. Si els fets es realitzen contra les persones esmentades a l'apartat 2 de l'article 551 o contra membres de les Forces Armades, de les forces i cossos de seguretat de l'Estat, policies de les comunitats autònomes o dels ens locals, s'ha d'imposar la pena en la meitat superior.

Article 573.

El dipòsit d'armes o municions o la tinença o dipòsit de substàncies o aparells explosius, inflamables, incendiàries o asfixiants, o dels seus components, així com la seva fabricació, tràfic, transport o subministrament de qualsevol mena, i la mera col·locació o ús d'aquestes substàncies o dels mitjans o artificis adequats, han de ser castigats amb la pena de presó de sis a deu anys quan els fets els cometi qui pertanyi a les bandes armades, organitzacions o grups terroristes que descriuen els articles anteriors, actuï al seu servei o hi col·labori.

Article 574.

Els qui pertanyin a bandes armades, organitzacions o grups terroristes, actuïn al seu servei o hi col·laborin, i cometin qualsevol altra infracció amb alguna de les finalitats que expressa l'article 571, han de ser castigats amb la pena assenyalada per al delictes o falta executats en la meitat superior.

Article 575.

Els qui, amb la finalitat de procurar fons a les bandes armades, organitzacions o grups terroristes assenyalats anteriorment, o amb el propòsit d'afavorir les seves finalitats, atemptin contra el patrimoni han de ser castigats amb la pena superior en grau a la que correspongui pel delictes comès, sense perjudici de les que escaigui imposar de conformitat amb el que disposa l'article següent per l'acte de col·laboració.

Article 576.

1. Ha de ser castigat amb les penes de presó de cinc a deu anys i multa de divuit a vint-i-quatre mesos el qui porti a terme, reculli o faciliti qualsevol acte de col·laboració amb les activitats o les finalitats d'una banda armada, organització o grup terrorista.

2. Són actes de col·laboració la informació o vigilància de persones, béns o instal·lacions; la construcció, el condicionament, la cessió o la utilització d'allotjaments o dipòsits; l'ocultació o el trasllat de persones vinculades a les bandes armades, organitzacions o grups terroristes; l'organització de pràctiques d'entrenament o l'assistència a aquestes, i, en general, qualsevol altra forma equivalent de cooperació, ajuda o mediació, econòmica o d'una altra mena, amb les activitats de les esmentades bandes armades, organitzacions o grups terroristes.

Quan la informació o vigilància de persones esmentada en el paràgraf anterior posi en perill la seva vida, integritat física, llibertat o patrimoni, s'ha d'imposar la pena que preveu l'apartat 1, en la meitat superior. Si arriba a executar-se el risc previst, el fet s'ha de castigar com a coautor o complicitat, segons els casos.

Article 577.

Els qui, sense pertànyer a cap banda armada, organització o grup terrorista, i amb la finalitat de subvertir l'ordre constitucional o d'alterar greument la pau pública, cometin homicidis, lesions de les tipificades en els articles 149 o 150, detencions il·legals, segrestos, amenaces o coaccions contra les persones, o duguin a terme qualsevol delictes d'incendi, estralls o tinença, tràfic i dipòsit d'armes o municions, s'han de castigar amb la pena que correspongui al fet comès en la seva meitat superior.

Article 578.

La provocació, la conspiració i la proposició per cometre els delictes que preveuen els articles 571 a 577 es castiguen amb la pena inferior en un o dos graus a la que

correspongui, respectivament, als fets que preveuen els articles anteriors.

Article 579.

En els delictes que preveu aquesta secció, els jutges i tribunals, raonant-ho en sentència, poden imposar la pena inferior en un o dos graus a la que assenyala la llei per al delicte de què es tracti, quan el subjecte hagi abandonat voluntàriament les activitats delictives i es presenti a les autoritats confessant els fets en els quals hagi participat i a més col·labori activament amb aquestes per impedir la producció del delicte o coadjuvi eficaçment a l'obtenció de proves decisives per a la identificació o captura d'altres responsables o per impedir l'actuació o el desenvolupament de bandes armades, organitzacions o grups terroristes a què hagi pertangut o amb els quals hagi col·laborat.

Article 580.

En tots els delictes relacionats amb l'activitat de les bandes armades, organitzacions o grups terroristes, la condemna d'un jutge o tribunal estranger s'ha d'equiparar a les sentències dels jutges o tribunals espanyols a l'efecte d'aplicar l'agreujant de reincidència.

TÍTOL XXIII

Dels delictes de traïció i contra la pau o la independència de l'Estat i relatius a la defensa nacional

CAPÍTOL I

Delictes de traïció

Article 581.

L'espanyol que indueixi una potència estrangera a declarar la guerra a Espanya o es concerti amb aquella per al mateix fi ha de ser castigat amb la pena de presó de quinze a vint anys.

Article 582.

Ha de ser castigat amb la pena de presó de dotze a vint anys:

1r L'espanyol que faciliti a l'enemic l'entrada a Espanya, la presa d'una plaça, lloc militar, vaixell o aeronau de l'Estat o magatzems d'intendència o armament.

2n L'espanyol que sedueixi o aplegui tropa espanyola o que estigui al servei d'Espanya perquè es passi a les files enemigues o deserti de les seves banderes mentre estigui en campanya.

3r L'espanyol que recluti gent o subministri armes o altres mitjans eficaços per fer la guerra a Espanya, sota banderes enemigues.

Article 583.

Ha de ser castigat amb la pena de presó de dotze a vint anys:

1r L'espanyol que prengui les armes contra la pàtria sota banderes enemigues.

S'ha d'imposar la pena superior en grau a qui actui com a cap o promotor, o tingui algun comandament, o estigui constituït en autoritat.

2n L'espanyol que subministri a les tropes enemigues cabals, armes, embarcacions, aeronaus, efectes o municions d'intendència o armament o altres mitjans directes i eficaços per hostilitzar Espanya, o afavoreixi el progrés de les armes enemigues d'una manera no inclosa a l'article anterior.

3r L'espanyol que subministri a l'enemic plans de fortaleses, d'edificis o de terrenys, documents o notícies que condueixin directament al mateix fi d'hostilitzar Espanya o d'afavorir el progrés de les armes enemigues.

4t L'espanyol que, en temps de guerra, impedeixi que les tropes nacionals rebin els auxilis indicats en el número 2n o les dades i notícies indicades en el número 3r d'aquest article.

Article 584.

L'espanyol que, amb el propòsit d'afavorir una potència estrangera, associació o organització internacional, es procuri, falsegi, inutilitzi o reveli informació classificada com a reservada o secreta, susceptible de perjudicar la seguretat nacional o la defensa nacional, ha de ser castigat, com a traïdor, amb la pena de presó de sis a dotze anys.

Article 585.

La provocació, la conspiració i la proposició per a qualsevol dels delictes que preveuen els articles anteriors d'aquest capítol s'han de castigar amb la pena de presó inferior en un o dos graus a la del delicte corresponent.

Article 586.

L'estranger resident a Espanya que cometi algun dels delictes compresos en aquest capítol ha de ser castigat amb la pena inferior en grau a l'assenyalada per a aquells, llevat del que estableixen els tractats o el dret de gents sobre els funcionaris diplomàtics, consulars i d'organitzacions internacionals.

Article 587.

Les penes assenyalades en els articles anteriors d'aquest capítol són aplicables als qui cometin els delictes compresos en aquells contra una potència aliada d'Espanya, en cas d'estar en campanya contra l'enemic comú.

Article 588.

Incorren en la pena de presó de quinze a vint anys els membres del Govern que, sense complir el que disposa la Constitució, declarin la guerra o signin la pau.

CAPÍTOL II

Delictes que comprometen la pau o la independència de l'Estat

Article 589.

El qui publiqui o executi a Espanya qualsevol ordre, disposició o document d'un Govern estranger que atempti contra la independència o seguretat de l'Estat, s'oposi a l'observança de les seves lleis o en provoqui l'incompliment, ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a tres anys.

Article 590.

1. El qui, amb actes il·legals o que no estiguin degudament autoritzats, provoqui una declaració de guerra contra Espanya per part d'una altra potència o hi doni motiu, o exposi els espanyols a experimentar vexacions o represàlies en la seva persona o en els seus béns, ha de ser castigat amb la pena de presó de vuit a quinze anys si és autoritat o funcionari, i de quatre a vuit si no ho és.

2. Si no arriba a declarar-se la guerra ni arriben a tenir efecte les vexacions o represàlies, s'ha d'imposar, respectivament, la pena immediatament inferior.

Article 591.

Ha de ser castigat amb les mateixes penes assenyalades a l'article anterior, en casos respectius, el qui, durant una guerra en què no intervingui Espanya, executi qualsevol acte que comprometi la neutralitat de l'Estat o infringeixi les disposicions publicades pel Govern per mantenir-la.

Article 592.

1. S'ha de castigar amb la pena de presó de quatre a vuit anys els qui, amb la finalitat de perjudicar l'autoritat de l'Estat o comprometre la dignitat o els interessos vitals d'Espanya, mantinguin intel·ligència o relació de qualsevol mena amb governs estrangers, amb els seus agents o amb grups, organismes o associacions internacionals o estrangeres.

2. El qui realitzi els actes esmentats a l'apartat anterior amb la intenció de provocar una guerra o rebel·lió ha de ser castigat d'acord amb els articles 581, 473 o 475 d'aquest Codi segons els casos.

Article 593.

S'ha d'imposar la pena de presó de vuit a quinze anys a qui violi una treva o armistici acordat entre la Nació espanyola i una altra d'enemiga, o entre les seves forces bel·ligerants.

Article 594.

1. L'espanyol que, en temps de guerra, comuniqui o faci circular notícies o rumors falsos encaminats a perjudicar el crèdit de l'Estat o els interessos de la Nació, ha de ser castigat amb les penes de presó de sis mesos a dos anys.

2. En les mateixes penes incorre l'estranger que en el territori espanyol realitzi qualsevol dels fets compresos a l'apartat anterior.

Article 595.

El qui, sense autorització legalment concedida, recluti tropes a Espanya per al servei d'una potència estrangera, sigui quin sigui l'objecte que es proposi o la nació a la qual intenti hostilitzar, ha de ser castigat amb la pena de presó de quatre a vuit anys.

Article 596.

1. El qui, en temps de guerra i amb la finalitat de comprometre la pau, seguretat o independència de l'Estat, tingui correspondència amb un país enemic o ocupat per les seves tropes quan el Govern ho hagi prohibit, ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a cinc anys. Si en la correspondència es donen avisos o notícies de les quals pugui aprofitar-se l'enemic, s'ha d'imposar la pena de presó de vuit a quinze anys.

2. Incorre en les mateixes penes el qui executi els delictes compresos en aquest article, encara que dirigeixi la correspondència per un país amic o neutral per eludir la llei.

3. Si el reu es proposa servir l'enemic amb els seus avisos o notícies, s'estima comprès al número 3r o al número 4t de l'article 583.

Article 597.

L'espanyol o estranger que, estant en el territori nacional, passi o intenti passar a un país enemic quan ho hagi prohibit el Govern ha de ser castigat amb la pena de multa de sis a dotze mesos.

CAPÍTOL III

Dels delictes relatius a la defensa nacional

SECCIÓ 1a DEL DESCOBRIMENT I REVELACIÓ DE SECRETS I INFORMACIONS RELATIVES A LA DEFENSA NACIONAL

Article 598.

El qui, sense el propòsit d'afavorir una potència estrangera, aconsegueixi, reveli, falsegi o inutilitzi informació legalment qualificada com a reservada o secreta, relacionada amb la seguretat nacional o la defensa nacional o relativa als mitjans tècnics o sistemes utilitzats per les Forces Armades o les indústries d'interès militar, ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a quatre anys.

Article 599.

La pena que estableix l'article anterior s'ha d'aplicar en la meitat superior quan es doni alguna de les circumstàncies següents:

1r Que el subjecte actiu sigui dipositari o coneixedor del secret o la informació per raó del càrrec o destinació.

2n Que la revelació consisteixi a fer públic el secret o la informació en algun mitjà de comunicació social o de manera que n'asseguri la difusió.

Article 600.

1. El qui sense autorització expressa reproduïx plànols o documentació referents a zones, instal·lacions o materials militars que siguin d'accés restringit i el coneixement dels quals estigui protegit i reservat per una informació legalment qualificada com a reservada o secreta, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a tres anys.

2. Ha de ser castigat amb la mateixa pena el qui tingui en poder seu objectes o informació legalment qualificada com a reservada o secreta, relatius a la seguretat o a la defensa nacional, sense complir les disposicions que estableix la legislació vigent.

Article 601.

El qui, amb motiu del seu càrrec, comissió o servei, tingui en poder seu o conegui oficialment objectes o informació legalment qualificada com a reservada o secreta o d'interès militar, relatius a la seguretat nacional o la defensa nacional, i per imprudència greu faci que siguin coneguts per una persona no autoritzada o divulgats, publicats o inutilitzats, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a un any.

Article 602.

El qui descobreixi, violi, reveli, sostragui o utilitzi informació legalment qualificada com a reservada o secreta relacionada amb l'energia nuclear, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a tres anys, llevat que el fet tingui assenyalada una pena més greu en una altra llei.

Article 603.

El qui destrueixi, inutilitzi, falsegi o obri sense autorització la correspondència o documentació legalment qualificada com a reservada o secreta, relacionades amb la defensa nacional, i que tingui en poder seu per raons del càrrec o destinació, ha de ser castigat amb la pena de presó de dos a cinc anys i inhabilitació especial d'ocupació o càrrec públic per un termini de tres a sis anys.

SECCIÓ 2a DELS DELICTES CONTRA EL DEURE DE PRESTACIÓ DEL
SERVEI MILITAR

Article 604.

El qui, citat legalment per al compliment del servei militar, no s'hi presenti sense una causa justificada, i endarrereixi la seva incorporació al servei per un temps superior a un mes, o, sense haver-se incorporat encara a les Forces Armades, manifesti explícitament en l'expedient la seva negativa a complir el servei sense cap causa legal, ha de ser castigat amb la pena de sis mesos a dos anys de presó i inhabilitació absoluta per un termini de deu a catorze anys en temps de pau, i de dos a quatre anys de presó i deu a catorze anys d'inhabilitació absoluta, en temps de guerra.

La inhabilitació inclou la incapacitat per exercir qualsevol ocupació o càrrec al servei de les administracions, entitats o empreses públiques o dels seus organismes autònoms i per obtenir subvencions, beques o ajudes públiques de qualsevol tipus.

Una vegada complerta la condemna imposada, el penat queda exempt del compliment del servei militar, excepte en el cas de mobilització per causa de guerra.

TÍTOL XXIV

Delictes contra la comunitat internacional

CAPÍTOL I

DELICTES CONTRA EL DRET DE GENTS

Article 605.

1. El qui mati al cap d'un Estat estranger, o una altra persona internacionalment protegida per un tractat, que estigui a Espanya, ha de ser castigat amb la pena de presó de vint a vint-i-cinc anys. Si en el fet hi concorren dues circumstàncies o més agreujants s'ha d'imposar la pena de presó de vint-i-cinc a trenta anys.

2. El qui causi lesions de les que preveu l'article 149 a les persones esmentades en l'apartat anterior ha de ser castigat amb la pena de presó de quinze a vint anys.

Si es tracta d'alguna de les lesions que preveu l'article 150 es castiga amb la pena de presó de vuit a quinze anys, i de quatre a vuit anys si és qualsevol altra lesió.

3. Qualsevol altre delicte comès contra les persones esmentades en els números precedents, o contra els locals oficials, la residència particular o els mitjans de transport de les persones esmentades, ha de ser castigat amb les penes que estableix aquest Codi per als delictes respectius, en la meitat superior.

Article 606.

1. El qui violi la immunitat personal del cap d'un altre Estat o d'una altra persona internacionalment protegida per un tractat ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a tres anys.

2. Quan els delictes compresos en aquest article i en l'anterior no tinguin assenyalada una penalitat recíproca en les lleis del país a què corresponguin les persones ofeses, s'ha d'imposar al delinqüent la pena que seria pròpia del delicte, d'acord amb les disposicions d'aquest Codi, si la persona ofesa no té el caràcter oficial esmentat a l'apartat anterior.

CAPÍTOL II

Delictes de genocidi

Article 607.

1. Els qui, amb el propòsit de destruir totalment o parcialment un grup nacional, ètnic, racial o religiós, perpetrin algun dels actes següents, han de ser castigats:

1r Amb la pena de presó de quinze a vint anys si maten algun dels seus membres.

Si en el fet hi concorren dues circumstàncies agreujants o més, s'ha d'imposar la pena superior en grau.

2n Amb la presó de quinze a vint anys si agredeixen sexualment algun dels seus membres o produeixen alguna de les lesions que preveu l'article 149.

3r Amb la presó de vuit a quinze anys, si sotmeten el grup o qualsevol dels individus a condicions d'existència que posin en perill la seva vida o pertorbin greument la seva salut, o quan els produeixin algunes de les lesions que preveu l'article 150.

4t Amb la mateixa pena, si duen a terme desplaçaments forçosos del grup o dels seus membres, adopten qualsevol mesura que tendeixi a impedir el seu gènere de vida o reproducció, o bé traslladen per la força individus d'un grup a un altre.

5è Amb la de presó de quatre a vuit anys, si produeixen qualsevol altra lesió diferent de les assenyalades en els números 2n i 3r d'aquest apartat.

2. La difusió per qualsevol mitjà d'idees o doctrines que neguin o justifiquin els delictes tipificats a l'apartat anterior d'aquest article, o pretenguin la rehabilitació de règims o institucions que emparin pràctiques generadores d'aquells, ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a dos anys.

CAPÍTOL III

Dels delictes contra les persones i béns protegits en cas de conflicte armat

Article 608.

A l'efecte d'aquest capítol, s'entén per persones protegides:

1r Els ferits, malalts o naufrags i el personal sanitari o religiós, protegits pel I i II convenis de Ginebra de 12 d'agost de 1949 o pel Protocol I addicional de 8 de juny de 1977.

2n Els presoners de guerra protegits pel III Conveni de Ginebra de 12 d'agost de 1949 o pel Protocol I addicional de 8 de juny de 1977.

3r La població civil i les persones civils protegides pel IV Conveni de Ginebra de 12 d'agost de 1949 o pel Protocol I addicional de 8 de juny de 1977.

4t Les persones fora de combat i el personal de la potència protectora i del seu substitut protegits pels convenis de Ginebra de 12 d'agost de 1949 o pel Protocol I addicional de 8 de juny de 1977.

5è Els parlamentaris i les persones que els acompanyin, protegits pel Conveni II de l'Haia de 29 de juliol de 1899.

6è Qualsevol altra que tingui aquella condició en virtut del Protocol II addicional de 8 de juny de 1977 o de qualsevol altre tractat internacional en què Espanya sigui part.

Article 609.

El qui, amb motiu d'un conflicte armat, maltracti d'obra o posi en perill greu la vida, la salut o la integritat de qualsevol persona protegida, la faci objecte de tortura o tractes inhumans, inclosos els experiments biològics, li causi grans patiments o la sotmeti a qualsevol acte mèdic que no estigui indicat pel seu estat de salut ni d'acord

amb les normes mèdiques generalment reconegudes que la part responsable de l'actuació aplicaria, en circumstàncies mèdiques anàlogues, als seus propis nacionals no privats de llibertat, ha de ser castigat amb la pena de presó de quatre a vuit anys, sense perjudici de la pena que pugui correspondre pels resultats lesius produïts.

Article 610.

El qui, amb motiu d'un conflicte armat, empri o ordeni que s'emprin mètodes o mitjans de combat prohibits o destinats a causar patiments innecessaris o mals superflus, així com els concebuts per causar o dels quals de manera fonamentada es pugui preveure que causin danys extensos, duradors i greus al medi ambient natural, i comprometin la salut o la supervivència de la població, ha de ser castigat amb la pena de presó de deu a quinze anys, sense perjudici de la pena que correspongui pels resultats produïts.

Article 611.

Ha de ser castigat amb la pena de presó de deu a quinze anys, sense perjudici de la pena que correspongui pels resultats produïts, el qui, amb motiu d'un conflicte armat:

1r Realitzi o ordeni realitzar atacs indiscriminats o excessius o faci objecte la població civil d'atacs, represàlies o actes o amenaces de violència la finalitat principal dels quals sigui aterrir-la.

2n Destruïxi o danyi, violant les normes del dret internacional aplicables en els conflictes armats, un vaixell o una aeronau no militars d'una part adversa o neutral, innecessàriament i sense donar temps o sense adoptar les mesures necessàries per procurar la seguretat de les persones i la conservació de la documentació de bord.

3r Obligui un presoner de guerra o una persona civil a servir, en qualsevol forma, en les forces armades de la part adversa, o els privi del seu dret a ser jutjats regularment i imparcialment.

4t Deporti, traslladi de manera forçosa, prengui com a ostatge o detingui il·legalment qualsevol persona protegida.

5è Traslladi i faci assentar en territori ocupat població de la part ocupant perquè hi resideixi de manera permanent.

6è Realitzi, ordeni realitzar o mantingui, respecte a qualsevol persona protegida, pràctiques de segregació racial i altres pràctiques inhumanes i degradants basades en altres distincions de caràcter desfavorable, que comportin un ultratge contra la dignitat personal.

7è Impedeixi o demori, injustificadament, l'alliberament o la repatriació de presoners de guerra o de persones civils.

Article 612.

Ha de ser castigat amb la pena de presó de tres a set anys, sense perjudici de la pena que correspongui pels resultats produïts, el qui, amb motiu d'un conflicte armat:

1r Violi expressament la protecció deguda a unitats sanitàries i mitjans de transport sanitaris, camps de presoners, zones i localitats sanitàries i de seguretat, zones neutralitzades o llocs d'internament de la població civil, localitats no defensades i zones desmilitaritzades, donades a conèixer pels signes o senyals distintius apropiats.

2n Exerceixi violència sobre el personal sanitari o religiós o integrant de la missió mèdica o de les societats d'auxili.

3r Injuriï greument, privi o no procuri l'aliment indispensable o l'assistència mèdica necessària a qualsevol persona protegida o la faci objecte de tractes humiliants o degradants, prostitució induïda o forçada o qualsevol forma d'atemptat al seu pudor, ometi informar-lo, sense

demora justificada i de manera comprensible, de la seva situació, imposi càstigs col·lectius per actes individuals, o violi les prescripcions sobre allotjament de dones i famílies o sobre protecció especial de dones i nens que estableixen els tractats internacionals en els quals Espanya és part.

4t Usi indegudament o de manera pèrfida els signes protectors o distintius, emblemes o senyals establerts i reconeguts en els tractats internacionals en els quals Espanya sigui part, especialment els signes distintius de la Creu Roja i de la Mitjana Lluna Roja.

5è Utilitzi indegudament o de manera pèrfida la bandera, uniforme, insígnia o emblema distintiu d'estats neutrals, de les Nacions Unides o d'altres estats que no siguin parts en el conflicte o de parts adverses, durant els atacs o per cobrir, afavorir, protegir o obstaculitzar operacions militars, llevat dels casos exceptuats de manera expressa que prevegin els tractats internacionals en els quals Espanya sigui part.

6è Utilitzi indegudament o de manera pèrfida la bandera de parlament o de rendició, atempti contra la inviolabilitat o retingui indegudament parlamentaris o qualsevol de les persones que els acompanyin, personal de la potència protectora o els substituïts, o membres de la Comissió Internacional d'Enquesta.

7è Desposseeixi dels seus efectes un cadàver, ferit, malalt, naufrag, presoner de guerra o persona civil inter-nada.

Article 613.

1. Ha de ser castigat amb la pena de presó de quatre a sis anys el qui, amb motiu d'un conflicte armat:

a) Ataqüi o faci objecte de represàlies o d'actes d'hostilitat béns culturals o llocs de culte clarament reconeguts, que constitueixen el patrimoni cultural o espiritual dels pobles i als quals s'hagi conferit protecció en virtut d'acords especials, i causi hi com a conseqüència extenses destruccions i sempre que aquests béns no estiguin situats en la immediata proximitat d'objectius militars o no siguin utilitzats en suport de l'esforç militar de l'adversari.

b) Ataqüi o faci objecte de represàlies o d'actes d'hostilitat béns de caràcter civil de la part adversa, i causi la seva destrucció, sempre que això no ofereixi, en les circumstàncies del cas, un avantatge militar definit o que aquests béns no contribueixin eficaçment a l'acció militar de l'adversari.

c) Ataqüi, destrueixi, sostregui o inutilitzi els béns indispensables per a la supervivència de la població civil, llevat que la part adversa utilitzi aquests béns en suport directe d'una acció militar o exclusivament com a mitjà de subsistència per als membres de les seves Forces Armades.

d) Ataqüi o faci objecte de represàlies les obres o instal·lacions que continguin forces perilloses, quan aquests atacs puguin produir l'alliberament d'aquelles forces i causar, en conseqüència, pèrdues importants en la població civil, llevat que les obres o instal·lacions s'utilitzin en suport regular, important i directe d'operacions militars i que aquests atacs siguin l'únic mitjà factible de posar fi a aquest suport.

e) Destruïxi, danyi o s'apoderi, sense necessitat militar, de coses que no li pertanyen, obligui un altre a lliurar-les o realitzi qualsevol altres actes de pillatge.

2. En cas que es tracti de béns culturals sota protecció especial, o en els supòsits d'extrema gravetat, es pot imposar la pena superior en grau.

Article 614.

El qui, amb motiu d'un conflicte armat, realitzi o ordeni realitzar qualsevol altres infraccions o actes contraris a les prescripcions dels tractats internacionals en els quals

Espanya sigui part i relatius a la conducció de les hostilitats, protecció dels ferits, malalts i naufrags, tracte als presoners de guerra, protecció de les persones civils i protecció dels béns culturals en cas de conflicte armat, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a dos anys.

CAPÍTOL IV

Disposicions comunes

Article 615.

La provocació, la conspiració i la proposició per a l'execució dels delictes que preveu aquest títol s'han de castigar amb la pena inferior en un o dos graus a la que els correspondria.

Article 616.

En el cas que una autoritat o funcionari públic cometi qualsevol dels delictes compresos en aquest títol i en l'anterior se li ha d'imposar, a més de les penes que s'hi assenyalen, la d'inhabilitació absoluta per un termini de deu a vint anys; si és un particular, els jutges o tribunals li poden imposar la d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un temps d'un a deu anys.

LLIBRE III

Faltes i les seves penes

TÍTOL I

Faltes contra les persones

Article 617.

1. El qui, per qualsevol mitjà o procediment, causi a un altre una lesió no definida com a delictes en aquest Codi ha de ser castigat amb la pena d'arrest de tres a sis caps de setmana o multa d'un a dos mesos.

2. El qui colpegi o maltracti d'obra un altre sense causar-li lesió ha de ser castigat amb la pena d'arrest d'un a tres caps de setmana o multa de deu a trenta dies.

Quan els ofesos siguin el cònjuge o la persona a qui estigui lligat de manera estable per una relació d'afectivitat anàloga, o els fills propis, o el cònjuge o convivent, pupils, o ascendents, sempre que convisquin amb ell, la pena ha de ser la d'arrest de tres a sis caps de setmana o multa d'un a dos mesos.

Article 618.

Han de ser castigats amb la pena d'arrest de tres a sis caps de setmana o multa d'un a dos mesos els qui trobin abandonat un menor d'edat o un incapac i no el presentin a l'autoritat o a la família, o no li prestin, si s'escau, l'auxili que les circumstàncies requereixin.

Article 619.

Han de ser castigats amb la pena de multa de deu a vint dies els qui deixin de prestar assistència o, si s'escau, l'auxili que les circumstàncies requereixin a una persona d'edat avançada o discapacitada que estigui desvalguda i depengui de les seves atencions.

Article 620.

Han de ser castigats amb la pena de multa de deu a vint dies:

1r Els qui, de manera lleu, amenacin un altre amb armes o altres instruments perillosos, o els treguin en una baralla, mentre no sigui en defensa justa, i llevat que el fet sigui constitutiu de delictes.

2n Els qui causin a un altre una amenaça, coacció, injúria o vexació injusta de caràcter lleu.

Els fets descrits en aquest article només són perseguibles mitjançant la denúncia de la persona ofesa o del seu representant legal.

Article 621.

1. Els qui per imprudència greu causin alguna de les lesions que preveu l'apartat 2 de l'article 147 han de ser castigats amb la pena de multa d'un a dos mesos.

2. Els qui per imprudència lleu causin la mort d'una altra persona han de ser castigats amb la pena de multa d'un a dos mesos.

3. Els qui per imprudència lleu causin lesió constitutiva de delictes han de ser castigats amb pena de multa de quinze a trenta dies.

4. Si el fet es comet amb vehicle de motor o ciclomotor, es pot imposar a més, respectivament, la privació del dret a conduir-los per un termini de tres mesos a un any.

5. Si el fet es comet amb arma es pot imposar, a més, la privació del dret a tenir i portar armes per un termini de tres mesos a un any.

6. Les infraccions penades en aquest article només són perseguibles mitjançant denúncia de la persona ofesa o del seu representant legal.

Article 622.

Els pares, tutors o guardadors d'un menor que, sense arribar a incórrer, si s'escau, en el delictes de desobediència, infringeixin la resolució adoptada pel jutge o tribunal, i s'apoderin del menor traient-lo de la guarda establerta en la resolució judicial o per decisió de l'entitat pública que en tingui encomanada la tutela, el retirin de l'establiment, família, persona o institució tutelar a la qual se li hagi encomanat, o no el restitueixin quan hi estiguin obligats, han de ser castigats amb la pena de multa d'un a dos mesos.

TÍTOL II

Faltes contra el patrimoni

Article 623.

Han de ser castigats amb arrest de dos a sis caps de setmana o multa d'un a dos mesos:

1. Els qui cometin furt, si el valor del que s'ha furat no passa de cinquanta mil pessetes.

2. Els qui realitzin la conducta descrita a l'article 236, sempre que el valor de la cosa no passi de cinquanta mil pessetes.

3. Els qui sostreguin, sense ànim d'apropiar-se'n, un vehicle de motor o ciclomotor d'altri, si el valor del vehicle utilitzat no passa de cinquanta mil pessetes.

Si el fet s'executa utilitzant força en les coses, s'ha d'imposar la pena en la meitat superior. Si es realitza amb violència o intimidació en les persones, s'ha de penar de conformitat amb el que disposa l'article 244.

4. Els qui cometin estafa, apropiació indeguda, o defraudació d'electricitat, gas, aigua o un altre element, energia o fluid, o en equips terminals de telecomunicació, en una quantia no superior a cinquanta mil pessetes.

Article 624.

El qui executi els actes compresos a l'article 246 ha de ser castigat amb una multa de deu a trenta dies si la utili-

tat no passa de cinquanta mil pessetes o no és estimable, sempre que hi hagi denúncia del perjudicat.

Article 625.

1. Han de ser castigats amb la pena d'arrest d'un a sis caps de setmana o multa d'un a vint dies els qui causin de manera intencionada danys l'import dels quals no passi de cinquanta mil pessetes.

2. S'ha d'imposar la pena en la meitat superior si els danys es causen en béns de valor històric, artístic, cultural o monumental.

Article 626.

Els qui deslluïssin béns immobles de domini públic o privat, sense la deguda autorització de l'Administració o dels seus propietaris, han de ser castigats amb la pena d'arrest d'un a tres caps de setmana.

Article 627.

El qui defraudi la Hisenda de les comunitats més de quatre mil ecus per qualsevol dels procediments descrits a l'article 305 ha de ser castigat amb una multa de cinc dies a dos mesos.

Article 628.

El qui defraudi els pressupostos generals de les comunitats, o altres administrats per aquestes, o n'obtingui fons de manera indeguda, per algun dels procediments descrits en els articles 306 i 309, en una quantia superior a quatre mil ecus, ha de ser castigat amb la pena de multa de cinc dies a dos mesos.

TÍTOL III

Faltes contra els interessos generals

Article 629.

Han de ser castigats amb la pena d'arrest d'un a quatre caps de setmana o multa de quinze a seixanta dies, els qui, havent rebut de bona fe moneda, bitllets, segells de correus o efectes timbrats falsos, els expedeixin en una quantitat que no passi de cinquanta mil pessetes, sabent-ne la falsedat.

Article 630.

Els qui abandonin xeringues, en tot cas, o altres instruments perillosos de manera o amb circumstàncies que puguin fer mal a les persones o contagiar malalties, o en llocs freqüentats per menors, han de ser castigats amb les penes d'arrest de tres a cinc caps de setmana o multa d'un a dos mesos.

Article 631.

Els amos o encarregats de la custòdia d'animals ferotges o danyosos que els deixin solts o en condicions de fer mal han de ser castigats amb la pena de multa de quinze a trenta dies.

Article 632.

Els qui maltractin cruelment els animals domèstics o qualssevol altres en espectacles no autoritzats legalment han de ser castigats amb la pena de multa de deu a seixanta dies.

TÍTOL IV

Faltes contra l'ordre públic

Article 633.

Els qui pertorbin lleument l'ordre en l'audiència d'un tribunal o jutjat, en els actes públics, en espectacles esportius o culturals, solemnitats o reunions nombroses han de ser castigats amb les penes d'arrest d'un a sis caps de setmana i multa de deu a trenta dies.

Article 634.

Els qui faltin al respecte i la consideració degudes a l'autoritat o els seus agents, o els desobeeixin lleument, quan exerceixin les seves funcions, han de ser castigats amb la pena de multa de deu a seixanta dies.

Article 635.

Ha de ser castigats amb les penes d'arrest d'un a cinc caps de setmana i multa d'un a dos mesos el qui roman-gui contra la voluntat del titular, fora de les hores d'obertura, en el domicili d'una persona jurídica pública o privada, despatx professional o oficina, o establiment mercantil o local obert al públic.

Article 636.

Els qui realitzin activitats sense disposar de les assegurances obligatòries de responsabilitat civil que s'exigeixen legalment per a l'exercici d'aquelles, han de ser castigats amb la pena de multa d'un a dos mesos.

Article 637.

El qui utilitzi públicament i indegudament uniforme, vestit, insígnia o condecoració oficials, o s'atribueixi públicament la qualitat de professional emparada per un títol acadèmic que no té, ha de ser castigat amb la pena d'arrest d'un a cinc caps de setmana o multa de deu a trenta dies.

TÍTOL V

Disposicions comunes a les faltes

Article 638.

En l'aplicació de les penes d'aquest llibre, els jutges i els tribunals han de procedir, segons el seu prudent arbitri, dins dels límits de cada una, atenent les circumstàncies del cas i del culpable, sense ajustar-se a les regles dels articles 61 a 72 d'aquest Codi.

Article 639.

En les faltes perseguibles a instància de la persona ofesa també pot denunciar el Ministeri Fiscal si aquella és menor d'edat, incapaç o una persona desvalguda.

L'absència de denúncia no impedeix la pràctica de diligències a prevenció.

En aquestes faltes, el perdó de l'agreuat o el seu representant legal extingeix l'acció penal o la pena imposada, llevat del que disposa el paràgraf segon del número 4t de l'article 130.

Disposició addicional primera.

Quan una persona sigui declarada exempta de responsabilitat criminal perquè es dona alguna de les causes que preveuen els números 1r i 3r de l'article 20 d'aquest

Codi, el Ministeri Fiscal ha d'instar, si és procedent, la declaració d'incapacitat davant la jurisdicció civil, llevat que ja hagi estat disposada anteriorment i, si s'escau, l'internament d'acord amb les normes de la legislació civil.

Disposició addicional segona.

Quan l'autoritat governativa tingui esment de l'existència d'un menor d'edat o d'un incapaç que està en estat de prostitució, sigui per voluntat pròpia o no, però amb anuència de les persones que sobre ell exerceixin autoritat familiar o eticosocial o de fet, o que en manca, o que aquestes el tenen en abandonament i no s'encarreguen de la seva custòdia, ho ha de comunicar immediatament a l'entitat pública que en el territori respectiu tingui encomanada la protecció de menors i al Ministeri Fiscal, perquè actuï de conformitat amb les seves competències respectives.

Així mateix, en els supòsits en què el jutge o tribunal acordi la inhabilitació especial per a l'exercici de la pàtria potestat, l'acolliment, la guarda, tutela o curatela, ho ha de comunicar immediatament a l'entitat pública que en el territori respectiu tingui encomanada la protecció dels menors i al Ministeri Fiscal perquè actuï de conformitat amb les seves competències respectives.

Disposició addicional tercera.

Quan, havent-hi una denúncia o reclamació del perjudicat, s'incoï un procediment penal per fets constitutius d'infraccions previstes i penades en els articles 267 i 621 d'aquest Codi, poden comparèixer en les diligències penals que s'incoïn i mostrar-s'hi part tots els altres implicats en els mateixos fets que es considerin perjudicats, sigui quina sigui la quantia dels danys que reclamin.

Disposició transitòria primera.

Els delictes i faltes comesos fins al dia de l'entrada en vigor d'aquest Codi s'han de jutjar de conformitat amb el cos legal i altres lleis penals especials que es deroguen. Així que hagi entrat en vigor aquest Codi, si les seves disposicions són més favorables per al reu, s'han d'aplicar aquestes.

Disposició transitòria segona.

Per determinar quina és la llei més favorable, s'ha de tenir en compte la pena que correspondria al fet enjudiciat amb l'aplicació de les normes completes d'un Codi o l'altre. Les disposicions sobre redempció de penes pel treball només són aplicables a tots els condemnats conformement al Codi derogat i no en poden gaudir aquells als quals s'apliquen les disposicions del nou Codi.

En tot cas, el reu ha de ser escoltat.

Disposició transitòria tercera.

Els directors dels establiments penitenciaris han de remetre amb la màxima urgència, a partir de la publicació del nou Codi penal, als jutges o tribunals que coneguin de l'executòria, la relació dels penats interns en el centre que dirigeixen, i la liquidació provisional de la pena en execució, i han d'assenyalar els dies que el reu hagi redimit pel treball i els que pugui redimir, si s'escau, en el futur de conformitat amb l'article 100 del Codi penal que es deroga i les disposicions complementàries.

Disposició transitòria quarta.

Els jutges o tribunals esmentats a la disposició anterior, una vegada rebuda la liquidació de condemna anterior, l'han de traslladar al Ministeri Fiscal perquè informi sobre si és procedent revisar la sentència i, en aquest cas, els

termes de la revisió. Una vegada hagi el fiscal hagi emès l'informe, també han d'escoltar el reu, al qual han de notificar els termes de la revisió proposada, així com traslladar al lletrat que va assumir-ne la defensa en el judici oral perquè exposi el que estimi més favorable per al reu.

Disposició transitòria cinquena.

El Consell General del Poder Judicial, en l'àmbit de les competències que li atribueix l'article 98 de la Llei orgànica del poder judicial, pot assignar un o diversos dels jutjats penals o seccions de les audiències provincials dedicats en règim d'exclusivitat a l'execució de sentències penals, la revisió de les sentències fermes dictades abans de la vigència d'aquest Codi.

Els esmentats jutges o tribunals han de revisar les sentències fermes i les sentències en què el penat compleixi efectivament la pena, aplicant la disposició més favorable considerada taxativament i no pas per l'exercici de l'arbitri judicial. En les penes privatives de llibertat no s'ha de considerar més favorable aquest Codi quan la durada de la pena anterior imposada al fet amb les seves circumstàncies sigui també imposable d'acord amb el nou Codi. S'exceptua el supòsit que aquest Codi contingui per al mateix fet la previsió alternativa d'una pena no privativa de llibertat; en aquest cas s'ha de revisar la sentència.

No s'han de revisar les sentències en què el compliment de la pena estigui suspès, sense perjudici de fer-ho en cas que es revoqui la suspensió i abans de procedir al compliment efectiu de la pena suspesa. La mateixa regla s'ha d'aplicar si el penat està en període de llibertat condicional.

Tampoc s'han de revisar les sentències a les quals, d'acord amb el Codi derogat i amb el nou, correspongui, exclusivament, una pena de multa.

Disposició transitòria sisena.

No s'han de revisar les sentències en què la pena estigui executada o suspesa, encara que estiguin pendents d'executar altres pronunciaments de la decisió, així com les totalment executades, sense perjudici que el jutge o tribunal que en el futur les pugui tenir en compte als efectes de reincidència hagi d'examinar prèviament si el fet que s'hi pena ha deixat de ser delictes o li pot correspondre una pena inferior a la imposada de conformitat amb aquest Codi.

En els supòsits d'indult parcial, no s'han de revisar les sentències si la pena resultant que compleix el condemnat està compresa en un marc imposable inferior respecte al nou Codi.

Disposició transitòria setena.

A l'efecte de l'apreciació de l'agreuja de reincidència, s'entenen compresos en el mateix títol d'aquest Codi els delictes previstos al cos legal que es deroga i que tenen una denominació anàloga i ataquen de la mateixa manera el mateix bé jurídic.

Disposició transitòria vuitena.

En els casos en què la pena que pugui correspondre per l'aplicació d'aquest Codi sigui la d'arrest de cap de setmana, es considera, per valorar-ne la gravetat comparativa, que la durada de la privació de llibertat equival a dos dies per cada cap de setmana que correspongui imposar. Si la pena és la de multa, es considera que cada dia d'arrest substitutori que s'hagi imposat o pugui imposar el jutge o tribunal de conformitat amb el Codi que es deroga, equival a dues quotes diàries de la multa del present cos legal.

Disposició transitòria novena.

En les sentències dictades de conformitat amb la legislació que es deroga i que no siguin fermes perquè estan pendents de recurs, s'hi han d'observar, una vegada transcorregut el període de vacatio, les regles següents:

a) Si es tracta d'un recurs d'apel·lació, les parts poden invocar i el jutge o tribunal ha d'aplicar d'ofici els preceptes del nou Codi, quan resultin més favorables al reu.

b) Si es tracta d'un recurs de cassació, encara no formalitzat, el recurrent pot assenyalar les infraccions legals basant-se en els preceptes del nou Codi.

c) Si, interposat el recurs de cassació, s'està substantiant, s'ha de passa un altre cop al recurrent, d'ofici o a instància de part, pel termini de vuit dies, perquè adapti, si ho considera procedent, els motius de cassació al·legats als preceptes del nou Codi; del recurs modificat s'han d'instruir les parts interessades, el fiscal i el magistrat ponent, i continuar la tramitació d'acord amb el dret.

Disposició transitòria desena.

Les mesures de seguretat que estiguin en execució o pendents d'execució, disposades d'acord amb la Llei de perillositat i rehabilitació social, o en aplicació dels números 1r i 3r de l'article 8 o del número 1r de l'article 9 del Codi penal que es deroga, han de ser revisades segons els preceptes del títol IV del llibre I d'aquest Codi i les regles anteriors.

En els casos en què la durada màxima de la mesura que preveu aquest Codi sigui inferior al temps que efectivament hagin complert els sotmesos a aquesta, el jutge o tribunal ha de donar per extingit el compliment i, en el cas que es tracti d'una mesura d'internament, ha d'ordenar-ne la immediata posada en llibertat.

Disposició transitòria onzena.

1. Quan s'hagin d'aplicar lleis penals especials o processals per la jurisdicció ordinària, s'entenen substituïdes:

a) La pena de reclusió major, per la de presó de quinze a vint anys, amb la clàusula d'elevació a la pena de presó de vint a vint-i-cinc anys quan concorrin en el fet dues circumstàncies agreujants o més.

b) La pena de reclusió menor, per la de presó de vuit a quinze anys.

c) La pena de presó major, per la de presó de tres a vuit anys.

d) La pena de presó menor, per la de presó de sis mesos a tres anys.

e) La pena d'arrest major, per la d'arrest de set a quinze caps de setmana.

f) La pena de multa imposada en una quantia superior a cent mil pessetes assenyalada per a fets castigats com a delictes, per la de multa de tres a deu mesos.

g) La pena de multa imposada en una quantia inferior a cent mil pessetes assenyalada per a fets castigats com a delictes, per la de multa de dos a tres mesos.

h) La pena de multa imposada per a fets delictius en una quantia proporcional al lucre obtingut o al perjudici causat se segueix aplicant proporcionalment.

i) La pena d'arrest menor, per la d'arrest d'un a sis caps de setmana.

j) La pena de multa establerta per a fets definits com a falta, per la multa d'un a seixanta dies.

k) Les penes privatives de drets s'han d'imposar en els termes i pels terminis que fixa aquest Codi.

l) Qualsevol altra pena de les suprimides en aquest Codi, per la pena o mesura de seguretat que el jutge o tribunal consideri més anàloga i d'igual o inferior grave-

tat. Si no n'hi ha o són totes més greus, es deixa d'imposar.

2. En cas de dubte, s'ha d'escoltar el reu.

Disposició transitòria dotzena.

Fins a l'aprovació de la llei que reguli la responsabilitat penal del menor, en els procediments que se substantiïn amb motiu d'un delictes o falta presumptament comès per un menor de divuit anys, el jutge o tribunal competent ha de requerir als equips tècnics que estan al servei dels jutges de menors l'elaboració d'un informe sobre la situació psicològica, educativa i familiar del menor, i també sobre el seu entorn social i, en general, sobre qualsevol altra circumstància que pugui haver influït en el fet que se li imputa.

Disposició derogatòria única.

1. Queden derogats:

a) El text refós del Codi penal publicat pel Decret 3096/1973, de 14 de setembre, de conformitat amb la Llei 44/1971, de 15 de novembre, amb les modificacions posteriors, excepte els articles 8.2, 9.3, la regla 1a de l'article 20 pel que fa al número 2n de l'article 8, el segon paràgraf de l'article 22, 65, 417 bis i les disposicions addicionals primera i segona de la Llei orgànica 3/1989, de 21 de juny.

b) La Llei de 17 de març de 1908 de condemna condicional, amb les modificacions posteriors i disposicions complementàries.

c) La Llei 16/1970, de 4 d'agost, sobre perillositat i rehabilitació social, amb les modificacions posteriors i disposicions complementàries.

d) La Llei de 26 de juliol de 1878, de prohibició d'exercicis perillosos executats per menors.

e) Els preceptes penals substantius de les lleis especials següents:

Llei de 19 de setembre de 1896, per a la protecció d'ocells insectívors.

Llei de 16 de maig de 1902, sobre la propietat industrial.

Llei de 23 de juliol de 1903, sobre mendicitat de menors.

Llei de 20 de febrer de 1942, de pesca fluvial.

Llei de 31 de desembre de 1946, sobre pesca amb explosius.

Llei 1/1970, de 4 d'abril, de caça. Els delictes i faltes previstos en la llei esmentada, no continguts en aquest Codi, tenen la consideració d'infraccions administratives molt greus, i se sancionen amb una multa de cinquanta mil a cinc-centes mil pessetes i retirada de la llicència de caça, o de la facultat d'obtenir-la, per un termini de dos a cinc anys.

f) Els preceptes següents:

L'article 256 del Reglament penitenciari, aprovat pel Reial decret 1201/1981, de 8 de maig.

Els articles 65 a 73 del Reglament dels serveis de presons, aprovat pel Decret de 2 de febrer de 1956.

Els articles 84 a 90 de la Llei 25/1964, de 29 d'abril, d'energia nuclear.

L'article 54 de la Llei 33/1971, de 21 de juliol, d'emigració.

El segon paràgraf de l'article 24 de la Llei orgànica 2/1981, de 6 d'abril, del defensor del poble.

L'article 2 de la Llei orgànica 8/1984, de 26 de desembre, sobre règim de recursos en cas d'objecció de consciència i el seu règim penal.

L'article 4t de la Llei orgànica 5/1984, de 24 de maig, de compareixença davant les comissions d'investigació del Congrés i del Senat o de les dues cambres.

Els articles 29 i 49 de la Llei 209/1964, de 24 de desembre, penal i processal de la navegació aèria.

Els termes «actiu i» de l'article 137 de la Llei orgànica 5/1985, de 19 de juny, del règim electoral general.

L'article 6 de la Llei 57/1968, de 27 de juliol, sobre percepció de quantitats anticipades en la construcció i venda d'habitatges.

2. També queden derogades totes les normes que siguin incompatibles amb el que disposa aquest Codi.

Disposició final primera.

La Llei d'enjudiciament criminal queda modificada en els termes següents:

«Article 14.

Tercer. Per al coneixement i decisió de les causes per delictes menys greus, així com de les faltes, siguin o no incidentals, imputables als autors d'aquests delictes o a altres persones, quan la comissió de la falta o la seva prova estiguin relacionades amb aquells, el jutge penal de la circumscripció on el delicte va ser comès o el jutge central penal en l'àmbit que li és propi.»

«Article 779.

Sense perjudici del que estableixen els altres processos especials, el procediment regulat en aquest títol s'aplica a l'enjudiciament dels delictes castigats amb pena privativa de llibertat no superior a nou anys, o bé amb qualsevol altra pena de diferent naturalesa, bé siguin úniques, conjuntes o alternatives, tant se val quina sigui la seva quantia o durada.»

Disposició final segona.

L'apartat 2 de l'article 1 de la Llei orgànica 5/1995, sobre el Tribunal del Jurat, queda redactat en els termes següents:

«2. Dins l'àmbit d'enjudiciament que preveu l'apartat anterior, el Tribunal del Jurat és competent per al coneixement i la decisió de les causes pels delictes tipificats en els preceptes següents del Codi penal:

- a) De l'homicidi (articles 138 a 140).
- b) De les amenaces (article 169.1r).
- c) De l'omissió del deure de socors (articles 195 i 196).
- d) De la violació de domicili (articles 202 i 204).
- e) Dels incendis forestals (articles 352 a 354).
- f) De la infidelitat en la custòdia de documents (articles 413 a 415).
- g) Del suborn (articles 419 a 426).
- h) Del tràfic d'influències (articles 428 a 430).
- i) De la malversació de cabals públics (articles 432 a 434).
- j) Dels frauds i exaccions il·legals (articles 436 a 438).
- k) De les negociacions prohibides a funcionaris (articles 439 i 440).
- l) De la infidelitat en la custòdia de presos (article 471).»

Disposició final tercera.

1. El capítol VI de la Llei 35/1988, de 22 de novembre, sobre tècniques de reproducció assistida, queda modificat en els termes següents:

1r Queden suprimides les lletres a), k), l) i v) de l'apartat 2.B) de l'article 20.

2n El text de la lletra r) de l'esmentat apartat 2.B) se substitueix pel següent: «la transferència de gàmetes o preembrions humans en l'úter d'una altra espècie animal o l'operació inversa, així com les fecundacions entre gàmetes humans i animals que no estiguin autoritzades».

2. L'article 21 del capítol VII de la Llei 35/1988, sobre tècniques de reproducció assistida, passa a ser l'article 24.

Disposició final quarta.

La Llei orgànica 1/1982, de 5 de maig, de protecció del dret a l'honor, a la intimitat personal i familiar i a la pròpia imatge, queda modificada en els termes següents:

«Article 1r

2. El caràcter delictiu de la intromissió no impedeix el recurs al procediment de tutela judicial que preveu l'article 9è d'aquesta Llei. En qualsevol cas, són aplicables els criteris d'aquesta Llei per determinar la responsabilitat civil derivada d'un delicte.»

«Article 7è

7. La imputació de fets o la manifestació de judicis de valor a través d'accions o expressions que de qualsevol manera lesionin la dignitat d'una altra persona, menyscabant-ne la fama o atemptant contra la seva pròpia estima.»

Disposició final cinquena.

La disposició addicional segona de la Llei orgànica 6/1995, de 29 de juny, queda modificada en els termes següents:

«L'exempció de responsabilitat penal que preveuen els paràgrafs segons dels articles 306, apartat 4; 308, apartat 3, i 309, apartat 4, també és aplicable encara que els deutes objecte de regularització siguin inferiors a les quanties establertes en aquests articles.»

Disposició final sisena.

El títol V del llibre I d'aquest Codi, els articles 193, 212, 233.3 i 272, així com les disposicions addicionals primera i segona, la disposició transitòria dotzena i les disposicions finals primera i tercera tenen caràcter de llei ordinària.

Disposició final setena.

Aquest Codi entra en vigor al cap de sis mesos de la seva publicació completa en el «Butlletí Oficial de l'Estat» i s'aplica a tots els fets punibles que es cometin a partir de la seva vigència.

No obstant això, queda exceptuada l'entrada en vigor del seu article 19 fins que adquireixi vigència la llei que reguli la responsabilitat penal del menor a què es refereix aquest precepte.

Per tant,

Mano a tots els espanyols, particulars i autoritats, que compleixin aquesta Llei orgànica i que la facin complir.

Madrid, 23 de novembre de 1995.

JUAN CARLOS R.

El president del Govern,
FELIPE GONZÁLEZ MÁRQUEZ